

**T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI**

**ULUSAL
TÜTÜN KONTROL PROGRAMI
VE
EYLEM PLANI**

2008 - 2012

ANKARA - 2008

YAYINA HAZIRLAYANLAR

Uzm. Dr. Turan BUZGAN	Müsteşar Yardımcısı
Dr. Seraceddin ÇOM	Genel Müdür
Dr. Orhan Koray ARBERK	Genel Müdür Yardımcısı
Dr. Kağan KARAKAYA	Daire Başkanı
Dr. Ebru AYDIN	Şube Müdürü
Bilge SOYLU	Psikolog
Dilek UÇAR	Hemşire
Kristina Mauer-Stender	Dünya Sağlık Örgütü
	Avrupa Bölge Ofisi
Dr. Toker Ergüder	Dünya Sağlık Örgütü
	Türkiye Ofisi

İçindekiler

GENELGE	9
ULUSAL TÛTÛN KONTROL PROGRAMI.....	11
A. Tütün Ürünlerine Olan Talebin Azaltılmasına Yönelik Önlemler.....	11
A.1. Halkı Bilgilendirme, Bilinçlendirme ve Eğitim	11
A.2. Sigarayı Bırakma	14
A.3. Fiyat ve Vergilendirme	17
A.4. Çevresel Tütün Dumanı (Pasif Olarak Sigara Dumanına Maruziyet).....	18
A.5. Reklâm, Promosyon ve Sponsorluk	20
A.6. Ürün Kontrolü ve Tüketicinin Bilgilendirilmesi.....	22
B. Tütün Arzının ve Tütün Ürünlerinin Kullanımının Azaltılmasına Yönelik Önlemler.....	25
B.1. Yasadışı Ticaret	25
B.2. Gençlerin Ulaşabilirliği	28
B.3. Tütün Üretimi ve alternatif politikalar	30
C. Tütün kullanımı ve Ulusal tütün kontrol programının izlenmesi, değerlendirmesi ve raporlanması	32
ULUSAL TÛTÛN KONTROL PROGRAMI EYLEM PLANI (2008-2012)	35
A. TÛTÛN ÜRÛNLERİNE OLAN TALEBİN AZALTIILMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER.....	35
A.1. Halkı Bilgilendirme, Bilinçlendirme ve Eğitim.....	35
A.2. Sigarayı Bırakma.....	43
A.3. Fiyat ve Vergilendirme.....	48
A. 4. Sigara Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi.....	50
A.5. Reklâm, Promosyon ve Sponsorluk	56
A.6. Ürün Kontrolü ve Tüketicinin Bilgilendirilmesi.....	60
B. TÛTÛN ÜRETİMİNE OLAN ARZIN AZALTIILMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER.....	66
B.1. Yasadışı Ticaret	66
B.2. Gençlerin Ulaşabilirliği	69
B3. Tütün Üretimi ve Alternatif Politikalar	73
C. TÛTÛN KULLANIMI VE ULUSAL TÛTÛN KONTROL PROGRAMININ İZLENMESİ, DEĞERLENDİRMESİ VE RAPORLANMASI	76

**DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ TÜTÜN KONTROLÜ ÇERÇEVE
SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA**

DAİR KANUN.....	77
BÖLÜM I :.....	80
BÖLÜM II :.....	82
AMAÇ, REHBER İLKELER VE GENEL YÜKÜMLÜLÜKLER.....	82
BÖLÜM III :.....	84
TÜTÜNE TALEBİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNLEMLER	84
BÖLÜM IV :.....	90
TÜTÜN ARZININ AZALTIILMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER	90
BÖLÜM V :.....	93
ÇEVRENİN KORUNMASI	93
BÖLÜM VI :.....	94
SORUMLULUKLARA İLİŞKİN KONULAR	94
BÖLÜM VII :.....	95
BİLİMSEL VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ VE BİLGİ İLETİŞİMİ	95
BÖLÜM VIII :.....	99
KURUMSAL DÜZENLEMELER VE MALİ KAYNAKLAR	99
BÖLÜM IX :.....	103
UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜLMESİ.....	103
BÖLÜM X :.....	104
SÖZLEŞME'NİN GELİŞTİRİLMESİ	104
BÖLÜM XI :.....	105
SON HÜKÜMLER	105
TÜTÜN MAMULLERİNİN ZARARLARININ	
ÖNLENMESİNE DAİR KANUN (4207).....	108
TÜTÜN MAMULLERİNİN ZARARLARININ ÖNLENMESİNE	
DAİR KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN (5727).....	111
Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün	
Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamullerinin Üretimine,	
İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 Sayılı Kanun	
Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	118
GENELGE.....	128
GENELGE.....	130
KABAHAHLER KANUNU	133

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

BİRİNCİ KISIM.....	133
Genel Hükümler	133
İKİNCİ BÖLÜM.....	134
Kabahatten Dolayı Sorumluluğun Esasları	134
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	136
İdarî Yaptırımlar	136
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	139
Karar Verme Yetkisi ve Kanun Yolları	139
İKİNCİ KISIM.....	143
Çeşitli Kabahatler	143
ULUSAL TÛTÛN KONTROL PROGRAMI EYLEM PLANI	
HAZIRLIKLARINA KATKI SAĞLAYANLAR.....	148

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

ÖNSÖZ

Tütün kullanımı, tüm ülkeler için en önemli ve önlenebilir halk sağlığı sorunlarından biridir. Dünyada yaşı 15'in üzerinde olan 1.2 milyar kişi (her üç erişkinden birisi) tütün bağımlısı olup bunların % 80'i orta ve gelişmekte olan ülkelerdedir. Ülkemiz ise maalesef sigara tüketiminde Avrupa Ülkeleri arasında üçüncü sırada, dünya ülkeleri arasında yedinci sırada yer almaktadır.

Sigara kullanımının giderek artmasına, dünya çapında insan sağlığını tehdit edebilecek boyutlara ulaşmasına ve tütün şirketleri tarafından pazar oluşturma stratejilerine karşı geliştirilen ve bu konudaki ilk uluslararası anlaşma özelliğini taşıyan "Tütün Kontrol Çerçeve Sözleşmesi", 21 Mayıs 2003 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü'nün 56. Dünya Sağlık Asamblesinde kabul edilmiştir. Söz konusu Sözleşme, 28 Nisan 2004 tarihinde Sayın Bakanımız Prof. Dr. Recep AKDAĞ tarafından imzalanmış ve 30 Kasım 2004 tarihli ve 25656 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak kabul edilmiştir.

Ülkemizde de Sözleşmenin imzalanmasını takiben, ilgili tüm sektörlerle birlikte, yapılacak çalışmaların planlanması ve sigara tüketiminin kontrol altına alınarak vatandaşlarımızın, özellikle gençlerimizin ve gelecek nesillerimizin korunması amacıyla, "Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı" hazırlanmıştır.

Bu hazırlıklarda başta Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölge Ofisi, Dünya Sağlık Örgütü Türkiye Ofisi ve Bloomberg Sigara ile Mücadele Küresel Girişimi ortakları olmak üzere emeği geçen tüm kamu kurum ve kuruluşları, akademisyenler ve sivil toplum örgütlerinin temsilcilerine teşekkür ediyor, tütünle mücadelede önemli bir milat olan bu programın başarı ile tamamlanmasını diliyorum.

Dr. Seraceddin ÇOM
Genel Müdür

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

GENELGE

Başbakanlıktan:

Konu: Ulusal Tütün Kontrol Programı

GENELGE

2006/29

Tütün kullanımı, çok yaygın bir bağımlılık çeşidi olmasının yanı sıra, tütün ve dumanında bulunan maddelerin insan sağlığı üzerine yaptığı olumsuz etkiler nedeniyle dünyanın ve ülkemizin en önemli ve önlenebilir halk sağlığı sorunlarından biridir.

Sigara kullanımı pek çok öldürücü hastalığın meydana gelmesine yol açmaktadır. 2005 yılında dünyada sigaraya bağlı hastalıklardan yaklaşık 5 milyon kişi, ülkemizde ise 100.000 kişi hayatını kaybederken, bu sayının 2030 yılına kadar her yıl dünyada 10 milyon kişiye, ülkemizde ise 240.000 kişiye yükseleceği tahmin edilmektedir.

Tütün kullanımının giderek artmasına, dünya çapında insan sağlığını tehdit edebilecek boyutlara ulaşmasına ve tütün şirketleri tarafından pazar oluşturma stratejilerine karşı geliştirilen ve bu konudaki ilk uluslararası anlaşma özelliğini taşıyan "Tütün Kontrol Çerçeve Sözleşmesi", 21 Mayıs 2003 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü'nün 56. Dünya Sağlık Asamblesinde kabul edilmiştir. Mezkûr Sözleşme, 5261 sayılı Kanun ile ülkemiz tarafından da kabul edilmiş ve 30 Kasım 2004 tarihli ve 25656 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

"Tütün Kontrol Çerçeve Sözleşmesi" kapsamında yapılacak çalışmaların planlanması ve ülkemizde sigara tüketiminin kontrol altına alınarak vatandaşlarımızın, özellikle gençlerimizin korunması amacıyla Sağlık Bakanlığınca 2006 - 2010 yıllarını kapsayacak şekilde bir "ULUSAL TÜTÜN KONTROL PROGRAMI" hazırlanmıştır. Genelge ekinde yer alan ve Sağlık Bakanlığının "www.saglik.gov.tr" internet adresinde yayımlanan Programın temel hedefi, 2010 yılına kadar ülkemizde 15 yaş üzerinde sigara içmeyenlerin oranını % 80'in üzerine çıkarmak, 15 yaş altında ise % 100'e yakın olmasını sağlamaktır.

İlgili bakanlıklar, üniversiteler ve sivil toplum örgütlerinin işbirliği ile hazırlanmış bulunan Ulusal Tütün Kontrol Programında hedef ve stratejiler ile bunların yerine getirilmesinden sorumlu kamu kurum ve kuruluşları belirlenmiştir. Mezkûr program doğrultusunda, kamu kurum ve kuruluşlarınca yerine getirilmesi gereken

görevler ile Programın uygulanması konusunda ihtiyaç duyulacak her türlü katkı Sağlık Bakanlığınca sağlanacaktır. Bütün kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum örgütlerinin bilgilendirilmesi amacıyla Sağlık Bakanlığı tarafından bilgilendirme ve işbirliği toplantıları düzenlenecek, uygulamalar anılan Bakanlıkça yakından takip edilecektir.

Ulusal Tütün Kontrol Programının uygulanması ve planda yer alan görevlerin yerine getirilmesi konusunda tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca gereken dikkat ve hassasiyetin gösterilmesini önemle rica ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Başbakan

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ULUSAL TÜTÜN KONTROL PROGRAMI
AĞUSTOS 2006 - ANKARA
ULUSAL TÜTÜN KONTROL PROGRAMI

A. Tütün Ürünlerine Olan Talebin Azaltılmasına Yönelik Önlemler

A.1. Halkı Bilgilendirme, Bilinçlendirme ve Eğitim

A.1.1. Tanımlar ve Mevcut Durum

Ülkemizde gerek yaygın ve örgün eğitim kurumları tarafından gerekse medya ve özel kurum ve kuruluşlar yolu ile çeşitli konularda toplumu bilgilendirme programları yapılmaktadır. Ancak, tütün ve tütün ürünleri ile mücadele kapsamında yapılan eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yetersizdir, etkinliği bilinmemektedir ve çoğunlukla bölgesel düzeyde ve birbirinden kopuk olarak yürütülmektedir. Amerika Hastalıkları Önleme Merkezi (CDC) ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ile işbirliği içerisinde 2003 yılında gerçekleştirilen Küresel Gençlik Tütün Araştırması (GYTS)'na göre her 10 öğrenciden yalnızca 5'ine okuldaki derslerde sigaranın zararlarının öğretildiğini belirtilmiştir. Bilgilendirme konusunda yapılan çalışmalarda, ölçme-değerlendirme süreçlerinde önemli eksiklikler mevcuttur. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmalarında en etkin araçların başında gelen medya, üzerine düşen görevi yeterince yapmamakta tersine film ve dizilerde sigara içmeyi özendirici sahneler yer almaktadır. Ayrıca sektörler içi ve sektörler arası eğitimsel işbirlikleri yeterli değildir. Örgün ve yaygın eğitimin tütün ve tütün ürünleriyle mücadele konusunda belirli bir politikası yoktur. Tütün ve tütün mamullerinin zararları konusundaki müfredat yetersizdir. Toplumda rol modeli özelliği olan bireyler (ebeveynler, sanatçılar, politikacılar, öğretmenler, sporcular, sağlık çalışanları, din görevlileri v.b.) tütün ürünleri ile mücadele konusunda kendi rollerinin farkında değildirler. Türkiye'de özellikle kadınlar arasında sigara içme sıklığı geçmiş yıllara göre artmaktadır. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması'na göre kadınların sigara içme oranı 1998 yılında % 18 iken, 2003 yılında % 28'e çıkmıştır. Aynı kaynağa göre, lise ve üzerinde öğrenimli

kadınların % 43.9'u sigara içmekte iken, lise altı öğrenimli olanlarda bu oran % 18.4'tür.

A.1.2. Hedef

2010 yılına kadar toplumun % 90'ında sigara karşıtı bir tutum oluşturmak.

A.1.3. Amaç

Ulusal Tütün Kontrol Programının kabulünü ve uygulanmasını her düzeyde kolaylaştırmak için tütün ve tütün ürünlerinin sağlık, ekonomik ve sosyal açıdan zararları konusunda halkın bilgilendirilmesi, eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi.

A.1.4. Stratejiler

1. Tütün ve tütün mamulleri kullanımı ile mücadele konusunda örgün ve yaygın eğitim politikalarının geliştirilmesi ve uygulanması; (Eğitim politikaları sürdürülebilir, bilinçli, standart, bilimsel verilere dayalı olmalı, çağdaş, interaktif ve ilgi çekici eğitim yöntemleri geliştirilmeli, bu programın ve yöntemlerin hazırlanmasında uzman kişiler - psikiyatrist, psikolog, pedagog, eğitim bilimciler, ..v.b. - ile bizzat çocuklar ve gençler- akran eğitimi- yer almalı, çocuk ve gençlerin ruhsal, bedensel ve zihinsel özelliklerinin yaşa göre farklılıklar gösterdiği göz önüne alınarak eğitim programları ilköğretim, lise ve üniversite gençliğine yönelik olarak ayrı ayrı hazırlanmalı, öncelikli olarak eğitici yetiştiren kurumlarda uygulamaya başlanmalı ve örgün eğitim müfredatında yer alması sağlanmalıdır. Okula gitmeyen, eğitimini yarım bırakan, çalışan, sokakta yaşayan çocuklara farklı yaklaşımlar getirilmeli, hedef kitlelere verilecek mesaj ve eğitimler bu özellikler göz önüne alınarak hazırlanmalıdır).

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı

2. Tütün mamullerinin tüketiminin itibar düşürücü olumsuz bir davranış olduğu mesajının topluma verilmesi, tütün mamulleriyle ilgili tüm alanlarda çarpıcı görsel temalar kullanılmasının yaygınlaştırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Sivil Toplum Örgütleri

3. Tütün endüstrisinin geçmişten günümüze uygulamaları ile ilgili bilgilerin toplumun paylaşımına açılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu (TAPDK)

4. Başta toplumda rol modeli olduğu veya önemli etkisi olduğu bilinen meslek grupları (eğitmciler, sanatçılar, sporcular, sağlık ve medya çalışanları, politikacılar, din adamları, vb) olmak üzere tüm hedef gruplarına yönelik geniş tabanlı eğitim materyalleri (web sitesi, broşür, afiş, kitap vs.) geliştirerek bilgilendirme ve bilinç düzeylerinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

5. Kurum yöneticileri ve yetkilileri ile işyerleri sorumlularının, tütün mamullerinin zararları ile kapalı mekânlarda tütün mamullerinin içilmemesi konusunda bilinçlenmesinin sağlanması. Bu konuda işyeri sahibi veya işletmecisini, o iş yerinde tütün ürünlerinin içilmemesi ve burada çalışan kişilerin kendi rızası dışında tütün dumanına maruz bırakılmama hakkının gözetilmesi hususunda mesul kılma-ya yönelik olarak mevzuat hazırlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

6. Medyanın yapılan bilinçlendirme çalışmalarına aktif olarak katılımının sağlanması, bu çalışmalara toplumu etkileyen model kişilerin katılımının sağlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Devlet Bakanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK)

7. Belediyeler ve sivil toplum örgütleri tarafından yetişkinlere yönelik yapılan her türlü eğitim faaliyetine ek olarak konu ile ilgili bilinçlendirme çalışması yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlığı

8. İlgili kamu kurumlarının ve STÖ (Sivil Toplum Örgütleri) nin tamamının tütün mücadelesi konusundaki rolleri ile ilgili olarak bilinçlendirilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

9. Belirlenen eğitim politikalarını uygulamak üzere ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği içinde ortak eğitim çalışmalarının yürütülmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

10. Sürdürülen bilgilendirme/bilinçlendirme eğitim kampanyalarının etkinliğinin düzenli olarak izlenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

A.2. Sigarayı Bırakma

A.2.1. Tanımlar ve Mevcut Durum

Tanımlar;

Bırakma Oranı: Sigarayı bırakmış olanlar / (İçmekte olanlar + Bırakmış olanlar)

Sigara/Tütün Bırakma: Tüm tütün ürünlerinin kullanımının bırakılması.

Ülkemizde sigara içme prevalansı çok yüksektir. Erkek nüfusta % 50'nin üzerinde olan, kadın nüfusta % 30'a yaklaşan prevalans yüksekliğinin nedenlerinden birisi de bırakma oranlarının düşük olmasıdır. Ülkemiz için tüm nüfusu yansıtan bırakma oranı belli değildir. Sigarayı bırakmış olanların oranı yerel çalışmalara göre % 20 civarındadır. Sigaranın bırakılmasıyla bırakan kişinin sağlayacağı sağlık yararı çok önemlidir. Bırakma ne kadar erken gerçekleşirse, bu yarar o ölçüde artmaktadır. Bu yarar ömür süresiyle, yaşam kalitesiyle, sigarayla bağlantılı hastalıklar ve ölümlerle ilgilidir. Erişkin nüfusta bırakma oranlarının yükseltilmesiyle sağlanacak yarar sadece bırakanlarla sınırlı kalmaz, sigarayla bağlantılı normları etkileme, erişkinlerin gençler için yanlış rol modeli olmalarını önleme gibi mekanizmalarla sigaraya başlamayı azaltıcı bir katkı da sağlar. Sigarayı bırakma çabası, güçlü bir bağımlılık söz konusu olduğu için, gerekli desteklerin yokluğunda genellikle başarısızlıkla sonlanmaktadır. Bu konuda yetişmiş insan gücünün, ilaç ve diğer desteklerin devreye girmesi halinde başarı şansı önemli ölçüde artmaktadır. Sigara bıraktırma hizmetinin maliyet etkin bir hizmet olduğu, hatta maliyet etkinlik yönünden hipertansiyona yönelik hizmetle karşılaştırıldığında eşit yararlılık düzeyi için daha az maliyet gerektirdiği gösterilmiştir. Ülkemizde sigaranın bırakılması konusunda önemli bir sağlık hizmeti açığı vardır. Bırakmada kullanılan ilaçları bulma ve satın alma zorluğu vardır. Sağlık hizmetinin sunumu (hekim, hemşire, diş hekimi, psikolog, vs) sırasında sigara kullanımı sorgulanmamaktadır. Sorgulansa da müdahale edilmektedir. Klinisyenlerin yaklaşımında önemli bir değişime gereksinim vardır. Sigara içme prevalansı sağlık personelinde de yüksektir. Sigara içen klinisyenlerin, sigara sorununa müdahalede, gerek isteklilik gerekse etkin müdahale açısından daha başarısız olduğu bildirilmiştir. Bırakma motivasyonunu yaratmayı hedefleyen kitlesel iletişim etkinlikleri yetersizdir. Bırakma çabasını başarısızlığa götürecek durumlar

sık yaşanmaktadır. Ev, çalışma, eğlenme ortamlarında sigara içimi yaygındır. Sigara içme görüntüleri, TV dizilerinde, filmlerde, tiyatrolarda ve medyada yaygın olarak yer almaktadır. Küresel Gençlik Tütün Araştırması (GYTS)'na göre her 10 öğrenciden 6'sı TV'de sigara karşıtı mesajlar görürken, 5'i sigara reklâmlarıyla karşılaşmaktadır. Her 10 öğrenciden 4'ü reklâm panolarında sigara-karşıtı mesajları, 3'ü sigara reklâmlarını gördüklerini belirtiyor. Her 10 öğrenciden 4'ü gazete ve dergilerde sigara-karşıtı mesajları, yaklaşık 3'ü sigara reklâmlarını gördüklerini söylemişlerdir.

Ülkemizde sigara bırakma hizmetinin kötü kullanımı vardır. Bilimsel kanıta dayalı olmayan (etkisi olmayan veya etkisi kanıtlanmamış) bırakma hizmeti sunulması yoluyla bireyler yanıtılmaktadır.

A.2.2. Amaç

Sigarayı bırakmanın yaygınlaştırılması, tütün bağımlılığının tedavisinde ve tekrar başlamanın önlenmesinde başarı oranının yükseltilmesi.

A.2.3. Hedefler

1. 2007 yılına kadar toplumda sigara bırakma oranını tespit etmek.
2. 2010 yılına kadar toplumda sigara bırakma oranını % 40'ın üzerine çıkarmak.
3. 2008 yılı sonuna kadar sağlık personelinde bırakma oranlarını %50'nin üzerine çıkarmak.
4. 2010 yılına kadar öğretmenler, din adamları ve yönetici, görevle bağlantılı meslek mensuplarında sigara bırakma oranlarının % 50'nin üzerine çıkarmak.
5. 2008 yılına kadar hamilelik döneminde sigarayı bırakmış olma oranının % 90'nın üzerine çıkarmak.

A.2.4. Stratejiler

1. Düzenli olarak yapılan "Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması"na sigara içme/bırakma oranları konularında soru eklenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

2. Sağlık personelinin ve psikolojik danışmanların mezuniyet öncesi eğitiminde, nikotin bağımlılığı nörobiyolojisi, bıraktırma teknikleri ve tütün kontrolü konusunda standart eğitimin, çekirdek eğitim programlarında yer alması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK)

3. Birinci basamak dâhil tüm klinik karşılaşmalarda kısa klinisyen müdahalesinin yer alması için (tanı, tıbbi öneriler, tedaviler) düzenleme yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

4. Nikotin bağımlılığı tedavisinde kullanılan ilaçların kolay ulaşılabilirliğinin sağlanması ve Ülkemizde bulunmayanların kullanıma sunulması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

5. Okul ve işyerlerinde sigara içenlerin saptanarak bırakmaları için motivasyon ve destekleme programların başlatılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Milli Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

6. Sigara ve tütün mamulleri paketlerinde kullanıcıyı ciddi nitelikte caydırıcı resim ve ibarelerin kullanılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

7. Sigarayı bırakmak isteyenlerin telefonla dahi ulaşabileceği, bırakma motivasyonunu artıracak, bırakma desteği sağlayacak, örgütlenmenin sağlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

8. Düzenli aralarla, toplumun geneline ve özel gruplara (Sağlık personeli, öğretmenler, din adamları) yönelik kitlesel bırakma kampanyalarının düzenlenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

9. Üreme sağlığı, kanser, verem savaş gibi ulusal sağlık programlarında sigara bırakma uygulamalarının yer alması ve ilgili programlar arasında eşgüdümün sağlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

10. Bilimsel kanıta dayalı olmayan sigara bırakma hizmetlerinin sunumunun engellenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

11. Sigara bırakma konusunda yaş, cinsiyet, vb. özellikler ile gençler ve gebe kadınlar gibi özellikli hedef gruplarına yönelik eğitim programlarının yaygınlaştırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

12. Sigara bırakma konusunda mevcut durumun ve program uygulamalarında başarının tespiti için düzenli araştırmalar yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

13. Sigara bırakma uygulamalarının etkinliğinin düzenli izlenmesi ve bu uygulamaların izlenmesine olanak sağlayacak birimlerin güçlendirilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

A.3. Fiyat ve Vergilendirme

A.3.1. Tanımlar ve Mevcut Durum

Türkiye’de yıllık tütün mamulü (sigara) tüketimi 5,5 milyar paket dolayındadır. Nüfusu Türkiye nüfusuna benzer ülkelerden İngiltere’de yılda 3.7 milyar, Almanya’da 7.1 milyar, Fransa’da 4 milyar paket dolayında sigara tüketilmektedir. Türkiye’de sigara üzerindeki vergi yükü ortalaması (ÖTV+KDV) % 73.25’tir. Uluslararası deneyimler tütün mamullerine olan talebin azaltılmasında, tütün mamulleri fiyatının artırılmasının çok etkili olduğunu göstermektedir. Vergi artırımı yolu ile tütün mamullerinin fiyatının artırılması, özellikle gençler ve düşük gelir gurupları arasında bu ürünlerin tüketiminde azalmaya yol açmakta, kamu gelirlerinde ise artış sağlamaktadır. Dünya Bankası verilerine göre sigara fiyatlarındaki % 10’luk artış tüketimde % 4 oranında azalmaya yol açmaktadır. Bu değişim yüksek gelirli ülkelerde % 2,5-5, orta ve düşük gelirli ülkelerde de % 5-10 arasında olmaktadır. Ülkemizde 2002 yılında yapılmış olan bir çalışmada 1960-2000 yılları arasında sigara fiyatındaki % 10’luk artışın tüketimde % 2 oranında azalmaya yol açtığı bulunmuştur. Gümrüksüz satış mağazalarında gelen yolculara tütün ve tütün mamullerinin vergisiz satışı, tüketimi artırıcı etki yapmaktadır.

A.3.2. Amaç

Tütün ürünleri üzerindeki vergi yükünü “yasa dışı ticareti özendirmeyecek oran-

da” artırarak tütün ürünlerinin fiyatının artırılması ve bu yolla tütün ürünlerine olan talebin azaltılmasıdır.

A.3.3. Hedefler

Türkiye’de sigara üzerindeki vergi yükünü 2010 yılına kadar % 80’ nin üzerine çıkarmak. (Sigara fiyatlarının tüketimi caydırıcı biçimde artırılması)

A.3.4. Stratejiler

1. Özel Tüketim Vergisinin hem oransal hem de maktu olarak artırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Maliye Bakanlığı

2. Yapılacak vergi düzenlemelerinin vergi gelir kaybına yol açmayacak ve yasadışı ticareti özendirmeyecek şekilde hazırlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı

3. Tütün ürünlerine uygulanan fiyat ve vergilendirilme uygulamasının diğer tütün mamulleri ile ikame etme imkânı bırakmayacak şekilde düzenlenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Maliye Bakanlığı

4. Yurt içine girişte gümrüksüz satış mağazalarından tütün mamullerinin vergisiz satışına sınırlama getirilmesi, denetim ve kontrollerin arttırılması için düzenlemelerin yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Maliye Bakanlığı

A.4. Çevresel Tütün Dumanı (Pasif Olarak Sigara Dumanına Maruziyet)

A.4.1. Tanımlar ve Mevcut Durum

Çevresel tütün dumanına maruziyet / Pasif maruziyet (içicilik): Başkalarının içtiği tütün ve tütün mamullerinden dolayı kişinin kendi rızası dışında tütün içeriğine maruz kalması durumudur. Ayrıca annenin aktif veya pasif içimine bağlı olarak fetusun tütün içeriğine maruz kalması da pasif maruziyet olarak tanımlanmaktadır. Pasif maruziyetin ölüm, hastalık ve sakatlıklara yol açtığı bilimsel olarak kanıtlanmış olmakla birlikte sağlık riskleri, toplumun çoğunluğu tarafından bilinmemektedir. Türkiye’de pasif maruziyet konusunda ülkeyi temsil eden yeterli bilimsel veri yok-

tur. 2003 yılı Türkiye Küresel Gençlik Tütün Araştırması (GYTS) sonuçlarına göre; çalışmaya katılanların % 89'u evde, % 90'ı halka açık alanlarda pasif maruziyete uğramaktadır. Halka açık alanlarda özellikle kamu kurum ve kuruluşları, eğitim kurumları, özel ve tüzel iş yerleri, toplu taşıma araçları, lokanta, bar, pastane, kafe, kıraathane, kulüpler, alışveriş merkezleri, oteller ve diğer konaklama tesisleri, kültür hizmeti veren yerler, otobüs, tren, havaalanı terminalleri, spor alanlarında pasif maruziyet yaygındır. İçmeyenlerin başta çocuklar olmak üzere pasif maruziyetten korunması için güçlü düzenlemelerin uygulanmasına ihtiyaç vardır.

A.4.2. Amaç

Pasif maruziyetin kanser etkeni olarak kabul edilerek tütün ve tütün mamulleri kullanmadığı halde pasif maruziyet nedeniyle risk altında olan kişi ve toplumların sağlığını koruma altına almak.

A.4.3. Hedefler

1. 2008 yılına kadar “pasif maruziyetin aktif içicilik kadar sağlığa zararlı” olduğu bilgisini toplum geneline yaymak.
2. 2010 yılına kadar gebe ve çocukların pasif maruziyete uğramalarını önlemek.
3. 2006 yılı sonuna kadar kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında tütün mamulü tüketiminin tamamen engellenmesi.

A.4.4. Stratejiler

1. Pasif maruziyet konusunda verilerin saptanması ve düzenli olarak izlenmesi için “Küresel Gençlik ve Tütün Araştırması” dahil ulusal ölçekli araştırmalar yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu

2. Pasif maruziyetin sağlık riskleri konusunda halkın yaygın ve örgün eğitimler yolu ile düzenli bilinçlendirilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı

3. İş yerlerinde, eğitim-öğretim kurumlarında, sağlık kuruluşlarında, toplu taşıma araçları ve bekleme salonlarında, kültür hizmeti veren yerler, lokanta, bar, alışveriş merkezleri ve spor salonları ile okul bahçelerinde pasif maruziyetin tümüyle engellenmesi için yasal düzenlemelerin uygulanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı

4. Birinci basamak sağlık kuruluşlarında pasif maruziyetin sorgulanması ve özellikle risk grupları başta olmak üzere (çocuk, gebe, yaşlılar) tüm başvuranlara korunmanın anlatılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

5. Eğitim ve sağlık kurumları başta olmak üzere tüm kurumlarda kademeli olarak pasif içicilikle ilgili hizmet içi eğitimlerin yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı

6. Kamuya ait kapalı ve açık alanlarda tütün kullanımının engellenmesi amacıyla, uygulayıcı, görevli ve denetleyici kişi, kurum ve kuruluşların açık bir şekilde belirtilmesini sağlamak amacıyla gerekli yasal düzenlemelerin yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

7. Pasif maruziyet ile ilgili şikâyetlerin takip edilmesi ve haklarının korunması için örgütlenmenin güçlendirilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlığı

8. Sigara içmeye tahsis edilen odaların oluşturulması yönünde 4207 sayılı Kanunun 2. maddesinde belirtilen hükümler gereği genelgelerin çıkarılarak uygulanmaya konması ve gerekli denetimlerin yapılması

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

A.5. Reklâm, Promosyon ve Sponsorluk

A.5.1. Tanımlar ve Mevcut Durum

Tanımlar

Reklam ve promosyon: Bir tütün mamulünü veya tütün kullanımını özendirme-yi doğrudan veya dolaylı yoldan sağlamak amacıyla yapılan her türlü iletişim, tavsiye veya eylem.

Sponsorluk: Bir tütün mamulünü veya tütün kullanımının doğrudan veya dolaylı yoldan tanıtımı, amacı, etkisi veya benzer etkisi olan her türlü olay, faaliyet ya da bireye katkıda bulunma.

Medya dahil olmak üzere doğrudan ya da dolaylı her tür reklam, promosyon ve sponsorluğun yasaklanması, hem tütün tüketiminde azalmaya (Dünya Bankası verilerine göre % 7) yol açmakta hem de tütün kullanımının sosyal bir olgu olarak özellikle gençler arasında kabul görmesini engellemektedir. Türkiye’de bu konudaki çalışmalar aşağıdaki mevzuat çerçevesinde yürütülmektedir:

- a. 4207 sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanun
- b. 4733 Sayılı Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamullerinin Üretimine İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- c. 5261 sayılı Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrol Çerçeve Sözleşmesi’nin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun
- d. Tütün Mamullerinin Nihai Satış Noktalarında Sergilenmesine ve Satış Yerlerine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ
- e. Tütün Mamulleri, Alkol ve Alkollü İçkilerin Toptan ve Perakende Satışı İle Satış Belgelerine İlişkin Yönetmelik
- f. Tütün Mamulleriyle İlgili Olarak Basın Yayın Organlarında Fiyat Duyurusu Mahiyetinde İlan Yayımlanamayacağına İlişkin Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulu Kararı.

Yapılan bu yasal düzenlemelerde sponsorluk konusu yeterince açıklanmamıştır. Yasak olmasına rağmen gizli veya dolaylı reklâmlar devam etmektedir. Sınır ötesi reklâmlar yaygındır ve bunların girişi ve önlenmesi konusunda denetleme yoktur. İnsani yardım ve proje sponsorlukları, sigara ve firma reklâmı aracı olarak kullanılmaktadır (depremzedelere yardım, arkeolojik kazılara sponsorluk sağlanması vs.).

A.5.2. Amaç

Tütün mamulleri ile ilgili her türlü reklam, promosyon ve sponsorluk faaliyetlerinin önlenmesi.

A.5.3. Hedefler

1. 2007 yılına kadar, sigara ve diğer tütün mamullerinin marka ve firma reklamına aracı olacak her türlü reklam, sponsorluk ve promosyon ihlallerini sıfıra indirmek.

2. 2007 yılına kadar idari ve adli yaptırımları etkili, adil ve caydırıcı hale getirmek.

A.5.4. Stratejiler

1. Yurt içi ve yurt dışı kaynaklı reklâm ihlallerini izleyecek ve gerekli ihbarları daha yaygın ve hızlı yapacak mekanizmaların oluşturulması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı – Reklam Kurulu

2. Tütün mamullerinin sınır ötesi açık veya gizli reklam, promosyon ve sponsorlukların önlenmesi için gerekli yasal düzenlenmenin yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

3. Uluslararası yayınlarda görülebilecek açık ve/veya gizli tütün mamulü reklâm-
larının görülmemesi için gerekli teknolojinin sağlanmasının ilgili yayın kurulu-
şu veya ürün sahibi firmanın sorumluluğunda olması için gerekli düzenlemele-
rin yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

RTÜK

4. Çerçeve Sözleşmeye taraf olan ülkeler ile sınır ötesi reklâmcılığın önlenmesi için gerekli teknolojilerin ve diğer araçların geliştirilmesi amacıyla işbirliği yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

RTÜK, TAPDK

5. İdari ve adli yaptırımların etkili, adil, uygulanabilir ve caydırıcı olmasının sağlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

RTÜK, TAPDK, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı

A.6. Ürün Kontrolü ve Tüketicinin Bilgilendirilmesi

A.6.1. Tanımlar ve Mevcut Durum

Tütün ve tütün mamullerinde bulunan kanserojen maddeler, zehirli bileşenler ile katkı maddelerinin türleri ve miktarları bilinmemektedir. Sigarada yaklaşık 4700'den fazla zehirli madde bulunmakta, 1400 değişik katkı maddesi kullanılmaktadır. Ancak, bunlardan 600'üne kullanım izni verilmiştir. İzni veren ulusal ve ulus-

lararası kuruluşlar hangi markada ne oranda katkı maddesi olduğunu ve katkı maddelerinin yanması sonucu ortaya çıkan zehirli maddelerin neler olduğu hakkında ayrıntılı bilgi sahibi değildir. 4822 sayılı Kanun ile değişik 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun gereğince “Sağlık ve Güvenlik Hakkı”, “Bilgi Edinme Hakkı”, “Eğitilme Hakkı”, “Zararların Karşılanması Hakkı”, “Sağlıklı Bir Çevrede Yaşama Hakkı” hükümleri bulunmaktadır. Ancak bu Kanun hükümleri tüketiciler tarafından yeterince bilinmemektedir. Sigara paketlerinin isimlendirilmesinde ulusal değerlerimizi çağrıştıran ifadeler kullanılmaktadır. Nargile kafeler hızla yayılmakta, madde bağımlılığına zemin hazırlamaktadır. Dumansız tütün ürünleri bazı bölgelerde yaygın kullanılmaktadır. Pipo ve puro ürünlerinde piyasaya arzla ilgili denetimler yetersizdir.

A.6.2. Amaç

Sigara dumanında ve diğer tütün ürünlerinde bulunan kanserojen maddelerin, katkı maddelerinin ve zehirli bileşenlerinin bilimsel olarak değerlendirilmesi, ürün standartlarına ilişkin düzenlemelerin getirilmesi ve tütün ve tütün mamullerinin içeriğindeki zararlı maddeler hakkında tüketicinin bilgilendirilmesi.

A.6.3. Hedefler

1. 2007 yılından itibaren tütün ve tütün mamullerinin içeriği, emisyonlarının değerlendirilmesi ve ölçülmesi için ulusal ve uluslar arası standart ve düzenlemeler doğrultusunda akredite laboratuvar kurmak ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) bünyesinde faaliyet gösteren TobLabNet (uluslararası laboratuvar, test ve analiz ağı) ile koordinasyon halinde çalışmalar yapmak.
2. 2006 yılından itibaren mamullerin içeriği ile ilgili toplumu bilgilendirmek.
3. 2007 yılından itibaren mamullerin içerik olarak standartlara uygunluğunun düzenli olarak izlemek.

A.6.4. Stratejiler

1. Çalışma grubu tarafından tütün ve tütün mamullerinin üretimine ve denetimine ilişkin standartların belirlenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

2. Ulusal, bağımsız, bilimsel denetimden geçen, akredite edilmiş ölçüm laboratuvarının kurulması, bu laboratuvarların DSÖ bünyesinde yer alan TobLabNet uluslararası tütün testi ve araştırma laboratuvarları ağı kriterlerini gerçekleştirerek

anılan ağa üye yapılmasının sağlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

3. Tütün ve tütün mamullerinin üretiminde, ulusal ve uluslar arası normlara uygunluğun sağlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

4. Tütün ve tütün mamullerinin her bir paket ve ambalajında ve bu mamulün dış paketlenme ve ambalajları üzerinde mamulün ulusal otoritelerce belirlenmiş içeriği ve emisyonları ile ilgili bilgilerin yer almasına zifir, CO ve nikotin bırakım miktarlarının yazılarak başlanması. Kademeli olarak formaldehit, nitrojen, siyanit, benzen oranlarının da ölçülerek yazılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

5. Tütün ve tütün mamullerinde kullanılan maddelerin içeriklerinin düzenli olarak resmi laboratuvarlar tarafından denetlenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

6. Paketlerin üzerindeki light, ultra light, düşük katran, hafif, çok hafif gibi tanımlamaların, sigara isim ve sembollerinde halkı yanıltıcı, yanlış yönlendirici, ulusal değerleri incitici öğelerin engellenmesi ve tütün mamulleri ve markalarının iş yeri ismi olarak kullanılmasının yasaklanması için düzenlemelerin yapılması, var olan düzenlemelerin uygulanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

7. Üreticiler tarafından tütün mamullerinin piyasaya arz ambalajı üzerinde, tütün kullanımının zararlı etkilerini anlatan sağlık uyarılarının ve çarpıcı fotoğrafların yer almasını sağlayacak yasal düzenlemelerin uygulamaya konması, tütün konvansiyonuna işlerlik kazandırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK, Sağlık Bakanlığı

8. Tütün ve tütün mamullerinin içeriği ile ilgili yaygın/örgün eğitim kurumları ve basın-yayın organları aracılığı ile toplumun bilgilendirilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı, TAPDK

9. Dumansız tütün mamulleri ve nargilelik tütün mamulleri, sarmalık kıyılmış tütün, pipo ve puro gibi ürünlerin üretimine, paketlenmesine ve dağıtımına ilişkin uygulamaların denetlenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK, İçişleri Bakanlığı

10. Tütün mamullerinde kullanılan maddelerin içeriklerinin neler olduğu ve tütün içilmesi yasaklanmış yerlerde içen kişilere nasıl bir cezai işlem uygulanacağı konularında kamuoyunun bilgilendirilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı, TAPDK

11. Tütün ve tütün mamullerinin üretimi ve denetimine ilişkin standartlara uyulup uyulmadığının düzenli olarak kontrol edilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

12. Yasal düzenlemelere uymayanlara karşı caydırıcı düzenlemelerin hazırlanması ve uygulamaya konması

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

B. Tütün Arzının ve Tütün Ürünlerinin Kullanımının Azaltılmasına Yönelik Önlemler

B.1 Yasadışı Ticaret

B.1.1. Tanımlar ve Mevcut Durum

Tanımlar

Yasadışı Ticaret: Tütün ve tütün mamullerinin sahte veya kaçak olarak üretilmesi ve/veya yasadışı yöntemlerle son kullanıcıya ulaşmasını sağlayan veya bunları kolaylaştıran faaliyetlerdir.

Sahte Ürün: Yurt içinde veya yurt dışında tescilli bulunan bir markanın taklit

edilmesi suretiyle üretilerek piyasaya sürülen ve tescilli ürüne göre hammadde, sarf malzemeleri ve kimyasal katkıları bakımından içeriği değişik olabilen ve insan sağlığı açısından risk taşıyabilen tütün mamulleridir.

Kaçak Ürün: Ruhsatsız olarak üretilen ve/veya yasal olmayan yollarla yurda giren ürünlerdir.

Türkiye’de yasadışı tütün ve tütün mamulleri ticareti aşağıdaki yöntemlerle yapılmaktadır: Sahte sigaranın sahte bandrol ile yasal dağıtım ağı kullanılarak dağıtılması, sahte sigaranın sahte bandrollü veya bandrolsüz yasadışı dağıtımı, kaçak sigaranın yasa dışı dağıtımı ve diğer yöntemler. Tütün ve tütün mamullerinin yasadışı ticareti, vergisiz ve düşük fiyatlı ürün satışı yoluyla tüketimi teşvik edici bir etki yapmaktadır Türkiye’de tütün ve tütün mamullerinin yasadışı ticaret oranı % 10-15 civarındadır. Taklit ürünlerin içinde tütün haricinde odun, kumaş kırıntısına rastlanılmaktadır. Türkiye’de yasadışı sigara ticaretinden kaynaklanan vergi kaybının 750 Milyon USD olduğu tahmin edilmektedir.

Ülkemizdeki yasadışı ticaretle mücadeledeki sorunlar:

- Transit rejimindeki denetim yetersizliği tütün ve tütün mamullerindeki kaçakçılıkla mücadeleyi olumsuz etkilemektedir.
- Tütün mamullerinin üretim ve dağıtım sisteminin etkili denetiminin yapılamayışı yasadışı ticareti artırmaktadır.
- 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda yasadışı tütün mamulleri ticareti ile mücadele konusunda ceza ve kurumlar arası işbirliği açısından eksiklikler bulunmaktadır.

B.1.2. Amaç

Yasadışı ticaret, tütün ve tütün mamullerinin tüketimini artırarak halk sağlığını tehdit etmekte, gelir kaybına yol açmakta, organize suça ve kanunsuz uygulamalara fırsat vermektedir. Tütün ve tütün mamullerinin her türlü yasadışı ticaretinin önlenmesi için ulusal ve uluslararası düzeyde önlemlerin alınması.

B.1.3. Hedefler

- 2007 yılı sonuna kadar Türkiye’de yasadışı ticaretin boyutunu kanıta dayalı yöntemlerle saptamak.
- 2010 yılına kadar, tespit edilen yasadışı ticareti ortadan kaldırmak.

B.1.4. Stratejiler

- Yasadışı tütün mamulleri ticareti ile mücadelede karşılaşılan sorunların çözümü-

müne yönelik olarak ilgili kurum ve kuruluşlardan müteşekkil bir çalışma grubunun oluşturulması. Çalışma grubuna ek bütçe sağlanarak, belirlenecek iş planına uygun olarak kanıta dayalı yöntemlerle Türkiye’de yasadışı ticaretin boyutunun araştırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlığı

2. Paketlerin üzerindeki bandrollerin güvenilirliğinin artırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

3. Kaçakçılığı önleme, izleme ve soruşturmakla görevli olan kurumların genişletilmesine yönelik gerekli düzenlemelerin yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlığı

4. Transit rejime tabi olan tütün mamulleri ile ilgili denetimlerin niteliğinin ve niceliğinin yükseltilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Gümrük Müsteşarlığı, TAPDK

5. Yasadışı ticaretin sağlık ve ekonomik boyutları açısından kamuoyunun bilinçlendirilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Gümrük Müsteşarlığı

6. Ruhsatlı bayiler dışında özellikle seyyar satıcılarda tütün mamulü satışının engellenmesi çalışmalarının başlatılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlığı

7. Sigara paketlerindeki bazı maddelerin X-Ray cihazlarına duyarlı olmasından yararlanmak amacı ile gümrük kapılarında tır ve konteynır geçişlerinin denetimi için teknolojik donanımın tamamlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Gümrük Müsteşarlığı, TAPDK

8. Piyasaya arz edilecek tütün mamullerinin tanımlaması ve izlenebilirliğinin sağlanması amacıyla, üretim yeri ve zamanını belirleyecek kodlama veya benzeri

işaretlerin konulmasının sağlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

9. Yakalanan yasadışı mamullerin çevreye dost yöntemlerle imha edilmesinin sağlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Gümrük Müsteşarlığı, İçişleri Bakanlığı, TEKEL

10. Yasadışı ticaret yaptığı tespit edenlere yönelik cezaların artırılması yönünde yasal düzenlemelerin yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlığı

B.2. Gençlerin Ulaşabilirliği

B.2.1. Tanımlar ve Mevcut Durum

Tütün şirketlerinin hedef grubu arasında gençler başı çekmektedir. Gençlerin tütün ve tütün mamullerine ulaşabilirliğinde, bu mamullerin satışına yaş kısıtlaması getirilmesi tek başına yeterli bir kontrol önlemi olmamaktadır. Beraberinde satış yerlerinin ruhsatlandırılmasının sıkı kurallara bağlanması ve bunun dışındaki tüm satış ve dağıtımların (sigara satış makineleri, self servis satış, postayla sipariş ve elektronik satışlar ve yasadışı ticaret) önlenmesi gerekir. İlköğretim 7 ve 8. sınıflar ile lise 1. sınıflarda yapılan Küresel Gençlik Tütün Araştırması (GYTS) sonuçlarına göre; Öğrencilerin % 29.3'ü sigara içmeyi denemişlerdir (kızlarda % 21.5, erkeklerde % 34.9), Halen sigara içenlerin % 50.4'ü (kızlarda % 42.9, erkeklerde % 53.5) bakkaldan veya marketten sigara almaktadır, % 86.7'si sigara alırken yaşlarından dolayı sigara satın alma konusunda bir güçlükle karşılaşmadıklarını belirtmiştir. Gençlerin % 20.1'i bir tütün firması temsilcisi tarafından kendisine bedava sigara verildiğini belirtmiştir. Ülkemizde gençler arasında sigara içmek sosyal olarak kabul edilebilir bir olgudur ve yaygınlığı yüksektir (% 21 ile % 48 arasında değişmektedir). Üniversite öğrenimi yıllarında ilerledikçe içme oranları artmaktadır. Gençlerin sigara alışkanlığını edinmelerinde aile (özellikle anne), öğretmenler, arkadaşlar, sporcular, sanatçılar... vb kişiler model oluşturmaktadır. Halen bu gruplarda sigara içme oranları toplumun diğer kesimleri kadar hatta daha yüksektir. Örneğin öğretmenler arasında sigara kullanım oranı % 50 dolayındadır. Örgün öğrenime devam etmeyen gençlerin durumu ile ilgili araştırmalar yeterli değildir. Ancak, bu grupta

içme sıklığının daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Okul çevresindeki marketlerde ve seyyar satıcılar tarafından gençlere tek tek veya paketle sigara satılmaktadır. Yasak olmasına rağmen gençlerin bu ürünlere ulaşmada sorunla karşılaşmadığı görülmektedir. Özellikle gençlere yönelik olmak üzere nargile içimine olanak sağlayan mekânlar artmakta, değişik aromalı ürünlerle nargile içimi özendirilmektedir. Yasal engel olmasına rağmen okul, hastane, spor tesisi, internet kafe ve benzeri yerlerde sigara satışı yapılmaktadır.

B.2.2. Amaç:

Onsekiz yaş altındaki bireylerin tütün ve tütün mamullerine satış ve dağıtım yolu ile ulaşmasının engellenmesi.

B.2.3. Hedefler

2010 yılına kadar 15 yaş altı gençler arasında sigara içme oranını 0'a, 15 –18 yaş arası gençlerde ise mevcut durumun en az yarısına indirmek.

Stratejiler :

1. 18 yaş altındakilere tütün ve tütün mamullerinin satış ve dağıtımını yasaklayan mevcut yasal düzenlemeye uyumun denetlenmesi ve uymayanlara caydırıcı nitelikte cezai müeyyideler uygulanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlığı, TAPDK

2. Tütün ve tütün mamullerinin sadece bu işe münhasır satış noktalarında satılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

3. Tütün ve tütün mamulleri satıcılarının ürünü alacak gençlerden, 18 yaş üstünde olduklarını belgelemelerini istemesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlığı, TAPDK

4. Toplumda, 18 yaş altındakilere tütün satışının yasak olduğu bilincinin oluşturulması (satış noktalarında uyarı levhalarının açık ve belirgin olarak asılmasının zorunlu kılınması).

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

5. Tütün mamullerinin sigara satış makineleri, self servis satış, postayla sipariş ve elektronik satışlarının, market rafları ve kasaları gibi doğrudan ulaşılabilir yerlerde satılmasının yasaklanması için mevzuattaki eksikliklerin giderilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

6. Tütün mamullerinin logo, renk ve şekillerinin, şeker, çerez, oyuncak, tişört, çanta vb. nesnelere bulunmasının, bunların dağıtımını ve satışını yasaklayan mevzuata uyulup uyulmadığının denetlenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

7. Gençlerin bir arada buldukları kafe, internet kafe, kantin vb. yerlerde tütün ve tütün mamullerinin (sigara, nargile, vb) satılmasının ve içilmesinin yasaklanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlığı

8. Yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, kurum ve kuruluşlarca çocuk ve gençlerin spor yapacakları, kültürel etkinliklerde bulunabilecekleri sigara dumanına maruz kalmayacakları kulüpler oluşturulması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü

B.3. Tütün Üretimi ve alternatif politikalar

B.3.1. Mevcut Durum

Türkiye, Oriental tip (Şark tipi) tütün üretiminde dünyanın en önde gelen üreticisidir. Türkiye tütün üretimi 2004 ürün yılı itibarı ile 133.871.000 kg.dır. 2005 yılı ürünü sözleşme bildirimlerine göre 147.611.784 kg. olarak tahmin edilmektedir. Üretim Ege, Karadeniz, Marmara, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri olmak üzere beş bölgede gerçekleştirilmektedir. Türkiye, 2005 yılında 67.120.066 kg tütünü 272.475.365 \$ bedelle ithal ederken, 476.377.227 \$ karşılığında 134.533.516 kg. tütün ihraç etmiştir. 2005 yılı sonunda Türkiye’de toplam stok tütün miktarı ise 406.423.276 kg. dır. 2000 yılında 583.474 olan ekici sayısı, 2004 yılında 278.907’ye, 2005 yılı bildirimlerine göre de 255.753’e düşmüştür. 2000 ürün yılında 208.002.000 kg. olan üretim miktarı da 2002 ürün yılından itibaren destekleme alımlarının kaldırılmasıyla ciddi miktarlarda düşmüştür. İhraç kabiliyeti az ve kalite

te olarak yetersiz olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri tütün üretiminin azaltılması için 2001 yılından itibaren, Alternatif Ürün Projeleri yürürlüğe konmuş bulunmaktadır. Bu proje kapsamında öngörülen tedbirler Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri tütüncüleri için uygulanmakta olup, ÇKS ile de kayıt altına alınma çalışmaları yapılmaktadır. Dünya Bankası tarafından öngörülen ödemeler ile devam etmekte olan alternatif ürün projesi de 2007 yılına kadar devam edecektir. Tütün üretiminden vazgeçen veya vazgeçirilen tütün üreticilerinin ve üretim daralması sonucunda işsiz kalan tütün işçilerinin sosyal ve ekonomik mağduriyetleri sürmektedir.

B.3.2. Amaç

Tütün üretiminin kontrolü, izlenmesi, tütüne alternatif tarım ürünleri ve ekonomik faaliyetlerin belirlenmesi, tütün üreticiliğinden alternatif ürünlere geçen üreticilere ekonomik varlıklarını sürdürebilecekleri desteklerin sağlanması.

B.3.3. Hedefler

2010 yılına kadar, tütün üretiminden vazgeçen veya vazgeçirilen üreticiler ile sektörden uzaklaşmak durumunda kalan tütün işçilerinin alternatif ürünlere ve ekonomik faaliyetlere geçişleri tamamlamak, sürdürülebilir alternatif geçim yollarının geliştirilmesini sağlamak

B.3.4. Stratejiler

1. Tütün üretiminin izlenmesi, kaydedilmesi işlemlerinin Avrupa Birliği Tütün Ortak Piyasa Düzeni normlarına uygun hale getirilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı

2. 4733 sayılı Kanunla getirilen sözleşmeli üretim sisteminde görülen aksaklıkların giderilmesinin yanı sıra sistemin işleyişinde üretici örgütlerinin işlerliğinin artırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, TAPDK

3. Tütün Kontrol Çevre Sözleşmesinin 26. maddesinde belirtilen kaynakların ulusal planlar, programlar ve öncelikler çerçevesinde ülke tütün sektörünün istifadesi yönünde harekete geçirilmesi, tütün mamulleri ile mücadele için mali imkânlarla göre kaynak sağlanması yönünde gerekli düzenlemelerin yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı, TAPDK

4. Tütün üretiminin kısıtlanması sonucu tütün üreticilerinin alternatif alanlara kaydırılması ve rehabilitasyonu için gereken sosyal politikaların yapılandırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı

5. Kazanç yönünden tütüne alternatif ürünlerin teşviki ve teşvik edilecek ürünlerin pazarlanması için gerekli organizasyonların yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, TAPDK

6. Yetiştirilen alternatif ürünlerin yerinde değerlendirilmesi amacıyla işleme, kurutma, depolama ve benzeri tesislerin kurulması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı

7. Üreticinin eğitimi ve bilgilendirilmesi amacıyla demostrasyon çalışmalarının yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı

C. Tütün kullanımı ve Ulusal tütün kontrol programının izlenmesi, değerlendirilmesi ve raporlanması

C.1. Tanımlar ve Mevcut Durum:

Ulusal tütün kontrol politikalarının, tütünle ilgili durumun ve diğer düzenleyici mekanizmalarının düzenli olarak izlenmesi halinde başarıya ulaştığı bilimsel olarak gözlemlenmiştir. Dünya Sağlık Örgütü modellemesinden hareketle yapılan bir hesaba göre, Türkiye’de halen yılda, sigaranın yol açtığı sağlık, işgücü ve benzeri nedenlerle yaklaşık 2,72 milyar dolar ekonomik kayıp olmakta ve 100 bin kişi zamansız ölmektedir. Bu rakama sigaraya harcanan yaklaşık yıllık 15 milyar Dolarlık miktar dahil değildir. Türkiye’de halen tütün kontrolü ile ilgili çalışmalar dar kapsamlı, kurum ve kuruluşların çabaları ile yürütülmektedir. Yazılı, kararlaştırılmış ve kapsamlı ulusal tütün kontrol programı yoktur. Türkiye’de tütün mamullerinin kullanımını, bunun sonuçlarını izleyen, değerlendiren kapsamlı ve sürekli herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

C.2. Amaç

Ulusal tütün kontrol programının süreç ve çıktılarının izlenmesi, değerlendirilmesi ve raporlanması için model oluşturulması.

C.3. Hedefler

1. 2007 yılı sonuna kadar Ulusal Tütün Kontrol Programının izlenmesi, değerlendirilmesi ve raporlanması için ulusal bir veri sistemi kurmak,
2. 2010 yılında Ulusal tütün kontrol politikalarının etkililiğinin değerlendirilmesi ve raporlanması

C.4. Stratejiler:

1. Çalışma Grubu tarafından Ulusal Tütün Kontrol Programı süreç ve çıktılarını gösterir göstergelerin belirlenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

2. Belirlenen verilerin rutin olarak toplanması için veri toplama/araştırma protokolleri oluşturulması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

3. Verilerin toplanması ve değerlendirilmesinden sorumlu bir yapı oluşturulması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

4. Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesinin 21. maddesi uyarınca T.B.M.M.'i Onay'ını müteakip sözleşmenin uygulanması için yasal, icrai, idari ve diğer önlemler ile ilgili bilgiler; gerekirse Sözleşmenin uygulanmasında karşılaşılan zorluk ve engeller ve bu engelleri aşmak için alınan önlemlerle ilgili bilgiler, tütün kontrol faaliyetleri için verilen veya alınan mali ve teknik desteğe ilişkin bilgiler ve Sözleşmenin 6.3 (tütüne talebin azaltılması için fiyat ve vergi önlemleri), 13.2 (tütün reklamı, promosyonu ve sponsorluğu), 13.3-13.4d-15.5 (tütün ürünlerinin yasa dışı ticareti) ve 19.2 (sorumluluklara ilişkin konular) maddelerinde belirtilen bilgilere yönelik olarak yıllık Ülke Raporu'nun hazırlanması ve raporunda;
 - a. Türkiye'de tütün kullanım sıklığı (prevalans, insidans) ve ilgili sağlık, ekonomik, sosyal, toplumsal vb. yükler ile ilgili mevcut verilerin bir araya getirilmesi;
 - b. Tütün kullanım hızları (tüketim sayıları; kullanım prevalans ve insidans hızları; içenlerin sigara kullanımı ile ilişkili özellikleri),

- c. Toplumun genelinde ve/veya risk gruplarında tütün kullanımı ile ilgili bilgi, tutum ve görüşler,
- d. Tütün kontrolü politikaları ile ilgili ölçütlerin; yasal düzenlemeler, vergilendirmeler ve ekonomik ölçütler, sigara ile ilgili eğitim aktiviteleri, sigara bırakma ile ilgili aktiviteler,
- e. Tütüne bağlı ortaya çıkan ekonomik kayıplar,
- f. Tütün kullanımına bağlı hastalık (akciğer kanseri, KOAH, iskemik kalp hastalığı, hipertansiyon vb. prevalans, ve insidans hızları), ölüm hızları, DALY ve QALY değerleri,
5. Gerek görülmesi halinde programın etkinliği ve maliyet etkililiğinin araştırılması.
6. Yıllık olarak Ulusal Tütün Kontrol Programında aksayan yönleri, olası nedenleri ve çözüm önerilerinin değerlendirilmesi ve raporlandırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı, TAPDK

ULUSAL TÜTÜN KONTROL PROGRAMI EYLEM PLANI (2008-2012)

A. TÜTÜN ÜRÜNLERİNE OLAN TALEBİN AZALTILMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER

A.1. Halkı Bilgilendirme, Bilinçlendirme ve Eğitim

Stratejiler	Aktivite (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İletene Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
1. Tütün ve tütün mamulleri ile mücadele konusunda eğitim politikalarının geliştirilmesi ve uygulanması	1.1. Konya ile ilgili tüm tarafların (üst düzey yöneticiler) katılacağı bir çalıştay düzenlenmesi (4207 sayılı yasanın ve yapılan Kanunun ve eylem planının uygulamalarının değerlendirilmesi amacı ile)	1. Sağlık Bakanlığı 2. Millî Eğitim Bakanlığı	1. İşleri Bakanlığı 2. YÖK 3. Aile ve Sosyal Sorumlu Devlet Bakanlıkları, 4. DSÖ, 5. Medya, 6. STK 7. TAPDK	2009	1. Yöneticilerin konuya ilgisinin yetersizliği 2. Tütün endüstrisi	Çalıştayın düzenlenmesi	1. Mevcut durum analizi anketi 2. İletene analizi anketi
	1.2. Değişik eğitim düzeylerine ve kurumlarına yönelik müfredat hazırlanması 1.2.a. 4207 sayılı Yasanın daha etkin uygulanması ve her düzeydeki okulda, sigarasız okul normunun geliştirilmesi için genelleştirilmesi için	1. Sağlık Bakanlığı 2. Millî Eğitim Bakanlığı	1. İşleri Bakanlığı, 2. YÖK, 3. Aile ve Sosyal Sorumlu Devlet Bakanlıkları, 4. DSÖ, 5. Okul Aile Birlikleri, 6. Okul Öğrenci Meclisi Başkanları, 7. Medya, 8. STK	2009	1. Yöneticilerin konuya ilgisinin yetersizliği 2. Sigara için öğretmen ve idareciler 3. Tütün endüstrisi 4. Yeterli uzmanlık ve bilgi düzeyine sahip olmayanlar tarafından	Çeşitli gruplarda ve durumlarda sigara içme davranışlarında azalma olması a. Öğretmenler b. Öğrenci önlüde içme oranları, c. Öğrenci sigara için öğretmen oranları, d. Öğrenciler	1. Mevcut durum analizi anketi 2. İletene analizi anketi

Amaç: Ulusal Tütün Kontrol Programının kabulünü ve uygulanmasını her düzeyde kolaylaştırmak için tütün ve tütün ürünlerinin sağlık, ekonomik ve sosyal açıdan zararları konusunda halkı bilgilendirilmesi, eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi

Hedef : 2012 yılına kadar toplumun %90' ında sigara karşıtı bir tutum oluşturmak

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
	ve izlenmesi, 1.2.b. Okullarda tütünle mücadele kollarının kurulması, 1.2.c. Okullarda sigaranın zararları ile ilgili (resim, afiş, kompozisyon gibi) yarışmaların sayılarının artırılması 1.2.d. MEB'in web sayfasında duyuru yapılması 1.2.e. Bilgisayar ortamında okullarda bilgisayar tabanlı eğitimlerin başlatılması ve sürdürülmesi	1. Sağlık Bakanlığı 2. YÖK	1. DSO 2. STK	2008 sonu	müfredat geliştirilmesi	arasında sigara içme oranları	
	1.3. Tıp fakültesi ve diğer sağlık bilimleri eğitimi veren fakültelerin müfredatlarına sigarayla mücadele konusunda bilgi, tutum ve davranış değişikliği oluşturacak müfredatın konulması, uygulamaların izlenebilirliğine ilişkin yöntemlerin belirlenmesi				1.Yöneticilerin konuya ilgisinin yetersizliği 2. Sigara için öğretim görevlileri ve idareciler 3.Tütün endüstrisi 4. Yeterli uzmanlık ve bilgi düzeyine sahip olmayanlar tarafından müfredat geliştirilmesi	1. Müfredatın oluşturulması 2. Sağlıkla ilgili okullarda öğrenciler arasında sigara içme sıklığında azalma	1. Mevcut durum analizi anketi 2. İlerleme analizi anketi

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tanımlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
	<p>1.4.a. Konferanslar düzenlenmesi, 1.4.b. Bilgiendirici afiş, broşür hazırlanıp dağıtılması, 1.4.c. Toplumda rol model olan ünlü kişiler (sporcu, sanatçı vs.) sigaranın zararları ile ilgili etkinliklere katılmalarını sağlanması</p>	<p>1. Sağlık Bakanlığı 2. TAPDK</p>	<p>1. İşleri Bakanlığı 2. Milli Eğitim Bakanlığı 3. Aileden ve Sporadan sorumlu Devlet Bakanlıkları 4. DSÖ 5. Medya 6. STK 7. YÖK</p>	<p>strekli</p>	<p>1. Yöneticilerin konuya ilgilerinin yetersizliği 2. Tütün endistrisi</p>	<p>Toplumda ve rol model gruplarda sigara içme ile ilgili bilgi, tutum ve davranış değişikliği oluşturulması</p>	<p>1. Mevcut durum analizi anketi 2. İlerleme durumu anketi</p>
<p>2. Tütün mamulleri kullanımını tübar düşürücü olumsuz bir davranış olduğu mesajının topluma verilmesi, tütün mamulleri ile ilgili tütün alanlarda çarpıcı görsel temalar kullanılmasının yaygınlaştırılması</p>	<p>2.1. Sigara kullanımının sağlık ve sosyal açıdan olumsuzlukları konusunda eğitim yapılması 2.2. Filmler başta olmak üzere diğer TV programlarının da içinde olduğu bütün medya programlarında sigara kulananaa yönelik olumsuz tutum ve davranışlar sergilenmesi 2.3. Kamu ile ilgili olumlu görüntü ve mesajların tanıtılması 2.4. Tanınmış sanatçı, sporcu, siyasi kişiler vb. rol modellerin sigara</p>	<p>1. Sağlık Bakanlığı 2. RTÜK</p>	<p>1. MEB 2. Aileden ve Sporadan sorumlu Devlet Bakanlıkları 3. DSÖ 4. CDC 5. TAPDK 6. Film yapımcıları 7. Diğer medya mensupları 8. STK</p>	<p>Strekli</p>	<p>1. Tiryakiler, 2. Özellikle medya mensupları arasında sigara kullanımının yaygın olması 3. Tütün Endistrisi</p>	<p>1. Toplumda sigara kullanımını ile ilgili algılamının değişimini 2. Sigara kullanımına karşı tutumunda değişime</p>	<p>Tekrarlanan araştırmalar</p>

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İleteme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
	karşı mesajlar verilerinin sağlanması 2.5. Sigara içlebilen alanların azaltılması ve sigara bırakma etkinliklerinin artırılması suretiyle toplumda sigara içiminin kabul edilebilir bir ölçüye düşürülmesi						
3. Tütün endüstrisinin geçmiştene dönüşümüyle toplumun ilgili bilgilerin paylaşımına açılması	3.1. Kamuya açık verilerle açıklanmış, ulaşılabilir bilgilerin kamuoyuna açıklanması 3.2. Medya kuruluşları ile işbirliğinin artırılması 3.3. Medya mensuplarının bilgilendirilmesi 3.4. Konu ile ilgili TAPDK birim ve uygulamalarının kamuoyuna açıklanması	1. Sağlık Bakanlığı 2. TAPDK	1. Milli Eğitim Bakanlığı 2. TAPDK 3. TEKEH 4. Maliye Bakanlığı 5. İşleri Bakanlığı 6. Gümrük Müsteşarlığı 7. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 8. Medya 9. RTÜK 10. DSÖ 11. İlgili uluslararası kurumlar 12. STK	Sürekli	1. Tütün endüstrisi 2. Medyanın ilgisizliği 3. Toplumun konuya ilgi göstermemesi	Toplumun konu ile ilgili bilgi düzeyinde artış sağlanması	Toplumun bilgi düzeyini ölçen araştırmalar
4. Başta toplumda rol model veya önemli etkisi olduğu bilinen	4.1. Konuyla ilgili tüm tarafların katılacağı bir çalıştay düzenlenmesi 4.2. Hedef gruplara	1. Sağlık Bakanlığı 2. TAPDK	1. Milli Eğitim Bakanlığı 2. STK	2008	1. Tütün Endüstrisi 2. Sigara için sanatçı ve sporcular, siyasiler, doktorlar vb.	1. Çalıştayın yapılması 2. Materyalin hazırlanması ve	Toplumun değişik kesimlerinin bilgi düzeyini ölçen araştırmalar

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İletene Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
meslek grupları olmak üzere tüm hedef gruplara yönelik geniş tabanlı eğitim materyalleri (websitesi,kitap,fil m vs.) geliştirerek bilgilendirme ve bilinç düzeylerinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması	yönelik eğitim materyali geliştirilmesi ve geliştirilen materyalin ilgili gruplara dağıtımının sağlanması					ilgili kişi ve kurumlara dağıtılığa ilişkin kayıtlar 3. Toplumun rol modellerinin bilgi düzeylerinde artış	
5. Kurum yöneticileri ve yetkilileri ile işyeri sorumlularının, tütün manullerinin zararları ve kapalı mekânlarda tütün manullerinin içilmesini konusunda bilinçlenmesini sağlamak için	5.1. İl ve ilçe yöneticilerinin 4207 sayılı Kanun, Kabahatler Kanunu ve diğer ilgili mevzuat konusunda bilgilendirilmesi amacıyla toplantılar düzenlenmesi 5.2. "Sigarasız işyerleri" kampanyası başlatılması amacıyla işçi, işveren ve memur sendikaları ile toplantılar yapılması 5.3. Olumlu örneklerin topluma tanıtılması	1. Sağlık Bakanlığı 2. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	1. İşleri Bakanlığı 2. İşçi ve işveren sendikaları 3. Memur sendikaları 4. Medya	2009	1. Vali ve kaymakamların konuya ilgisizliği 2. Sendikaların konuya ilgisizliği 3. Medyanın ilgisizliği	1. "sigarasız işyeri" sayıları 2. Kabahatler Kanunu'nun ilgili maddesinin uygulanma sayısı 3. Olumlu örneklerde ilgili yayın sayısı	1. Kabahatler Kanununun ilgili maddesinin uygulanma sayısı 2. Sigarasız işyeri sayılarının ortaya koyan değerlendirmeler

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
6. Medyanın, bilinçlendirme çalışmalarına aktif olarak katılmanın sağlanması, bu çalışmalara toplumu etkileyen rol modellerin katılmasının sağlanması	6.1. RTUK ile toplantı yapılması 6.2. Gazeteciler Cemiyeti ile görüşülmesi 6.3. İllerde yerel TV- radyo kuruluşları ve yerel medya ile toplantı yapılması 6.4. Konuya ilgili/duyuru rol modellerinin bulunması 6.5. Olumlu örneklerin topluma tanıtacağı ortak etkinliklerin planlanması ve düzenli olarak uygulanması 6.6. Medyanın kullanması için materyal hazırlanması	1. Sağlık Bakanlığı 2. RTUK	1. Devlet Bakanlığı 2. İşleri Bakanlığı 3. TAPDK 4. Yayın kuruluşları 5. Diyarlı sanatçı ve sporcular	2009	1. Medyanın ilgisizliği 2. Tütün endüstrisi 3. Sigara için rol modeller 4. Kabahatler Kanun'u'nun ilgili maddelerinin yeterince uygulanmaması	1. Medyada konu ile ilgili haber sayısı 2. TV film ve dizilerinde olumlu görüntülerin sayısı	Konu ile ilgili tekrarlanan araştırmalar
7. Belediyeler ve sivil toplum örgütleri tarafından yetişkinlere yönelik yapılan her türlü eğitim faaliyetine ek olarak konu ile ilgili bilinçlendirme yapılması	7.1. Bölgesel olarak belediye başkanları ve belediye sağlık müdürleri ile toplantılar yapılması 7.2. Belediyeler tarafından sağlıklı kent kavramı içinde sigarasız il ve ilçe örneklerinin oluşturulması için uygulamaların yapılması 7.3. Belediye zabıtalarnın	İçişleri Bakanlığı	1. Belediyeler 2. STK 3. Halk eğitim müdürlükleri 4. DSÖ	2010	1. Belediye başkanlarının konuya ilgisizliği 2. STK temsilcilerinin konuya ilgisizliği 3. Zabıtalarnın konuya ilgisizliği	1. Sigarasız kent politikasını benimseyen il-ilçe ve beldeler sayısı 2. Belediye başkanlıklarından konu ile ilgili düzenli alınan brifing 3. Tekrarlanan araştırmalar	1. Sigarasız il ve ilçe sayılarını değerlendiren çalışmalar 2. Belediye başkanlıklarından konu ile ilgili düzenli alınan brifing 3. Tekrarlanan araştırmalar

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
	konuya ilgililerin artırılması amacıyla eğitim yapılması (özellikle okul çevrelerinde ve tek sigara satışının önlenmesi konusunda) 7-4. Bölgesel olarak STK'larda toplantılar yapılması						
8. İlgili kamu kurumlarının ve STK'ların tamamının tütün mücadelede rolü ile ilgili olarak bilgilendirilmesi	8.1. İlgili Bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri ile toplantılar yapılması 8.2. STK temsilcileri ile toplantı yapılması	Sağlık Bakanlığı	1. İşleri Bakanlığı 2. Maliye Bakanlığı 3. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 4. MEB 5. Hazine Müsteşarlığı 6. Dış Ticaret Müsteşarlığı 7. Gümrük Müsteşarlığı 8. STK 9. DSÖ 10. TAPDK	2008	1. Tarafların konuya ilgisizliği 2. Tütün endüstrisi	1. Sigara içilmeyen kapalı ortam sayısı 2. Cezaî uygulama sayısı	İlgili tarafların katılımı ile yapılan değerlendirmeye toplantıları tutanakları
9. Belirlenen eğitim politikalarını uygulamak üzere kurum ve kuruluşlar ile	9.1. İlgili Bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri ile toplantılar yapılması 9.2. STK temsilcileri ile	Sağlık Bakanlığı	1. İşleri Bakanlığı 2. Maliye Bakanlığı 3. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 4. MEB	2009	1. Tarafların konuya ilgisizliği 2. Tütün endüstrisi	1. Yapılan toplantı sayısı 2. Alınan kararların uygulanmaya girme durumu	Faaliyet planları ve raporlar

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
İşbirliği içinde ortak eğitim çalışmalarının yürütülmesi	toplantı yapılması 9.3. Çalışmaların sürekliliğinin sağlanması için bir koordinasyon kurulunun oluşturulması, faaliyetlerin yıllık olarak planlanması ve değerlendirilmesi		5. Hazine Müsteşarlığı 6. Dış Ticaret Müsteşarlığı 7. Gümrük müsteşarlığı 8. STK 9. DSÖ 10. Medya 11. TAPDK			3. Koordinasyon kurulunun oluşması	
10. Sürdürülen bilgilendirme/bilincendirme, eğitim kampanyalarının etkinliğinin düzenli olarak izlenmesi	10.1. İlgili Bakanlıklar, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri ile toplantılar yapılması 10.2. STK temsilcileri ile toplantılar yapılması	Sağlık Bakanlığı	1. İçişleri Bakanlığı 2. Maliye Bakanlığı 3. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 4. MEB 5. TAPDK 6. Hazine Müsteşarlığı 7. Dış Ticaret Müsteşarlığı 8. Gümrük müsteşarlığı 9. STK 10. TÜİK	2009	1. Tarafların komuya ilgisizliği 2. Tütün endüstrisi	1. Çeşitli gruplara yönelik yapılan kampanya sayısı 2. Toplumun bilgi düzeyinin artması 3. Toplumda sigara kullanımına karşı tutum değişikliği	1. Sigara kullanım oranlarının izlenmesi için yapılan araştırmalar 2. Pasif etkilerin oranlarının izlenmesi için yapılan araştırmalar

A. TÜTÜN ÜRÜNLERİNE OLAN TALEBİN AZALTIILMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER

A.2. Sigarayı Bırakma

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
1.Brakma oranlarının mevcut durumunun saptanması ve düzenli aralıklarla izlenmesinin sağlanması	1.1. Düzenli olarak yapılan "Türkiye Nifus ve Sağlık Araştırması"na sigara içme/brakma oranları konularında soru eklenmesi 1.2. Sigara brakma konusunda mevcut durumun ve program uygulamalarındaki başarının tespiti için düzenli aralıklarla araştırmalar yapılması Bu çalışmalar şu şekilde olacaktır: *TÜİK, Nifus Etütleri Enstitüsü, Hfzssaha Mektebi gibi araştırmalarında sigara kullanım durumunu somut kumullarla gözlemler ve işbirliği protokolleri yapılması *Türkiye Tütün	Sağlık Bakanlığı	1. TÜİK 2. Hfzssaha Mektebi 3. TÜBİTAK 4. DPT 5. Üniversiteler 6. Nifus Etütleri Enstitüsü	2008 (1-eytem) 2009 dan itibaren periyodik olarak süreklili (2. eytem)	-----	Araştırmaların yapılması	Araştırma sonuçlarının izlenmesi

Amaç: Sigarayı bırakmanın yaygınlaştırılması, tütün bağımlılığının tedavisinde ve tekrar başlanmanın önlenmesinde başarı oranının yükseltilmesi

Hedefler: 2009 yılına kadar toplumda sigara brakma oranını % 40'm üzerine çıkarmak
2012 yılına kadar toplumda sigara brakma oranını % 50'nin üzerine çıkarmak
2010 yılı sonuna kadar sağlık personelinde bırakma oranlarını % 50'nin üzerine çıkarmak
2012 yılına kadar öğretmenler, din adamları ve yönetici görevle bağlantılı meslek mensuplarında sigara brakma oranlarını % 50'nin üzerine çıkarmak
2010 yılına kadar hamilelik döneminde sigarayı bırakmış olma oranını % 90'm üzerine çıkarmak

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İletene (Göstergeleri)	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
	Kullanımı Araştırmasını projelendirme *Türkiye Tütün Ürünleri Kullanım Araştırması Projesi için kaynak sağlama, gerçekleştirme, beş yıl aralıklarla tekrarlama						
2.Sağlık personelinin mezuniyet öncesi eğitiminde, çekişirdek eğitimin programlarında nikotin bağımlılığı nörobiyolojisi, bıraktırma teknikleri ve tütün kontrolü konusunda standart eğitiminin yer almasının sağlanması	2.1.Yükseköğretim çekişirdek eğitim programları içinde bu konu ile ilgili öğrenim hedeflerinin yer alması	1.Sağlık Bakanlığı 2.YÖK	MEB	2008	---	Müfredatta bu konuların yer alması	Müfredat değişikliğinin izlenmesi

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tanımlanma Tarihi	Olası Engeller	İletene Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
3. Birinci basamak dâhil tüm klinik kuruluşlarda kısa klinisyen müdahalesinin yer almasının sağlanması	3.1. Tani ve tedavi rehberlerinin hazırlanması 3.2. İlgili meslek mensuplarına mezuniyet sonrası eğitim programlarının verilmesi 3.3. Sigara içimi bilginin kişisel dosya içine kaydedilmesine (Etiket kullanım kuralı) ilişkin pilot uygulamanın gerçekleştirilmesi 3.4. Kısa klinik görüşmelerin performans puanına eklenmesi	Sağlık Bakanlığı	1. Üniversiteler 2. İTİB 3. Uzman Etikimlik Demekleri 4. İlaç endüstrisi	2009	----	1. Tani ve tedavi kılavuzu 2. Verilen mezuniyet sonrası eğitim programları 3. Etiket uygulaması sonuçları	Hekim ve sağlık kuruluşlarının kısa müdahale yönünden izlenmesinin sonuçlarının değerlendirilmesi
4. Sigarayı bırakmak isteyenlerin telefonla dahi ulaşabileceği bırakma motivasyonunu artıracak, bırakma desteği sağlayacak örgütlenmenin sağlanması	4.1. Bırakma hattı (quit line) kurulması için öncelikle bir inceleme ve araştırma ekibinin kurulması 4.2. Bırakma hattı kurulması	Sağlık Bakanlığı	1. STK 2. Telekom ve GSM Operatörleri 3. Uzmanlık Demekleri	2009		Bırakma hattı pilot uygulamasının başlanması ve değerlendirme raporları	Bırakma hattı kullanım bilgileri

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olasi Eneçler	İleteme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
5. Nikotin bağımlılığı tedavisinde kullanılan etkinliği bilimsel olarak kanıtlanmış tedavilerin kolay ulaştırılmasının ve ilkenüzde bulunmayanların kullanımına sunulmasının sağlanması	5.1. Bu alanda dünyada var olan ilaçların ruhsatlandırılması 5.2. Nikotin bağımlılığı tedavi ilaçlarının sigorta kapsamına alınması konusunda ilgili taraflarla görüşme yapılması	Sağlık Bakanlığı	1. Maliye Bakanlığı 2. Ödeyici kurumlar 3. Türk Eczacılar Birliği 4. İlaç Endüstrisi 5. İTB 6. Uzmanlık demekleri	2009		1. Ruhsatlandırılmış ilaçların listesi 2. Tedavi ilaçlarının sigorta kapsamına alınması için alınan karar	1. Ruhsatlandırma aşamasının izlenimi 2. Sigorta kapsamına alınması için yapılan işlemler
6. Okul ve işyerlerinde sigara içenlerin saptanarak brakınları için motivasyon ve destekleme programlarının başlatılması	6.1. Kurumlarda brakına programları konusunda bilgilendirme yapılması, ulaşılabilirliğin sağlanması	1. Sağlık Bakanlığı 2. Millî Eğitim Bakanlığı 3. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	1. Üniversiteler 2. İşçileri Bakanlığı	2008		Kurumlarda brakına programları başlatılması	1. Brakına programına dâhil olan kurum sayısının izlenmesi 2. Programlara dâhil olan kişi sayısının izlenmesi
7. Düzenli aralarda, toplumun genelüne ve özel gruplara (Sağlık personeli, öğretmenler, din adamları vb.) yönelik	7.1. İki yılda bir ulusal Brak Kazan Kampanyasına devam edilmesi ve ara yıllarda özel gruplara yönelik brak kazan	Sağlık Bakanlığı	1. DSO 2. MEB 3. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 4. Türk Toraks Derneği 5. İşçi, işveren ve	2008 yılı itibarıyla süreklili		1. Yapılan kampanyaya sayısı 2. Kampanyalara katılım sayısı	Kampanya etkinliklerinin izlenmesi

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tanımlanma Tarihi	Olasi Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
kitlesel bırakma kampanyalarının düzenlenmesi	kampanyaları düzenlenmesi	Sağlık Bakanlığı	memur kuruluşları 6. Diyanet İşleri Başkanlığı 7. Medya				
8. Üreme sağlığı, kanser, vereni savuş gibi ulusal sağlık programlarında sigara bırakma uygulamalarının yer alması ve ilgili programlar arasında eşgüdümün sağlanması.	8.1. İlgili kuruluşlar ile görüşmeler yapılması 8.2. Programların uygulamaya girmesi		1. İlgili program yöneticileri 2. Uzmanlık demekleri	2008 yılından itibaren sürekli	---	Diğer programlarda sigara bırakma ile ilgili bilgilerin yer alması	Sigara bırakma ile ilgili bilgilerin programlarda yer almasının izlenmesi
9. Bilimsel kanıta dayalı olmayan sigara bırakma yöntemlerinin sunumunun engellenmesi	9.1. Mevcut durum ve alınacak önlemlerle ilgili bir rapor hazırlanması 9.2. Yasal dayanağın sağlanması için mevzuat hazırlanması	Sağlık Bakanlığı	1. Uzmanlık demekleri 2. Üniversiteler 3. TEİB 4. Adalet Bakanlığı 5. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 6. Gümrük Müsteşarlığı 7. TAPDK	2008 yılı itibarıyla sürekli	--	1.Engellenen bilimsel kanıta dayalı olmayan sigara bırakma yöntem sayısı 2.Mevzuat hazırlanması	Engellenen yöntem sayısının izlenmesi
10. Sigara bırakma uygulamalarının etkinliğinin düzenli izlenmesi ve bu uygulamaların izlenmesine olanak sağlayacak birimlerin güçlendirilmesi	10.1. İzleme komitesinin oluşturulması	Sağlık Bakanlığı	1. Üniversiteler 2. DSÖ	2008 yılı itibarıyla sürekli	--	İzleme komitesi raporları	Raporların izlenmesi

A. TÜTÜN ÜRÜNLERİNE OLAN TALEBİN AZALTILMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER

A.3. Fiyat ve Vergilendirme

Stratejiler	Aktivite (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
Amaç: Tütün ürünleri üzerindeki vergi yükünü "yasa dışı ticareti özendirilmeyecek oranda" artırarak tütün ürünlerinin fiyatının artırılması ve bu yolla tütün ürünlerine olan talebin azaltılması							
Hedef: Sigara vergi yükünü 2012 yılına kadar %80'in üzerine çıkarmak							
1. Özel Tüketicin Vergisinin hem oransal hem de maktu olarak artırılması	1.1. OTV nin bütün tütün ürünlerinde oransal olarak %60'ın üzerine çıkarılması 1.2. Maktu vergi alt sınırında sigara paketi başına artış sağlanması	Maliye Bakanlığı	TAPDK	2009	1. Tütün endüstrisi 2. Mevzuat	Vergi oranlarının değişmesi	Vergi oranlarının izlenmesi
2. Yapılacak vergi düzenlemelerinin vergi gelir kaybına yol açmayacak ve yasadışı ticareti özendirilmeyecek şekilde hazırlanması	2.1. Yasadışı ticaretin engellenmesi hususunda mevzuatın değiştirilmesi	1. Maliye Bakanlığı 2. İşleri Bakanlığı	1. TAPDK 2. Gümrük Müsteşarlığı	2009	1. Tütün endüstrisi 2. Mevzuat	Mevzuat değişikliği	
3. Sigara ve diğer tütün mamullerinin vergilendirme politikasının karşılıklı olarak birbirlerine yönelmeye yol açmayacak şekilde düzenlenmesi.	3.1. Gerektiği olan mevzuat düzenlemesinin yapılması	Maliye Bakanlığı	TAPDK	2009	1. Tütün endüstrisi 2. Mevzuat	Mevzuat değişikliği	

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
4. Yurt içine girişte gümrüksüz satış mağazalarından tütün mamullerinin vergisiz satışına sınırlama getirilmesi, denetim ve kontrollerin artırılması için düzenlemelerin yapılması.	4.1. Yurt içine girişte gümrüksüz satış mağazalarından tütün mamullerinin vergisiz satışının kademeli olarak azaltılması 4.2. Birinci adımda yolcu beraberinde vergisiz getirilecek sigara miktarının 2 kartondan 1 kartona indirilmesi 4.3. İkinci adımda hediyeelik eşya kapsamında 1 karton sigara getirilmesinin kaldırılması 4.4. Son adımda da yolcu beraberinde bir kartonun getirilmesinin de kaldırılması şeklinde hayata geçirilmesi. 4.5. Yolcu beraberinde vergisiz getirilecek diğer tütün mamulleri miktarlarının kademeli olarak azaltılması	1. Maliye Bakanlığı 2. TAPDK 3. DHMF	Gümrük Müsteşarlığı	2008 (1 ve 2. eylem) 2009 (3. eylem) 2010 (4. eylem)	1. Havalimanlarının uzun vadeli kiralanmasında firmalara verilen taahhütler 2. Tütün endüstrisi 3. Mevzuat	Yurt içine girişte gümrüksüz satış mağazalarının tütün ürünleri satış rakamları	Gerçekleştirilecek sınırlama ve yasaklamaların uygulanmasının denetimi

A. TÜTÜN ÜRÜNLERİNE OLAN TALEBİN AZALTILMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER

A. 4. Sigara Dumanından Pasif Etkilenimin Önlenmesi

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
<p>Amaç: Sigara dumanından pasif etkilenimin kanser etkeni olarak kabul edilerek tütün ve tütün mamulleri kullanmadığı halde pasif etkilenim nedeniyle risk altında olan kişi ve toplumun sağlığının koruma altına alınması</p> <p>Hedefler:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2010 yılına kadar "pasif etkilenimin aktif içicilik kadar sağlığa zararlı" olduğu bilgisini toplum geneline yaymak 2010 yılı na kadar kamuya açık alanlar ve işyerlerinde tütün mamulü tüketiminin tamamen engellenmesi. 2010 yılına kadar gebe ve çocukların-ergenlerin ve diğer risk gruplarının pasif etkilenimlerini anlamlı ölçüde azaltmak. 	<p>1.1. Hizmet içi eğitim içeriklerinin oluşturulması</p> <p>1.2. Eğitimlerin sağlık ve eğitim kurumları başta olmak üzere bütün kurum ve kuruluşlarda başlatılmasına yönelik planlama yapılması ve uygulamaların başlatılması</p>	<p>1. Sağlık Bakanlığı</p> <p>2. Millî Eğitim Bakanlığı</p>	<p>1. İşleri Bakanlığı</p> <p>2. DSÖ</p> <p>3. İlgili bütün diğer kurum ve kuruluşlar</p>	2010	<p>1. Hedef grubun büyük ve yaygın olması</p> <p>2. Kurum yöneticilerinin tutumları</p>	<p>1. Hizmet içi eğitim materyali</p> <p>2. Hizmet içi eğitim sayısı</p>	Eğitim yapılan kurum sayıları ile ilgili değerlendirmeler
<p>2. Pasif etkilenimin sağlık riskleri konusunda halkın eğitimler yolu ile düzenli bilgilendirilerek bilinçlendirilmesi</p>	<p>2.1. Özel günlerde (Yeşilay haftası, 8 Mart Kadınlar Günü, 23 Nisan, 31 Mayıs, 20 Kasım vb.) pasif etkilenim ve sağlık etkileri üzerinde özel programlar planlanması</p> <p>2.2. Pasif etkilenim konusunda ulusal ve yerel medya</p>	<p>1. Sağlık Bakanlığı</p> <p>2. Millî Eğitim Bakanlığı</p>	<p>1. TRT</p> <p>2. RTÜK</p> <p>3. Diyanet İşleri Başkanlığı</p> <p>4. Türk Telekom</p> <p>5. Üniversiteler</p> <p>6. Medya</p> <p>7. DSÖ</p> <p>8. CDC</p> <p>9. STK</p>	2012 yılına kadar süreklili	<p>1. Hizmet sunucuların tutumu</p> <p>2. Yasamın uygulanmasındaki yetersizlikler</p>	<p>Etkinliklerin sayısı</p>	Önerilen etkinliklerin uygulanması

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
	<p>organlarına yönelik programların hazırlanması ve bu hazırlıklarda "Sigarasız Hayat bir Haklı", mesajının öne çıkarılması "Sigarasız Havamı İstiyorum" şeklinde kampanyaların düzenlenmesi</p> <p>2.3. Halkın farkındalığının artırılmasına yönelik olarak televizyon ve diğer yayın organlarında konuyla ilgili yasal düzenlemenin aralıklı duyuruların yapılması.</p> <p>2.4. Görsel medyada kısa metajli çarpıcı bilinçlendirme mesajlarının aralıklı olarak yayınlanması</p> <p>2.5. Diyanet İşleri Başkanlığı ile işbirliği içerisinde Cuma hutbelerinde bilimsel verilere dayanarak</p>						

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
	<p>hazırlanan kısa sunumlar yapılması</p> <p>2.6.Kurumsal telefon hatlarından kurum mensuplarına pasif içicilik ve etkileri konusunda mesaj yollama uygulamalarının başlatılması</p> <p>2.7.Konuyla ilgili telefon hattı kurulması</p> <p>çalışmalarının yapılması</p>						
<p>3. Birinci basamak sağlık kuruluşlarına başvuran kişilere pasif etkilerinin de sorulması ve tüm başvuranlara pasif içiciliğin zararlarının anlatılması</p>	<p>3.1. Sigara dumanından pasif etkilenen konusunda hekim tutum ve davranışlarına yönelik eğitim programlarının hazırlanması</p> <p>3.2. Tıp fakültesi müfredatına konu ile ilgili hekim tutumuna yönelik eklemelerin yapılması</p> <p>3.3. Pasif etkilenim ve ilgili kavramların tanımlanması ve ortak kullanılmasına yönelik terminoloji sözlüğünün oluşturulması</p>	Sağlık Bakanlığı	<p>1. Üniversiteler</p> <p>2. YÖK</p> <p>3. İTİB</p> <p>4. Uzmanlık demekleri</p> <p>5. DSÖ</p>	2009	<p>1. Sigara için sağlık çalışanları ve diğer çalışanların ilgisiz tutumları</p> <p>2. Yöneticilerin ilgisiz tutumu</p>	<p>1. Hekimlerin sigara dumanından pasif etkilenimle ilgili başvuralara yönelik tutumları</p> <p>2. Sözlüğün tamamlanması</p>	<p>Mevcut durum ve aktiviteler sonrası durum kıyaslama çalışmaları</p>

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tanımlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
4. Birinci basamak sağlık kuruluşlarında gebe ve çocuklara yönelik olarak pasif etkilenimin sorulması ve zararların anlatılması	4.1. Pasif etkilenim ile mücadelede kurumlararası işbirliği ve denetimin nasıl yapılabileceğinin tartışılacağı bir çalıştay yapılması 4.2. "Bebek Dostu" benzeri yaklaşımın kurumlarda pasif etkilenime karşı yapılması	Sağlık Bakanlığı	1. STK 3. DSÖ	2009	İlgili kişi ve kurumların ilgisiz yaklaşımları	Çalıştayın gerçekleştirilme sayısı	Mevcut durumu ve ilerlemeyi ortaya koyacak çalışmalar
5. İş yerlerinde, eğitim-öğretim kurumlarında, sağlık kuruluşlarında, toplu taşıma araçları ve bekleme salonlarında, kültür veren yerler, lokanta, bar, kuafor, alışveriş merkezleri, spor salonları ile okul ve sağlık	5.1. "Sigarasız işyeri" etkinliği atında yer alabilecek bazı örnek etkinlikler: a. Sigarasız işyeri sertifikasının geliştirilmesi b. İşyerlerine sigarasız işyeri sertifikası verilmesi uygulamasının başlatılması (Kürüm bunu bir kalite göstergesi olarak kullanabilir. ISO Kalite Güvence Sistemi'ne entegrasyonu konusunda çalışmalarını da yapılması	1. Sağlık Bakanlığı 2. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	1. MEB 2. İşleri Bakanlığı 3. Kültür ve Turizm Bakanlığı 4. STK 5. DSÖ	2012	1. Tütün endüstrisi 2. Kurumların konuya ilgisizliği	Etkinlik sayısı	Mevcut durumu ve ilerlemeyi ortaya koyacak çalışmalar

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
kuruluşların bütçelerinde pasif etkilenimin önütüyle engellenmesi için yasal düzenlemelerin uygulanması	destekleyici olur) 5.2. İşyerlerinde "Pasif Etkilenim Sağlığa Zararlıdır" şeklinde uyarı yazıların asılması 5.3. Şehir içi ve şehirarası taşıma araçlarının şoförlerinin sigara içmelerinin engellenmesi ve mola yerlerinde sigara içiminin engellenmesine yönelik düzenlemelerin yapılması						
6. Pasif etkilenim ile ilgili şikâyetlerin takip edilmesi ve şikâyet sahiplerinin haklarının korunması için öğütlenmenin güçlendirilmesi	6.1. Ceza uygulamalarının yönetmelik, genelgeler ile düzenlenmesi ve tüm kurumlara gönderilmesi, valilerin bu konuda desteğinin alınması 6.2. Kabahatler kanununun topturda bilimesi için tanıtım çalışmalarının yapılması	1.İçişleri Bakanlığı 2. Sağlık Bakanlığı	1. STK	2012	Tütün endüstrisi	1. Yönetmeliğin, Genelgelere çıkması 2. Şikâyet sayısı	Mevzuata dayanarak yapılan işlem sayısı, kesilen ceza tutarı

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İletme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
7. Pasif etkilenim konusunda verilerin saptanması ve düzenli olarak izlenmesi için ulusal ölçekli araştırmalar yapılması.	<p>7.1. Araştırma Yapılması</p> <p>a. Türkiye’de pasif içiciliğin değerlendirilmesine yönelik, standart ve uygulanması kolay bir form geliştirilmesi</p> <p>b. Bu formun geçerlik ve güvenilirlik analizinin yapılması</p> <p>c. Bu formun kullanılması ile Türkiye’de pasif etkilenim prevalansı ve risk faktörlerine yönelik saha araştırması planlanması ve uygulanması</p> <p>7.2. Pasif etkilenimi ölçmeye yönelik ulusal, akredite bir referans ölçüm laboratuvarı konusunda araştırma yapılması, varsa faaliyetlerin desteklenmesi, yoksa kurulma çalışmalarının yapılması</p>	Sağlık Bakanlığı	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı-İSGÜM 2. DPT 3. DSÖ 4. CDC 5. Üniversiteler 6. STK 7. TÜİK 	2009	Kaynak sorunları (para, işgücü, vb)	Araştırma sonuçları	Yapılan araştırma sonuçlarının izleni ve yeni araştırma konularının belirlenmesi

A. TÜTÜN ÜRÜNLERİNE OLAN TALEBİN AZALTILMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER

A.5. Reklâm, Promosyon ve Sponsorluk

Amaç: Tütün mamulleri ile ilgili her türlü reklâm, promosyon ve sponsorluk faaliyetlerinin önlenmesi.							
Hedefler: 1. 2009 yılına kadar sigara ve diğer tütün mamullerinin marka ve firma reklamına aracılık edecek her türlü reklâm, sponsorluk ve promosyon ihlallerini sıfıra indirmek. 2. 2009 yılına kadar idari ve adli yaptırımları etkili, adil ve caydırıcı hale getirmek.							
Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İletene Göstergeleri	İzleme ve Kontrol için Sağlanacak Veri
1. Yüri içi ve yurt dışı kaynaklı reklâm ihlallerini izleyecek ve gerekli ihbarları daha yaygın ve hızlı yapacak mekanizmaların oluşturulması.	1.1. Reklâm Kurulunda vatan dışı şikâyet hattı kurulması 1.2. RTÜK izleneleri (TV yayınlarındaki ihlal tespitleri) konusunda RTÜK üst yönetimi ile görüşme yapılması 1.3. Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı ile vergi beyannamesi (kanunen kabul edilmeyen giderler kapsamında suç unsuru olan reklâm giderlerinin beyannameye gösterilmesinin izlenmesi) konusunda görüşme yapılması	1. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (Reklâm Kurulü) 2. Maliye Bakanlığı 3. RTÜK 4. TAPDK	1. Sağlık Bakanlığı 2. TRT 3. Anadolu Ajansı 4. STK 5. Tüketici hakları ile ilgili demekler	2009	1. Halkın tüketici hakları konusunda bilinç düzeyinin yetersizliği 2. RTÜK idari para cezası mevzuatı 3. Yargı sürecinin hızlandırılması için yasa değişikliğindeki eksiklikler	Tespit edilen ihlal sayıları	1. Mevcut durum analizi 2. İhlal sayılarının izlemi
2. Tütün mamullerinin sınır ötesi açık veya gizli reklâm, promosyon ve sponsorlukların	2.1. Firma bazında sponsorluğun önlenmesi konusunda yasal düzenleme yapılması 2.2. Var olan yasal	1. TAPDK 2. Dış Ticaret Müsteşarlığı 3. Sanayi Bakanlığı	1. Sağlık Bakanlığı 2. DSO 3. İçişleri Bakanlığı 4. RTÜK	2009	1. Firma sponsorlukları konusunda yasal düzenlemenin olmaması	Yasal düzenlemelerin yapılması ve hayata geçirilmesi	Sınır ötesi reklâm izlemi

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerteme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
önlenebilir için gerekli yasal düzenlenmenin yapılması.	düzenlemeler konusunda ilgili kurumlarda eşgüdüm için çalıştay düzenlenmesi				2. Tütün kontrolü çerçeve sözleşmesi maddesinin mevzuat karşılığının olmaması		
3. Uluslararası yayınlarda görülebilecek açık ve/veya gizli tütün mamulleri reklamlarının görülmemesi için gerekli teknolojinin sağlanmasının ilgili yayın kuruluşu veya ürün sahibi firmanın sorumluluğunda olması için gerekli düzenlemelerin yapılması.	3.1. Ulusal Tütün Kontrol Programı Yürütme Kurulunun RTÜK ile teknolojik alt yapıyı belirleyen bir toplantı düzenlenmesi 3.2. Sağlık Bakanlığı ve RTÜK'ün ortak bir yazışmayı ilgili yayın kuruluşlarına göndermesi	1. Sağlık Bakanlığı 2. RTÜK	1. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (Reklam Kurulu) 2. Anadolu Ajansı 3. Basın Konseyi	2009	Gerekli düzenlemenin yapılmaması	1. Uygun mevzuatın çıkarılması 2. Yayın kuruluşlarının teknolojik olanakları	Teknolojik olanaklar konusunda mevcut durum analizi
4. Çerçeve Sözleşmeye taraf olan ülkeler ile sınır ötesi reklam için önlenmesi için gerekli teknolojiyerin ve	4.1. Mevcut televizyon sözleşmesinin uygulanması konusunda toplantı düzenlenmesi ve izleme için çalışma grubu oluşturulması 4.2. Çalışma grubundan	1. RTÜK 2. TAPDK	1. Sağlık Bakanlığı 2. DSÖ	2009	Var olan mevzuatın uygulanmasındaki eksiklik	1. Tamamlanan çalışma grubunun oluşturulması 2. DSÖ den alınan lojistik ve bilimsel	İşbirliği düzeyinin sağlanmasına yönelik araştırmalar

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İletene Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
diğer anaçların geliştirilmesi amacıyla işbirliği yapılması.	görevlendirilecek yetkili kurum temsilcisinin uluslararası teknolojik işbirliğini sağlaması ve sürdürmesi 4.3. DSÖ'den uluslararası işbirliğini sağlamak için lojistik ve bütünsel destek alınması					destekler 3. Çerçeve sözleşmeye taraf olan ülkelerde işbirliği düzeyi	
5. İdari ve adli yaptırımların etkili, adil, uygulanabilir ve caydırıcı olmasının sağlanması.	5.1. Her türlü tütün ürününün özellikleri, sağlığa etkileri, tehlikeleri ve emisyonlarıyla ilgili hatalı, yanlış bilgilerdirici ve yanıltıcı veya hatalı bir zihninin bırakabilecek şekilde tanıtıcı reklam, promosyon ve sponsorluğun yasaklanması 5.2. Tütün ürünlerinin halk tarafından alınmasını özendirecek doğrudan ya da dolaylı teşvik edici unsurların	TAPDK	1. Sağlık Bakanlığı 2. İçişleri Bakanlığı 3. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (Reklam Kurulu) 4. STK 5. RTÜK	2009	1. Yangı sisteminin hızlı ve etkili çalışmaması ve idari yaptırımların hızlı bir şekilde uygulanmaması 2. Bunların düzeltilmesi için gerekli mevzuat değişikliklerinin yapılamaması	Hâlihazırdaki adli süreçler, sonuçları ve uluslararası emsalleriyle ilgili istatistiksel veriler	Durum analizi ve iletene raporları

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
	kullanımının yasaklanmasına yönelik mevzuat hazırlanması (satış noktası reklamları) 5.3. Tütün ürünlerinin dışardan görünmeyecek şekilde dolap veya benzeri yerlerde satışa sunulmasına yönelik yasal düzenlemenin yapılması						

A. TÜTÜN ÜRÜNLERİNE OLAN TALEBİN AZALTILMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER

A.6. Ürün Kontrolü ve Tüketiminin Bilgilendirilmesi

Stratejiler	Aktivitelere (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
<p>Amaç: Sigara dumanında ve diğer tütün ürünlerinde bulunan kanserojen maddelerin, katkı maddelerinin ve zehirli bileşenlerinin bilimsel olarak değerlendirilmesi, ürün standartlarına ilişkin düzenlemelerin getirilmesi</p> <p>Hedefler:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2008 yılından itibaren tütün ve tütün mamullerinin içeriği, emisyonlarının değerlendirilmesi ve ölçülmesi için ulusal ve uluslararası standart ve düzenlemeler doğrultusunda akredite laboratuvar kurmak 2008 yılından itibaren mamullerin içerik olarak standartlara uygunluğunu düzenli olarak izlemek 2008 yılından itibaren mamullerin içeriği ile ilgili toplumu bilgilendirmek 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Denetim yapılması için usul ve esasların belirlenmesi 2.1. Laboratuvarın kurulması 2.2. Laboratuvarın akredite olması 2.3. TobLabNet ile işbirliğine başlanması 	TAPDK	<ol style="list-style-type: none"> 1. DSO Avrupa Birliği Üniversiteler 	2008	Mevzuattaki eksiklikler	Denetim usul ve esasların belirlenmiş olması	Değerlendirme sonuçları
<ol style="list-style-type: none"> 2. Ulusal, bağımsız, bilimsel denetimden geçen, akredite edilmiş ölçüm laboratuvarının kurulması, bu laboratuvarın DSÖ bünyesinde yer alan TobLabNet uluslararası tütün testi ve araştırma laboratuvarları ağı 		TAPDK		2008 (1-eylem) 2010 (2-eylem) 2009 (3-eylem)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tütün endüstrisi Personel sayısı yetersizliği 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laboratuvarın kurulmuş olması 2. Akreditasyon işleminin tamamlanması 3. TobLabNet işbirliğinin sağlanması 	

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
kriterlerini gerçekleştirecek olanlar ağına üye yapılmasının sağlanması.							
3. Tütün ve tütün mamullerinin üretiminde, ulusal ve uluslararası normlara uygunluğun sağlanması.	<p>3.1. Ülke bazında üretim noktalarında tütün mamullerinin derajetlerinin belirlenmesi</p> <p>3.2. Azami zifir miktarının 12 mg den 10 mg a düşürülmesi konusunda mevzuat hazırlanması</p> <p>3.3. Tütün ürünlerinin standartlarının yeniden belirlenmesi konusunda farklı alanlarda çalışma gruplarının oluşturulması</p>	TAPDK	<p>1. TSE</p> <p>2. DSÖ</p> <p>3. AB</p> <p>4. ISO</p>	2008	<p>1. Mevzuattaki eksiklikler</p> <p>2. Yeni standartların yaygınlaştırılmaması</p> <p>3. Mevzuat değişikliği</p>	<p>1. Denetim sayısı</p> <p>2. Zifir, nikotin ve karbon monoksit bırakım miktarları</p> <p>3. Çalışma grup raporları</p>	<p>1. Düzenli olarak üretim noktalarından toplanan ürünlerin analizi, değerlendirilmesi ve raporlanması</p> <p>2. Zifir, nikotin ve karbon monoksit bırakımının düzenli olarak takibi</p> <p>3. Çalışma gruplarının raporlarının değerlendirilmesi</p>
4. Tütün ve tütün mamullerinin her bir paket ve ambalajında ve bu mamulün dış pakette ve ambalajları	<p>4.1. Sigara paketleri üzerine formaldehit, azot, hidrojen siyanür ve benzen miktarlarının yazılması</p>	TAPDK	<p>1. DSÖ</p> <p>2. Sağlık Bakanlığı</p>	2009	<p>1. Mevzuat eksikliği</p>	<p>Sigara paketleri üzerine formaldehit, azot, hidrojen siyanür ve benzen miktarlarının yazılması</p>	<p>Formaldehit, azot, hidrojen siyanür ve benzen miktarlarının paket üzerinde belirtilen boyutlarda yazılıp yazılmadığının takibi</p>

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
üzerinde formaldetrit, azot, hidrojen siyanür, benzen miktarlarının ölçülerek yazılması.							
5. Tütün ve tütün mamullerinde kullanılan maddelerin içeriklerinin düzenli olarak resmi laboratuvarlar tarafından denetlenmesi.	5.1. Piyasa denetimlerinin başlatılması	TAPDK		2009	1. Tütün endüstrisi 2. Personel sayısı yetersizliği	Denetim sayısı	Düzenli olarak satış noktalarından toplanan ürünlerin analizi, değerlendirilmesi ve raporlanması
6. Paketlerin üzerindeki sigara isim, ifade ve sembollerin halkı yanıltıcı, yanlış yönlendirici ibarelerin kullanılmamasına ilişkin yönetim belirlenmesi amacıyla bir kurul oluşturulması	6.1. Sigara isim ve sembollerinde halkı yanıltıcı, yanlış yönlendirici ibarelerin marka olarak veya paket üzerinde ibare olarak kullanılmamasına ilişkin yönetim belirlenmesi amacıyla bir kurul oluşturulması 6.2. Konu ile ilgili mevzuat hazırlanması	TAPDK	1. TPE 2. Türk Dil Kurumu 3. Sanayi Bakanlığı (Reklam Kurulu) 4. Sağlık Bakanlığı	2009	1. Tütün endüstrisi 2. Mevzuat eksikliği	1. Kurulun oluşturulması 2. Yönetimin belirlenmesi 3. Mevzuatın hazırlanması	Mevzuatın uygulamasının değerlendirilmesi

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olasi Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
markaların iş yeri ismi olarak kullanılmamasının yasaklanması için düzenlemelerin yapılması, var olan düzenlemelerin uygulanması.							
7. Üreticiler tarafından tütün mallarının piyasaya arz ambalajı üzerinde, tütün kullanımının zararlı etkilerini anlatan çarpıcı fotoğrafların yer almasını sağlayacak yasal düzenlemelerin uygulamaya konması	7.1. İlgili mevzuatın hazırlanması 7.2. Fotoğrafların seçilmesi	1. TAPDK 2. Sağlık Bakanlığı	1. DSO 2. AB	2009	1. Tütün endüstrisi 2. Mevzuat eksikliği	Mevzuatın hazırlanması	Piyasada satılan sigaralarda fotoğrafların tespiti
8. Tütün mallarının içeriği ile ilgili eğitim kurumları ve	8.1. Eğitim kurumlarında anlatılacak tütün mallarının içeriğinin belirlenmesi 8.2. Eğitim	1. Sağlık Bakanlığı 2. TAPDK	1. Milli Eğitim Bakanlığı 2. AB 3. RTÜK	2008	1. Tütün endüstrisi 2. Mevzuatın ilgisizliği	Eğitim programlarında yer alan bilgi	Eğitim programlarında yer alan bilginin izlenmesi ve değerlendirilmesi

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
basın-yayın organları aracılığı ile toplumun bilgilendirilmesi.	kurumlarında verecek programın hazırlanması 8.3. Basın-yayın organları aracılığı topluma verilecek tütün mamullerinin içerikleri bilgisinin belirlenmesi.		4. DSO 5. Yazılı ve görsel medya				
9. Dumansız tütün mamulleri ve nargilelik tütün mamulleri, sarmalık kıyılmış tütün, pipo ve puro gibi ürünlerin üretimine, paketlenmesine ve dağıtımına ilişkin uygulamaların denetlenmesi.	9.1. TAPDK tarafından denetlenen hususlarda yönetimlik çıkarılması	1. TAPDK 2. İşleri Bakanlığı	Belediyeler	2008	1. İl özel idarelerinin işleyişi 2. Tütün endüstrisi 3. Mevzuat eksikliği	1. Yeni oluşturulan mevzuat 2. Denetleme sayısı.	Denetim sayısının izlenmesi
10. Tütün mamullerinin üretimi ve denetimine ilişkin standartlara uyulup uyulmadığının	10.1. Üretim tesislerinin standartlara uygunluğunun değerlendirilmesi 10.2. Tütün mamullerinin standartlara	TAPDK	Sağlık Bakanlığı	2008 yılından itibaren sürekli	1. Tütün endüstrisi	1. Üretim tesislerinin denetim sayısı 2. Ürün denetim sayısı	Denetim sayıları ve sonuçlarının değerlendirilmesi

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olasi Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
düzenli olarak kontrol edilmesi.	uygunluğunun üretim sırasında alınan örneklerde değerlendirilmesi						
11. Tütün mallarının üretimi ile ilgili yasal düzenlemelere uyumayanlara karşı caydırıcı düzenlemelerin hazırlanması ve uygulamaya konması	11.1. 4703 Sayılı Kanun kapsamında ceza uygulamalarının düzenlenmesine ilişkin değişiklik yapılması. 11.2. 4733 Sayılı Kanun kapsamında ceza uygulamalarının düzenlenmesine ilişkin değişiklik yapılması	TAPDK	1. İşleri Bakanlığı 2. Adalat Bakanlığı 3. Dış Ticaret Müsteşarlığı	2009	1. Tütün endüstrisi 2. Mevzuat eksikliği	4703 ve 4733 sayılı Kanun değişikliklerinin yürürlüğe girmesi.	Ceza uygulamaları

B. TÜTÜN ÜRETİMİNE OLAN ARZIN AZALTILMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER

B.1. Yasadışı Ticaret

Amaç: Tütün mamullerinin her türlü yasadışı ticaretinin önlenmesi için ulusal ve uluslararası düzeyde önlemlerin alınması							
Hedefler: 1. 2010 yılına kadar Türkiye'de yasadışı ticaretin boyutunu kanıta dayalı yöntemlerle saptamak 2. 2012 yılına kadar, tespit edilen yasadışı ticareti ortadan kaldırmak							
Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tanımlanma Tarihi	Olası Engeller	İletene Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
1. Yasadışı tütün mamulleri ticareti ile mücadelede karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik olarak ilgili kurum ve kuruluşların işbirliği içinde çalışması	1.1. Yasadışı tütün mamulleri ticareti ile mücadele için bir çalışma grubu oluşturulması 1.2. Çalışma grubunun mücadele ile ilgili program ve çalışma yöntemi belirlenmesi	1. İşleri Bakanlığı 2. TAPDK 3. Gümrük Müsteşarlığı	1. Maliye Bakanlığı 2. Adalet Bakanlığı 3. Üniversiteler	2008	Taratların işsizliği	1. Çalışma grubunun oluşturulması 2. Programın oluşturulması	Araştırmanın periyodik olarak yapılması ve değişimlerin değerlendirilmesi
2. Paketlerin üzerindeki bandrollerin güvenliğinin artırılmasının sağlanması	2.1. Bandrollerin periyodik olarak güvenlik özelliklerinin değiştirilmesi	1. Maliye Bakanlığı 2. TAPDK	TEKEL	2008 yılından itibaren sürekli	Bandrollerin taklit edilmek istenmesi	1. Yeni güvenlik unsurları içeren bandrollerin kullanılmasına başlanması 2. Denetim sayısı	Bandrol güvenliğinin artırılması için denetimlerin değiştirilmesi
3. Kaçakçılığı önleme, izleme ve soruşturmakta görevli olan birimlerin tespiti	3.1. Kaçakçılığı önleme, izleme ve soruşturmakta görevli olmaları gereken birimlerin tespiti 3.2. Konuyla ilgili mevzuat düzenlenmesi	Gümrük Müsteşarlığı	1. İşleri Bakanlığı 2. Maliye Bakanlığı 3. TAPDK	2008	Mevzuat eksikliği	1. Birim sayılarının artışı 2. Mevzuat düzenlenmesi	Kaçakçılık ile ilgili verilerin toplanarak değerlendirilmesi

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tanımlanma Tarihi	Olası Engeller	İletene Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
4. Transit rejime tabi olan tütün mamulleri ile ilgili denetimlerin niteliğinin ve niceliğinin yükseltilmesi	4.1. Transit rejime tabi olan tütün mamullerinin kontrolü 4.2. Transit rejime tabi olan tütün mamullerinin varış ülkesine teslim edildiği bilginine ulaştırılması	1. Gümrük Müsteşarlığı 2. TAPDK	1. Dış Ticaret Müsteşarlığı	2009		Transit rejime tabi olan tütün mamulleri denetim bilgileri	Tütün mamullerinin giriş ve çıkış kayıtlarının ayrıntılı olarak takip edilmesi
5. Yasadışı ticaretin ekonomik boyutları açısından kamuoyunun bilinçlendirilmesi	5.1. Ulkanizdeki yasa dışı ticaretin boyutunun periyodik olarak araştırmalar ile saptanması 5.2. Kamuoyunun bilinçlendirilmesi	1. Maliye Bakanlığı 2. TAPDK	1. Sağlık Bakanlığı 2. STK 3. Gümrük Müsteşarlığı 4. RTÜK 5. Medya	2009		1. Araştırmanın yapılması 2. Yasadışı ticaretin ekonomik miktarının saptanması	Yasadışı ticaretin miktarı ve kamuoyunun ilgisini çekecek bilgilerin izlenmesi
6. Ruhsatsız bayiler dışında özellikle seyyar satıcılarda tütün mamulü satışının engellenmesi çabalarının başlatılması	6.1. Ruhsatsız satış yerlerini gösteren listelerin sağlanması 6.2. Ruhsatsız satış yerlerinin tespiti 6.3. Verilecek cezalarla ilgili mevzuat değişikliği	1. İçişleri Bakanlığı 2. TAPDK	1. İçişleri Bakanlığı (yerel yönetimler) 2. STK	2008 (1.Eylem) 2009 (2.ve 3. eylem)	Mevzuat eksikliği	Mevzuat değişikliğinin yapılması	Cezaların caydırıcı olup olmadığının değerlendirilmesi
7. Sigara paketlerindeki bazı maddelerin X-Ray cihazlarına dıyarlı olmasından yararlanmak için gümrük kapılarında tur ve konteynır	7.1. Tüm gümrük kapılarında X-Ray cihazlarının kurulması 1- 7.2. X-Ray cihazlarının kullanımı	1. Gümrük Müsteşarlığı	TAPDK	2009	Altyapının oluşturulmasındaki ve işlevisteki güçlükler	X-Ray cihazlarının sayısı	1. X-Ray cihazlarının kullanım etkinliğinin araştırılması 2. Diğer alternatif kontrol yöntemlerinin değerlendirilmesi

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
geçişlerinin denetimini için teknolojik donanımın tamamlanması							
8. Piyasaya arz edilecek tütün mamullerinin izlenebilirliğinin sağlanması amacıyla, üretimin yeri ve zamanını belirleyecek kodlama veya benzeri işaretlerin konulmasının sağlanması.	8.1. Ürün dağıtımında elektronik takip sisteminin oluşturulması	TAPDK	Maliye Bakanlığı	2009	Tütün endüstrisi	Elektronik takip sisteminin işlevişi	Tabip sisteminin işlevişiminin izlenmesi
9. Yakalanan yasadışı mamullerin çevreye dost yöntemlerle imha edilmesinin sağlanması	9.1. Çevreye dost yöntemlerin tespiti 9.2. Yakalanan yasadışı mamullerin tespit edilen yöntemlerle imha edilmesinin sağlanması	Gümrük Müsteşarlığı	1. Çevre ve Orman Bakanlığı 2. TEKEFEL 3. İşçileri Bakanlığı	2008 (1.eylem) 2009 dan itibaren sürekli (2.eylem)	Uygun imha yerlerinin bulunmaması	İmha edilen madde miktarının izlenmesi	
10. Yasadışı ticaret yaptığı tespit edilenlere yönelik cezaların artırılması yönünde yasal düzenlemelerin yapılması	10.1. Cezaların artırılması yönünde 5607 sayılı Kanunda değişiklik yapılması	Gümrük Müsteşarlığı	1. İşçileri Bakanlığı 2. TAPDK 3. Adatet Bakanlığı	2008	Mevzuat eksikliği	Mevzuat değişikliğinin yapılması	Ceza artışının etkilerinin izlenmesi

B. TÜTÜN ÜRÜNLERİNE OLAN ARZIN AZALTILMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER

B.2. Gençlerin Ulaşabilirliği

Amaç: 18 yaş altındaki bireylerin satış ve dağıtım yoluyla tütün mamullerine ulaşmasını engellenmesi							
Hedef: 2012 yılına kadar 15 yaş altı gençler arasında sigara içme oranını sıfıra, 15-24 yaş grubunda mevcut durumun yarısına indirmek							
Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İletene Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
1. 18 yaşından küçükler tütün ve tütün mamullerinin satış ve dağıtımını yasaklayan mevcut yasal düzenlemeye uyumun denetlenmesi ve uymayanlara caydırıcı mütelikte ceza müeyyideler uygulanması	1.1. 4207 sayılı Yasanın, tüm sektörler tarafından uygulanmasını sağlanması 1.2. Yasa ile ilgili Sigara Sağlık Ulusal Komitesi tarafından savunuculuk yapılması	1. İçişleri Bakanlığı 2. TAPDK	1. İl Tütün Kontrol Kurulları 2. İl Özel İdareleri 3. Belediyeler 4. Medya 5. SSUK	strekli	1. İl yöneticilerinin tutumları 2. Medyanın ilgisizliği	1. Uygulanan para cezaları 2. Yapılan etkinlik sayısı	Etkinliklerin izleni
2. Tütün ve tütün mamullerinin sadece bu işe muhhasar satış noktalarında satılmasının sağlanması	2.1. Konu ile ilgili yasal düzenleme çerçevesinde denetimlerin yapılması	TAPDK	1. İçişleri Bakanlığı 2. Belediyeler 3. STK (Bakkallar ve Bayiler Federasyonu vs)	strekli	Tütün endistrisi	1. Denetim sayısı 2. Muhhasar satış noktası sayısı	Denetim raporlarının izlenmesi
3. Tütün mamulleri satışlarının türünü alacak gençlerden, 18 yaş üstünde olduklarını belirlemelerini	3.1. Tütün mamulleri satışlarının sigara satışları srasında gereken duruma yaş ile ilgili belge istemesi 3.2. Yukarıdaki belgenin	1. İçişleri Bakanlığı 2. TAPDK	1. Belediyeler 2. STK 3. SSUK 4. Medya 5. Gönüllü gençler grubu	strekli	Tarafaların konuya ilgisizliği	1. Konu ile ilgili araştırma sonuçları 2. Olumlu örneklerin sayısı 3. Gönüllü gençler tarafından tespit edilen ihlal sayısı	1. Araştırma verilerinin izleni 2. Gönüllü Gençlerin sayısı ve tespitlerinin izlenmesi.

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tanımlanma Tarihi	Olasi Eneçler	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
istemesinin sağlanması	istenilme durumunun izlenmesi için gönüllü genç grubu oluşturulması 3.3.Medya tarafından bu yasağın tanıtılması 3.4.Olumlu örneklerin topluma tanıtılması						
4. Toplumda 18 yaş altındakilere tütün satışının yasak olduğu bilincinin oluşturulması	4.1.Medya tarafından 18 yaşından küçüklere sigara satılmaması konusunda mesajların verilmesi	1. Sağlık Bakanlığı 2. TAPDK 3. SSUK	1. İşleri Bakanlığı 2. RTÜK 3. Medya 4. MEB 5. STK (Televizyon Yayıncıları Derneği vs)	strekli	Medyanın ilgisizliği	Medyada yayımlanan mesaj sayısı	Yayımlarda ilgili mesajların izlenmesi
5. Tütün mallarının sigara satış makineleri, self servis satış, postayla sipariş ve elektronik satışlarının, market rafları ve kasaları gibi doğrudan ulaşılabilir yerlerde satılmasını yasaklayan mevzuata uyulmasının sağlanması	5.1. Satış noktasında gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlanması	TAPDK	1. İşleri Bakanlığı 2. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 3. STK	strekli	Tütün endüstrisi	Denetim sonuçları	Denetim raporlarının değerlendirilmesi

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
6. Tütün mamullerinin logo, renk ve şekillerinin, şeker, çerez, oyuncak, üşört, çanta vb. nesnelerde bulunmasını, bunların dağıtımını ve satışını yasaklayan mevzuata uyulmasının sağlanması	6.1. Konuyla ilgili denetimlerin yapılması	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	1.TAPDK 2. Sanayi ve Ticaret Odaları 3. STK 4. İşçileri Bakanlığı	süreklili	Tütün endüstrisi	Denetim sayısı	Denetim sayılarının izlenmesi
7. Gençlerin bir arada buldukları kafe, internet kafé, kantin, yurt vb. yerlerde tütün ve tütün mamullerinin (sigara, nargile, vb) satılmasını ve içilmesini yasaklayan mevzuata uyulmasının sağlanması	7.1. Ortak alanlarda sigara içiminin engellenmesi ve yasaların uygulanması 7.2. İl başkanları aracılığıyla internet, kafe, bar vb. işletmelerinin sahiplerinin sigara içilmesini konusunda duyarlılaştırılması 7.3. Görüllü kuruluşlarda duman detektörleri uygulanması	1. İşçileri Bakanlığı 2. Belediyeler 3. TAPDK	1. TOBB 2. STK 3. Yerel Medya	2009 yılından itibaren süreklili	Tütün endüstrisi	Duman detektörü olan yer sayısı	Yapılan etkinliklerin izlenmesi

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler (Faaliyetler)	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olasi Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlanacak Veri
8. Yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, kurum ve kuruluşlarca çocuk ve gençlerin spor yapacakları, kültürel etkinliklerde bulunabilecekleri sigara dumanına maruz kalmayacakları ortamların sağlanması	8.1. Sigarasız kulüplerin teşvik edilmesi (sigarasız kulüp kampanyası) 8.2. Antrenörlerin eğitilmesi 8.3. Spor ya da eğitim çalışmalarına konu ile ilgili bilginin yerleştirilmesi	Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü	1. Spor kulüpleri, Federasyonlar 2. Belediyeler 3. YÖK 4. Medya 5. İşleri Bakanlığı 6. Özel sektör 7. Kulüpler 8. STK	2012	Tarafların ilgisizliği	1. Antrenörlerin bilgi düzeyi ve tutumları 2. Sporcuların bilgi düzeyi ve tutumları 3. Sigarasız kulüp sayısı 4. Müfredat değişikliği 5. Kulüp kampanyaları sayısı	1. Konu ile ilgili araştırmalar 2. Spor kulüplerinden düzenli bilgi akışı 3. Kampanyalara katılan kulüp sayısı

B. TÜTÜN ÜRÜNLERİNE OLAN ARZIN AZALTILMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER

B3. Tütün Üretimi ve Alternatif Politikalar

Amaç:	Tütün üretiminin kontrolü, izlenmesi, tütüne alternatif tırm ürünleri ve ekonomik faaliyetlerin belirlenmesi, tütün üreticiliğinden alternatif ürünlere geçen üreticilere ekonomik varlıklarını sürdürebilecekleri desteklerin sağlanması						
Hedef:	2012 yılına kadar, tütün üretiminden vazgeçen veya vazgeçirilen üreticilerle, sektörden uzaklaşmak durumunda kalan tütün işçilerinin alternatif ürünlere ve ekonomik faaliyetlere geçişlerini tamamlama, sürdürülebilir alternatif geçim yollarının geliştirilmesini sağlamak						
Stratejiler	Aktiviteler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlayacak Veri
1. Tütün üretiminin izlenmesi, kaydedilmesi işlemlerinin Avrupa Birliği Tütün Ortak Piyasa Düzeni normlarına uygun hale getirilmesinin sağlanması	1.1. TAPDK bünyesinde veri tabanı (Bilişim Projesi) oluşturulması 1.2. Avrupa Birliği Tütün Ortak Piyasa Düzeni normlarının ülke tütüncülüğüne uygulanması	TAPDK	1. AB 2. Türkiye Ziraat Odaları Birliği 3. Ege Tütün İhracatçıları Birliği	2009 (1. eylem) 2012 (2. eylem)		Veri tabanının oluşturulması	1. TAPDK veri tabanının sürekli olarak güncellenmesi ve değerlendirilmesi 2. Avrupa Birliği Tütün Ortak Piyasa Düzenine ilişkin veriler
2. 4733 sayılı Kanunla getirilen sözleşmeli üretim sisteminde görülen aksaklıkların giderilmesinin yanı sıra sistemin işleyişinde üretici örgütlerinin işlevlerinin artırılmasının sağlanması	2.1. Sözleşmeli üretim alın-satım sisteminin aksayan yönlerinin giderilmesi yönünde hukuki düzenlemeler yapılması, bu konuda üretici örgütlerinin ve ilgili kuruluşların görüş ve önerilerinin alınması ve geliştirilmesi 2.2. Üreticilerin ve örgütlerinin menfaatlerinin korunması ve geliştirilmesi	1. TAPDK 2. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı	1. Türkiye Ziraat Odaları Birliği 2. Ege Tütün İhracatçıları Birliği 3. STK	2008 den itibaren sürekli	Tarafların ilgisizliği	1. Tütün üretimine ve ticaretine ilişkin mevzuatın gelişimlere paralel olarak düzenlenmesi 2. Üreticinin refah seviyesi 3. Üretici örgütlerinin etkinliği ve üye sayısı	Mevzuata, üretime, üreticiler ve üretici örgütlerine ilişkin bilgilerin toplanması ve değerlendirilmesi

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktivitelere	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlayacak Veri
3. Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesinin 26. maddesinde belirtilen kaynakların ulusal planlar, programlar ve öncelikler çerçevesinde ülke tütün sektörünün istifadesi yönünde harekete geçirilmesi	3.1. Tütüne alternatif tarımsal ürünler ve ekonomik faaliyetler için kaynak ayrılması 3.2. Üreticilerin alternatif ürünlerle yönelmesini sağlayacak teşviklerin sağlanması	1. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı 2. TAPDK	1. Türkiye Ziraat Odaları Birliği 2. Ege Tütün İhracatçıları Birliği 3. STK	2012	Yeterli mali kaynak bulunmaması	1. Sağlanan mali kaynaklar 2. Plan, program ve projeler	Sağlanan mali kaynak miktarı, proje sayısı
4. Doğru ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde üretilen tütüne talebin azalması sonucu tütün üreticilerinin alternatif alanlara kaydırılması ve iyileştirilmesi için gereken sosyal politikaların yapılandırılması	4.1. Üretim fazlalığı olan, iç tüketim ve dış satım imkanı bulunmayan tütün menşelerinin ürettiği alanlarda üretim açığı olan tarımsal ürünlerin üretilmesi ve ekonomik faaliyetlerin yaygınlaştırılması 4.2. Alternatif ürün projelerinin başarılı olması için gerekli sosyal politikaların yapılandırılması	1. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı 2. TAPDK	1. Türkiye Ziraat Odaları Birliği 2. Üniversiteler 3. Belediyeler 4. Medya 5. STK	2008 den itibaren sürekli	Bundan önceki uygulamaların başarısızlığı, dolayısıyla üreticinin ilgisizliği	1. Alternatif ürün ve ekonomik faaliyet projeleri 2. Tütün üretiminden vazgeçen üretici sayısı	Alternatif ürün ve ekonomik faaliyetlere ilişkin proje sayısı, bu projelerin uygulanması ve başarısına ait veriler

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

Stratejiler	Aktiviteler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tanımlanma Tarihi	Olası Engeller	İlerleme Göstergeleri	İzleme ve Kontrol İçin Sağlayacak Veri
5. Kazanç yönünden tütüne alternatif ürünlerin teşvik ve teşvik edilecek ürünlerin pazarlanması için gerekli organizasyonların yapılmasının sağlanması	5.1. Talebi olmayan tütün menşelerinin yerine, yurtdışı piyasalarda talebi olan menşelere dönüşümün gerçekleştirilmesi 5.2. Üreticilere kazanç açısından cazip gelecek tıbbi ürünlerin teşvik, üretimi ve pazarlanması 5.3. Üreticilerin tütün dışındaki ürünlerin üretimini konusunda bilgilendirilmesi ve beceri sahibi yapılması	1. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı 2. TAPDK	1. Türkiye Ziraat Odaları Birliği 2. Üniversiteler 3. Bediyeler 4. Medya 5. STK	2012	Bundan önceki uygulamaların başarısızlığı	1. Üretilen tütünlerin dışarıya miktarı ve bedeli 2. Tütüne alternatif üreten üretici sayısı, üretimi ve pazarlanan ürün miktarı	1. Tütün ve tütüne alternatif olarak üretilen tütün ürünlerinin üretim ve ihracatına dair veri 2. Alternatif üretim ve üretici sayısı 3. Üretim ve üreticilere yönelik organizasyonlara dair veri
6. Yetiştirilen alternatif ürünlerin yerinde değerlendirilmesi amacıyla işleme, kurulum, depolama ve benzeri gerekli tesislerin kurulması	6.1. Üretilen tütün ürünlerinin işlenmesi için gerekli tesislerin kurulması 6.2. Alternatif ürün tesisleri ile ilgili olarak üreticilerin bilgilendirilmesi	1. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	1. Türkiye Ziraat Odaları Birliği 2. Üretici Birlikleri 3. Üniversiteler	2009		Tesislerin kurulması	1. Kurulan tesis sayısı 2. Bilgilenen üretici sayısı
7. Üreticinin eğitimi ve bilgilendirilmesi amacıyla demonstrasyon yapılmasının sağlanması	7.1. Üreticilere, örnek uygulamaların gösterilmesi	1. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı 2. TAPDK	1. Türkiye Ziraat Odaları Birliği 2. Üniversiteler 3. STK 4. Medya	2008 den itibaren sürekli	Eğitimin süreksizliği ve yetersizliği	Üreticinin bilgi ve beceri düzeyinde artış sağlanması	Yapılan demonstrasyon sayısı ve faydalanan üretici sayısı Bilgi ve beceri düzeyi ölçüm sonuçları

C. TÜTÜN KULLANIMI VE ULUSAL TÜTÜN KONTROL PROGRAMININ İZLENMESİ, DEĞERLENDİRMESİ VE RAPORLANMASI

Stratejiler	Aktiviteler	Sorumlu Kurum/ Kuruluş(lar)	İşbirliği yapılacak Kurum/ Kuruluş(lar)	Tamamlanma Tarihi	Olası Engeller	İlertene Göstergeleri	İzleme ve Kontrol için Sağlayacak Veri
Amaç: Ulusal tütün kontrol programının süreç ve ektularının izlenmesi, değerlendirilmesi ve raporlanması için model oluşturulması Hedefler: 1. 2009 yılına kadar Ulusal Tütün Kontrol Programının izlenmesi, değerlendirilmesi ve raporlanması için ulusal bir veri sistemi kurmak 2. 2012 yılında ulusal tütün kontrol politikalarının etkililiğinin değerlendirilmesi ve raporlanması							
1. Çalışma Grubu tarafından Ulusal Tütün Kontrol Programı süreci ve çıktıların gösterir göstergelerin belirlenmesi.	1.1. Çalışma grubu eylem planlarının oluşturulması 1.2. Çalışma grubu toplantılarının organizasyonu	1. Sağlık Bakanlığı 2. TAPDK	1. DSO 2. Üniversiteler 3. TÜİK 4. Eylem planında yer alan göstergeler ile ilgili kurum ve kuruluşlar	2008	Çalışma gruplarına katılımın yetersizliği	Göstergeler	Çalışma grubu toplantı tutanakları
2. Belirlenen verilerin rutin olarak toplanması için veri toplama/araştırma protokolleri oluşturulması.	2.1. Veri toplama protokollerinin oluşturulması 2.2. Araştırma protokollerinin oluşturulması 2.3. Oluşturulan protokollerin organizasyonu	1. Sağlık Bakanlığı 2. TAPDK	1. DSO 2. Üniversiteler 3. TÜİK 4. Eylem planında yer alan göstergeler ile ilgili kurum ve kuruluşlar	2008		Protokollerin oluşturulması	Veri toplama protokolleri
3. Verilerin toplanması ve değerlendirilmesinin den sorumlu bir yapı oluşturulması ve işlenmesi	3.1. Veri toplama ve değerlendirme biriminin kurulması ve işlenmesi 3.2. Verinin toplanması ve değerlendirilmesi	1. Sağlık Bakanlığı 2. TAPDK	1. DSO 2. Üniversiteler 3. TÜİK 4. Eylem planında yer alan göstergeler ile ilgili kurum ve kuruluşlar	2008	İlgili kurumların zamanında veri teminindeki ilgisizliği	1. Oluşturulan birim 2. Toplanan veri	1. Birim kuruluş orayı 2. Toplanan verilerin değerlendirme raporları
4. Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi paralelinde ilgili bilgilere yönelik olarak yıllık "Ulke Raporu" nun hazırlanması	4.1. Durum analizinin yapılması 4.2. Eski verilerin temini 4.3. Ulke raporunun hazırlanması	1. Sağlık Bakanlığı 2. TAPDK	1. DSO 2. Üniversiteler 3. Eylem planında yer alan göstergeler ile ilgili kurum ve kuruluşlar	Her yıl sürekliliği	Tarafların ilgisizliği	Ulke raporu	

**DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ TÜTÜN KONTROLÜ ÇERÇEVE
SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN**

Kanun No: 5261

Kabul Tarihi : 25.11.2004

MADDE 1. - Dünya Sağlık Örgütü'nün 21 Mayıs 2003 tarihinde yapılan 56 ncı Dünya Sağlık Asamblesi Toplantısında kabul edilen ve Türkiye adına 28 Nisan 2004 tarihinde New York'ta imzalanan "Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi"nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi

Önsöz

İşbu Sözleşme'nin tarafları,

Halk sağlığını koruma haklarına öncelik verme kararlılığını taşıyarak,

Tütün salgınının yayılmasının, halk sağlığı için ciddi sonuçları olan ve etkin, uygun ve kapsamlı bir uluslararası tepki verilmesinde mümkün olan en geniş uluslararası işbirliğini ve tüm ülkelerin katılımını gerektiren küresel bir sorun olduğunu kabul ederek,

Uluslararası toplumun, tütün tüketiminin ve tütün dumanına maruz kalmanın, dünya çapında tahrip edici sağlık, sosyal, ekonomik ve çevresel sonuçları ile ilgili kaygılarını yansıtarak,

Bütün dünyada, özellikle de gelişmekte olan ülkelerde sigara ve diğer tütün maddelerinin tüketim ve üretimindeki artıştan ve bu durumun, aileler, yoksullar ve ulusal sağlık sistemleri üzerine getirdiği yükten ciddi kaygılar duyarak,

Bilimsel kanıtların, tütün tüketiminin ve tütün dumanına maruz kalmanın ölüme, hastalıklara ve sakatlıklara neden olduğunu ve sigara ve diğer tütün mamulleri-

ne maruz kalma ile tütüne bağlı hastalıkların ortaya çıkması arasında belli bir zaman aralığı olduğunu kesin olarak gösterdiğini kabul ederek,

Ayrıca, yüksek düzeyde işlenmiş olan sigara ve tütün içeren diğer bazı ürünlerin bağımlılığa ve bu bağımlılığın devam etmesine yol açtığını ve bunların içerdikleri bileşiklerin çoğunun ve oluşturdukları dumanın, farmakolojik olarak aktif, toksik, mutajenik ve kanserojen olduğu, ayrıca tütün bağımlılığının bellibaşlı uluslararası hastalık sınıflandırmalarında ayrı bir hastalık olarak sınıflandırıldığını kabul ederek,

Doğum öncesi dönemde tütün dumanına maruz kalmanın, çocuğun sağlığına ve gelişimine olumsuz etkilerde bulunacağı ile ilgili açık bilimsel veriler olduğunu teyid ederek,

Bütün dünyada çocukların ve ergenlerin sigara ve diğer tütün ürünlerini kullanmalarındaki, özellikle giderek erken yaşlarda sigara içilmesindeki artıştan derin kaygı duyarak,

Bütün dünyada kadınlar ve genç kızların sigara ve diğer tütün ürünlerini tüketimindeki artıştan endişe ederek ve kadınların politika belirlenmesi ve uygulanmasının tüm basamaklarına katılmalarının ve cinsiyete özgü tütün kontrolü stratejilerinin gerekliliğini göz önünde bulundurarak,

Yerli halklardaki sigara ve diğer tütün ürünlerinin yüksek kullanım düzeylerinden derin kaygı duyarak,

Tütün ürünlerinin kullanımının özendirilmesine yönelik her türlü reklam, tanıtım ve sponsorlukla ilgili ciddi kaygılar duyarak,

Sigara ve diğer tütün ürünlerinin kaçakçılık, yasa dışı imalat ve sahte üretim gibi her türlü kanunsuz ticaretinin önlenmesinde ortak hareket etmenin gerekliliğini kabul ederek,

Özellikle gelişmekte olan ülkelerin ve ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelere, her düzeyde tütün kontrolü için, mevcut ve tasarlanan tütün kontrolü faaliyetlerine bağlı olarak yeterli mali ve teknik kaynağa ihtiyaç duyduklarını kabul ederek,

Başarılı tütün talebini azaltma stratejilerinin uzun vadeli sosyal ve ekonomik etkilerine hitap edecek uygun mekanizmaların geliştirilmesi gereğini kabul ederek,

Bazı gelişmekte olan ve ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelerde tütün kontrol programlarının orta ve uzun vadede doğurabileceği sosyal ve ekonomik zorlukları göz önünde tutarak ve bu ülkelerin sürdürülebilir kalkınma için ulusal olarak geliştirilmiş stratejiler bağlamında teknik ve finansal desteğe olan ihtiyaçlarını kabul ederek,

Tütün kontrolü ile ilgili olarak bir çok devlet tarafından yürütülen değerli çalışmaların bilincinde olarak ve tütün kontrolü alanında önlemlerin geliştirilmesinde Dünya Sağlık Örgütü'nün liderliğini ve Birleşmiş Milletler sisteminin diğer kuruluş ve organları ile diğer uluslararası ve hükümetler arası bölgesel örgütlerin çabalarını takdir ederek,

Sivil toplum örgütlerinin ve profesyonel sağlık kurumları, kadınlar, gençler, çevre ve tüketici grupları, akademik kuruluşlar ve sağlık kuruluşları gibi tütün endüstrisi ile bağlantısı olmayan diğer sivil topluluk üyelerinin tütün kontrolünde ulusal ve uluslararası alandaki özel katkılarını ve bu faaliyetlere katılımlarının hayati önemini vurgulayarak,

Tütün endüstrisinin, tütün kontrolündeki çabaları bozma ve yıpratma girişimlerine karşı tetikte olunması gerektiğini ve tütün endüstrisinin tütün kontrolü çabalarında olumsuz etkilere neden olabilecek faaliyetlerinden haberdar olunması gerektiğini kabul ederek,

Herkesin ulaşılabilir en yüksek fiziksel ve ruhsal sağlık standartlarında yaşama hakkını belirten, 16 Aralık 1966 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nca kabul edilen, Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin 12. maddesine atıfta bulunarak,

Ulaşılabilir en yüksek sağlık standartlarında yaşamanın, ırk, din, siyasi görüş, ekonomik ve sosyal durumu ne olursa olsun her insanın temel haklarından biri olduğunu belirten Dünya Sağlık Örgütü Anayasasının önsözüne ayrıca atıfta bulunarak,

Mevcut bilimsel, teknik ve ekonomik değerlendirmelerin ışığında tütün kontrolü önlemlerinin geliştirilmesine kararlı olarak,

18 Aralık 1979 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilen Kadınlara karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesinin, Sözleşmeye taraf devletlerin sağlık alanında kadınlara karşı ayrımcılık yapılmasını önleyecek uygun önlemleri almalarını gerektirdiğini hatırlatarak,

20 Kasım 1989 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesinin, Sözleşmeye taraf olan devletlerin çocukların mümkün olan en yüksek sağlık standartlarında yaşama haklarını tanımları gerektiğini ayrıca belirterek,

Aşağıda belirtilen konularda anlaşmaya varmışlardır:

BÖLÜM I : GİRİŞ

Madde 1

Tanımlamalar

İşbu Sözleşme'nin amaçları bakımından:

- (a) "yasa dışı ticaret", üretim, yükleme ve taşıma, alım, mülkiyet, dağıtım, satış ve ya satın alma ve bunları kolaylaştıracak her türlü girişimle ilgili olarak yasalarca yasaklanmış uygulama veya davranışı tanımlamaktadır.
- (b) "bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşu", üye ülkeleri bağlayıcı kararlar almak dahil bir dizi konuda üye ülkelerin yetkilerini devrettiği, birkaç egemen devletten oluşan organizasyonu tanımlamaktadır(1);
- (c) "tütün reklamı ve promosyonu", bir tütün ürününü veya tütün kullanımını özendirmeyi doğrudan veya dolaylı yoldan sağlamak amacıyla yapılan her türlü ticari iletişimi, tavsiyeyi veya eylemi ifade etmektedir;
- (d) "tütün kontrolü", toplumun tütün ürünleri tüketimini ve tütün dumanına maruz kalmasını önleyerek veya azaltarak sağlık düzeylerini yükseltmeyi amaçlayan, arz, talep ve zararı azaltma stratejileridir;
- (e) "tütün endüstrisi", tütün üreticileri, toptan dağıtımcıları ve ithalatçıları anlamına gelmektedir;
- (f) "tütün ürünü", tüttürme, emme, çiğneme ya da buruna çekerek kullanılmak üzere üretilmiş, ham madde olarak tamamen veya kısmen tütün yaprağından imal edilmiş maddeyi tanımlamaktadır;
- (g) "tütün sponsorluğu", bir tütün ürünü veya tütün kullanımının doğrudan veya dolaylı yoldan tanıtımı amacı, etkisi veya benzer etkisi taşıyan her türlü olay, faaliyet ya da bireye katkıda bulunmak anlamına gelir.

Madde 2

Bu sözleşme ile diğer anlaşma ve yasal belgeler arasındaki ilişki

1. Taraflar, insan sağlığının daha iyi korunabilmesi için, işbu Sözleşme'nin ve protokollerinin gerektirdiklerinin ötesinde tedbirler almaya teşvik edilmektedir ve bu belgelerdeki maddeler, bir tarafın, kendi düzenlemeleri doğrultusunda ve

uluslararası hukuka uygun olarak daha sıkı şartlar getirmelerine engel teşkil etmemektedir.

2. Sözleşme'nin ve protokollerinin şartları, tarafların, Sözleşme ve protokolleriyle ilgili konularda, Sözleşme ve protokolleriyle getirilen yükümlülüklerle uygun olmak koşuluyla, bölgesel ve alt-bölgesel anlaşmalar da dahil olmak üzere, iki taraflı ya da çok taraflı anlaşmalara girme haklarını hiçbir şekilde etkilemez. ilgili taraflar, bu tür anlaşmaları Sekretarya aracılığıyla Taraflar Konferansı'na bildireceklerdir.

BÖLÜM II :

AMAÇ, REHBER İLKELER VE GENEL YÜKÜMLÜLÜKLER

Madde 3

Amaç

İşbu Sözleşme'nin ve protokollerinin amacı, tütün kullanımı ve tütün dumanına maruz kalmanın yaygınlığını sürekli ve özlü bir şekilde azaltmak için, Tarafların ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde uygulayacakları bir tütün kontrol önlemleri çerçevesi sağlamak suretiyle, mevcut ve gelecek nesilleri, tütün tüketimi ve tütün dumanına maruz kalmanın yıkıcı sağlık, sosyal, çevresel ve ekonomik sonuçlarından korumaktır.

Madde 4

Rehber ilkeler

İşbu Sözleşme'nin ve protokollerinin amacına ulaşmak ve şartlarını yerine getirmek için Taraflar, diğerleri arasında, aşağıda belirtilen ilkeler doğrultusunda hareket edeceklerdir:

1. Her birey, tütün tüketimi ve tütün dumanına maruz kalmanın neden olduğu sağlık sorunları, bağımlılık ve hayati tehlikeler konusunda bilgilendirilmeli ve bireylerin tütün dumanına maruz kalmalarını önlemek için ilgili hükümet birimlerince etkin yasal, icrai, idari ve diğer önlemler planlanmalıdır.
2. Ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde, kapsamlı çok sektörlü önlemlerin ve eşgüdümlü tepkilerin geliştirilmesi ve desteklenmesi için, aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurularak, güçlü siyasi taahhütlerde bulunulması gerekmektedir:
 - (a) Tüm bireyleri tütün dumanına maruz kalmaktan korumak için önlem alınması gerekliliği;
 - (b) Her türlü tütün ürünü bakımından; başlamayı önleyici, bırakmayı kolaylaştırıcı ve destekleyici, tüketimi azaltıcı önlemler alınması gerekliliği;
 - (c) Yerli bireylerin ve toplulukların, sosyal ve kültürel açıdan ihtiyaç ve görüşlerine uygun tütün kontrol programlarının geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi faaliyetlerine katılmalarını teşvik edici önlemler alınması gerekliliği;
 - (d) Tütün kontrolü stratejileri geliştirilirken, cinsiyete özgü risklere hitap edilmesini sağlayacak önlemler alınması gerekliliği.
3. Etkili tütün kontrol programlarının oluşturulması ve uygulanması amacıyla, yerel kültürel, sosyal, ekonomik, siyasi ve yasal faktörler göz önüne alınarak, özellikle teknoloji transferi, bilgi ve finansal yardım ve uzman desteği sağlanması ko-

nularında uluslararası işbirliği, Sözleşme'nin önemli bir parçasıdır.

4. Her türlü tütün ürününün tüketiminin ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde azaltılmasındaki kapsamlı çok sektörlü önlemler; halk sağlığı ilkeleri doğrultusunda, tütün tüketimi ve tütün dumanına maruz kalmaya bağlı hastalıklardan, erken ölüm ve sakatlıklardan korunmak açısından vazgeçilmezdir.
5. Tarafların, kendi kanunları çerçevesinde belirlenen yükümlülükleriyle ilgili konular, kapsamlı tütün kontrolünün önemli bir parçasıdır.
6. Gelişmekte olan ve ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelerdeki tütün kontrol programlarının bir sonucu olarak geçimleri olumsuz etkilenen tütün yetiştiricilerine ve işçilerine teknik ve mali destek sağlanmasının önemi kabul edilmeli ve ulusal olarak geliştirilen sürdürülebilir kalkınma stratejileri kapsamında ele alınmalıdır.
7. Sözleşme ve protokollerinin amacına ulaşılmasında sivil toplumun katılımı büyük önem arz etmektedir.

Madde 5

Genel yükümlülükler

1. Her bir Taraf, işbu Sözleşme ve protokollerine uygun şekilde kapsamlı, çok sektörlü ulusal tütün kontrolü stratejilerini, plan ve programlarını geliştirmeli, uygulamalı, bu programları düzenli olarak gözden geçirmeli ve yenilemelidir.
2. Bu amaçlara ulaşmak için her bir Taraf, imkânları elverdiğince:
 - (a) Tütün kontrolü için ulusal bir koordinasyon mekanizması veya odak noktaları kuracak ya da geliştirecek ve finanse edecektir;
 - (b) Tütün tüketimini, nikotin bağımlılığını ve tütün dumanına maruz kalmayı önlemeye ve azaltmaya yönelik uygun politikalar geliştirmede, etkin yasal, icrai, idari ve/veya diğer önlemleri alacak, uygulayacak ve gerektiğinde diğer Taraflarla işbirliğinde bulunacaktır;
3. Taraflar, tütün kontrolü ile ilgili halk sağlığı politikaları geliştirilmesinde ve uygulanmasında, ulusal kanunlar doğrultusunda, bu politikaları tütün endüstrisinin ticari ve diğer çıkar çevrelerinden koruyacaklardır.
4. Taraflar, taraf oldukları işbu Sözleşme ve protokollerinin uygulanabilmesi için, önerilen önlem, yöntem ve ilkelerin oluşturulmasında işbirliği yapacaklardır.
5. Taraflar, gerektiğinde, taraf oldukları işbu Sözleşme ve protokollerin amacına ulaşması için uzman uluslararası ve bölgesel kuruluşlarla ve diğer kurumlarla işbirliği yapacaklardır.
6. Taraflar, işbu Sözleşme'nin etkili biçimde uygulanması için, iki taraflı veya çok taraflı finansal mekanizmalarla, kullanımlarındaki para ve kaynakları doğrultusunda, finansal kaynakları artırmak için işbirliği yapacaklardır.

BÖLÜM III :

TÜTÜNE TALEBİ AZALTMAYA YÖNELİK ÖNLEMLER

Madde 6

Tütüne talebin azaltılması için fiyat ve vergi önlemleri

1. Taraflar, fiyat ve vergi önlemlerinin başta gençler olmak üzere toplumun çeşitli kesitlerinde tütün kullanımının azaltılmasında etkin ve önemli araçlar olduğunu kabul ederler.
2. Tarafların kendi vergilendirme politikalarını belirleme ve oluşturma hakkına hallettirmektedir, her bir Taraf tütün kontrolüyle ilgili ulusal sağlık hedeflerini göz önünde bulundurmalı ve gerekirse, aşağıdaki önlemleri almalı veya sürdürmelidir:
 - (a) Tütün tüketiminin azaltılmasına yönelik sağlık hedefleri doğrultusunda tütün ürünlerine vergi ve gerektiğinde fiyat politikaları uygulanması,
 - (b) Uluslararası seyahat eden yolculara tütün ürünlerinin vergisiz ve gümrüksüz satışının ve/veya ithalatının, gerekirse, yasaklanması veya sınırlandırılması.
3. Taraflar, 21. madde uyarınca, tütün ürünleri için vergilendirme oranlarını ve tütün tüketimi eğilimlerini periyodik raporlarla Taraflar Konferansına bildireceklerdir.

Madde 7

Tütüne talebi azaltmada fiyat dışı önlemler

Taraflar, kapsamlı fiyat dışı önlemlerin tütün tüketiminin azaltılmasında etkili ve önemli bir araç olduğunu kabul ederler. Her bir Taraf, 8. ve 13. maddelerle üstlendikleri yükümlülüklerini yerine getirmek için etkili yasal, icrai, idari ve diğer önlemleri alacak ve uygulayacaklardır ve bu önlemlerin uygulanması amacıyla, gerektiğinde, birbirleriyle doğrudan veya uluslararası uzmanlık kuruluşları aracılığıyla işbirliği yapacaklardır. Taraflar Konferansı, bu madde hükümlerinin hayata geçilmesi için uygun rehber ilkeler önerecektir.

Madde 8

Tütün dumanından korunma

1. Taraflar, bilimsel kanıtların tütün dumanına maruz kalmanın ölüm, hastalık ve sakatlıklara neden olduğunu kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde kanıtladığını kabul ederler.

- Her bir Taraf, kapalı iş yerlerinde, toplu taşıma araçlarında, kapalı kamu alanlarında ve gerektiğinde, kamuya açık diğer yerlerde tütün dumanına maruz kalmayı engellemek için, ulusal yasalarla belirlenen mevcut resmi yetki alanlarında, etkin yasal, icrai, idari ve/veya diğer önlemleri alacak ve uygulayacak ve bu önlemlerin, yetkisine giren diğer düzeylerde de kabulü ve uygulanmasını etkin bir şekilde teşvik edecektir.

Madde 9

Tütün ürünlerinin içerikleri ile ilgili düzenleme

Taraflar, Konferansı, uluslararası uzmanlık kuruluşlarıyla danışarak, tütün ürünlerinin içerikleri ve yaydıklarını ölçmek ve test etmek ve bunları düzenlemek için rehber ilkeler önerecektir. Her bir Taraf, ulusal uzmanlık kurumlarınca onaylandığında, bu tür düzenlemeler, ölçümler ve testler için etkin yasal, icrai, idari ve diğer önlemleri alacak ve uygulayacaklardır.

Madde 10

Tütün ürünlerinin ifşası ile ilgili düzenleme

Her bir Taraf, ulusal kanunlar doğrultusunda, tütün üreticileri ve ithalatçılarının tütün ürünlerinin içerikleri ve yaydıklarıyla ilgili bilgiyi hükümet birimlerine bildirmelerini sağlayacak etkili yasal, icrai, idari ve diğer önlemleri alacak ve uygulayacaklardır. Her bir Taraf, ayrıca, tütün ürünlerinin zehirli öğeleri ve yaydıklarıyla ilgili bilgilerin kamu oyuna duyurulması için etkin önlemler alacak ve uygulayacaklardır.

Madde 11

Tütün ürünlerinin paketlenmesi ve etiketlenmesi

- Her bir Taraf, kendisi açısından işbu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden sonraki üç yıllık bir süre içinde, kendi ulusal kanunları doğrultusunda, aşağıdakilerin gerçekleştirilmesi için etkili önlemler alacak ve uygulayacaktır;
 - Tütün ürünlerinin paketlenmesi veya etiketlenmesinde, bir tütün ürününün özellikleri, sağlığa etkileri, tehlikeleri ve emisyonları ile ilgili yanlış, aldatıcı, yanıltıcı veya hatalı izlenim oluşturacak ve belirli bir tütün ürününün, doğrudan veya dolaylı olarak, diğer tütün ürünlerinden daha az zararlı olduğu izlenimini uyandıracak, "düşük katranlı", "hafif", "ultra-hafif" ya da "yumuşak" vb. gibi bir tanım, ticari marka, figür veya başka işaret kullanılamaz.
 - Tütün ürünlerinin her bir paket ve ambalajında ve bu ürünlerin dış paketlen-

me ve etiketlerinde tütün kullanımının zararlı etkilerini anlatan ve diğer uygun mesajları veren sağlık uyarıları olmalıdır. Bu uyarılar ve mesajlar:

- i. Yetkili ulusal otoritelerce onaylanmalıdır,
 - ii. Dönüştürülebilir olarak kullanılmalıdır,
 - iii. Büyük, açık, görülebilir ve okunabilir olmalıdır,
 - iv. Görünebilir alanın % 50 veya daha fazlasında olabilir ancak % 30'dan az olmamalıdır,
 - v. Resimler ya da şekiller halinde olabilir veya bunları içerebilir.
2. Her bir tütün ürünü paketi ve ambalajında ve bu ürünlerin dış paketlenme ve ambalajı üzerinde bu maddenin 1 (b) paragrafında belirtilen uyarılara ilaveten, tütün ürününün ulusal otoritelerce belirlenmiş, içeriği ve emisyonlarıyla ilgili bilgiler yer alacaktır.
 3. Her bir Taraf, bu maddenin 1 (b) ve 2. paragraflarında belirlenen uyarıların ve diğer yazılı bilgilerin her bir tütün ürünü paketi ve ambalajında ve bu ürünlerin dış ambalaj ve etiketleri üzerinde kendi resmi dili veya dillerinde yer almasını sağlayacaktır.
 4. İşbu maddenin amaçları bakımından, tütün ürünlerine ilişkin "dış paketlenme ve etiketlenme" terimi, ürünün perakende satışında kullanılan paketlenme ve etiketlenmeyi kastetmektedir.

Madde 12

Öğretim, iletişim, eğitim ve toplumsal bilinç

Her bir Taraf, mevcut tüm iletişim araçlarını kullanarak, tütün kontrolü konusunda toplumsal duyarlılığı sağlayacak ve güçlendirecektir. Bu amaçla her bir Taraf, aşağıdaki hususları geliştirmek için etkili yasal, icrai, idari ve diğer önlemleri alacak ve uygulayacaktır:

- (a) Tütün tüketiminin ve tütün dumanına maruz kalmanın bağımlılık yapıcı özelliklerini de içeren sağlık riskleriyle ilgili, etkili ve kapsamlı, eğitici ve toplumda duyarlılık oluşturuvcu programlara yaygın erişim;
- (b) Tütün tüketiminin ve tütün dumanına maruz kalmanın yarattığı sağlık riskleri ve Madde 14.2'de belirtildiği üzere tütün kullanımının bırakılması ve sigarasız yaşam tarzlarının faydaları konusunda toplumun bilinçlendirilmesi;
- (c) Ulusal kanunlar doğrultusunda, işbu Sözleşme'nin amaçlarıyla ilgili olan tütün endüstrisi hakkında ayrıntılı bilgilere toplumun erişmesi;

- (d) Sağlık çalışanları, kamu işçileri, sosyal hizmet görevlileri, medya çalışanları, eğitimciler, karar vericiler, yöneticiler ve ilgili diğer kişilere yönelik tütün kontrolü konusunda etkili ve uygun eğitim veya duyarlılık kazandırma ve bilinçlendirme programları;
- (e) Tütün kontrolü için sektörler arası program ve stratejilerin geliştirilmesi ve uygulanmasına tütün endüstrisiyle bağlantısı olmayan kamu ve özel kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşlarının katılımı ve bunların bilinçlendirilmeleri;
- (f) Halkın tütün üretimi ve tüketiminin sağlığa, ekonomiye ve çevreye olan olumsuz etkileri hakkında bilinçlenmesi ve bu konudaki bilgilere erişimi.

Madde 13

Tütün reklamı, promosyonu ve sponsorluğu

1. Taraflar, reklam, promosyon ve sponsorlukla ilgili kapsamlı yasakların, tütün ürünlerinin tüketimini azalttığını kabul ederler.
2. Her bir Taraf, anayasalarına veya anayasal ilkelerine uygun olarak, tütünle ilgili her türlü reklam, promosyon ve sponsorluğa karşı kapsamlı yasaklar getireceklerdir. Bu yasaklara, Taraf devlette mevcut yasal çevresel ve teknik imkanlar çerçevesinde, kendi topraklarından kaynaklanan sınır ötesi reklam, promosyon ve sponsorluk da dahil olacaktır. Bu bağlamda, iş bu Sözleşme'nin o Taraf açısından yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıl içinde her bir Taraf uygun yasal, icrai, idari ve/veya diğer önlemleri alacak ve önlemler hakkında, 21. maddede belirtildiği üzere bilgi verecektir.
3. Anayasası veya anayasal ilkeleri nedeniyle kapsamlı bir yasaklama getiremeyecek durumda olan bir Taraf, tüm tütün reklamı, promosyonu ve sponsorluklarına kısıtlamalar getireceklerdir. Bunlar, taraf devlette mevcut yasal çevresel ve teknik imkanlar çerçevesinde, kendi topraklarından kaynaklanan ve sınır ötesi etkileri olan reklam, promosyon ve sponsorluğa sınırlamaları veya kapsamlı yasakları içerecektir. Bu bağlamda, her bir Taraf, uygun yasal, icrai, idari ve/veya diğer önlemleri alacak ve önlemler hakkında 21. maddeye uygun olarak bilgi verecektir.
4. Her bir Taraf, anayasası veya anayasal ilkeleri çerçevesinde, en azından aşağıdaki hususları yerine getirecektir:
 - (a) Her türlü tütün ürününün özellikleri, sağlığa etkileri, tehlikeleri ve emisyonları ile ilgili hatalı, yanlış bilgilendirici ve yanıltıcı veya hatalı bir izlenim bırakabilecek şekilde tanıtıcı reklam, promosyon ve sponsorluğun yasaklanması,

(b) Tütün ürünleriyle ilgili her türlü reklama ve gerekirse, promosyon ve sponsorluğa sağlıkla ilgili ve diğer uyarıların ve mesajların eklenmesi koşulunun aranması,

(c) Tütün ürünlerinin halk tarafından alınmasını özendirecek doğrudan ya da dolaylı teşvik edici unsurların kullanımının sınırlandırılması,

(d) Kapsamlı bir yasak konulamıyorsa, tütün endüstrisinin henüz yasaklanmamış reklam, promosyon ve sponsorlukla ilgili masraflarının ilgili hükümet kurumlarına bildirilmesi koşulunun aranması. Bu yetkili kurumlar, ulusal yasalar uyarınca, söz konusu harcamaların kamuoyuna ve 21. madde gereğince Taraflar Konferansı'na sunulmasına karar verebilirler.

(e) Kapsamlı yasakların getirilmesinin sağlanması ya da, anayasa veya anayasal ilkeler nedeniyle kapsamlı bir yasaklama getiremeyecek durumda olunması halinde, beş yıl içinde radyo, televizyon, yazılı medya ve gerekirse, internet gibi diğer ortamlarda tütün reklam, promosyon ve sponsorluğunun kısıtlanması,

(f) Uluslararası olaylarda, faaliyetlerde ve/veya bu tür faaliyetlere katılanlara tütün sponsorluğunun yasaklanması ya da, anayasa veya anayasal ilkeler nedeniyle kapsamlı bir yasaklama getiremeyecek durumda olunması halinde, kısıtlanması.

5. Taraflar 4. fıkrada belirtilen yükümlülüklerin ötesinde önlemler almaya teşvik edilmektedir.
6. Taraflar, sınır ötesi reklamcılığın önlenmesi için gerekli teknolojilerin ve diğer araçların geliştirilmesi amacıyla işbirliği yapacaklardır.
7. Tütün reklam, promosyon ve sponsorluğunun belirli alanlarında yasakları bulunan tarafların, kendi bölgelerine giren bu tip sınır ötesi tütün reklam, promosyon ve sponsorluklarını yasaklamaya ve kendi ulusal kanunları doğrultusunda, yerel tütün reklamı, promosyon ve sponsorluklarına verdikleri cezaların aynısını vermeye egemen hakları vardır. Bu madde, belirli bir cezayı önermemektedir.
8. Taraflar, sınır ötesi reklam, promosyon ve sponsorluğa kapsamlı yasaklar getirilmesi için uluslararası işbirliği gerektiren uygun önlemlerin çerçevesini çizen bir protokolün hazırlanmasını göz önünde bulunduracaklardır.

Madde 14

Tütün bağımlılığı ve tütünün bırakılması ile ilgili talep azaltıcı önlemler

1. Her bir Taraf, ulusal şartları ve öncelikleri dikkate alarak, tütün kullanımının bırakılmasını özendiren ve tütün bağımlılığı için gerekli tedaviyi sağlayan, bilim-

sel kanıtlara ve başarılı uygulamalara dayalı, uygun, kapsamlı ve bütünleşmiş projeler geliştirecek bunları yaygınlaştıracaktır ve tütün kullanımını bırakmak ve tütün bağımlılığına karşı yeterli tedaviyi uygulamak üzere etkili önlemler alınacaktır.

2. Bu amaçla, her bir Taraf, aşağıdaki hususları yerine getirmeye çalışacaktır:
 - (a) Eğitim kurumları, sağlık hizmeti veren kurumlar, işyerleri ve spor merkezleri gibi yerlerde, tütün kullanımının bırakılmasını özendirici etkin programların oluşturulması ve uygulanması;
 - (b) Gerekğinde sağlık çalışanlarının ve sosyal hizmet görevlilerinin katılımıyla, tütün bağımlılığının teşhis ve tedavisinin ve tütün kullanımının bırakılması için danışma hizmetlerinin ulusal sağlık ve eğitim programlarına, plan ve stratejilerine dahil edilmesi;
 - (c) Tütün bağımlılığının teşhisi, danışma, önleme ve tedavisi için sağlık kurumlarında ve rehabilitasyon merkezlerinde programlar oluşturulması;
 - (d) 22. madde uyarınca tütün bağımlılığının, eczacılık ürünlerini de içeren tedavilerinin ulaşılabilir ve uygulanabilirliğini kolaylaştırmak için diğer taraflarla işbirliği yapılması. Bu tür ürünler ve içerikleri, ilaçları ve gerektiğinde, ilaç yapımında kullanılan ve teşhise yarar ürünleri içerebilir.

BÖLÜM IV :

TÜTÜN ARZININ

AZALTI MASINA YÖNELİK ÖNLEMLER

Madde 15

Tütün ürünlerinin yasa dışı ticareti

1. Taraflar, tütün ürünlerinin kaçakçılık, yasa dışı imalat ve sahte üretim dahil her türlü yasadışı ticaretinin önlenmesinin ve altbölgesel, bölgesel ve küresel anlaşmalara ek olarak ilgili ulusal kanunların geliştirilmesinin ve uygulanmasının, tütün kontrolünün vazgeçilmez unsurları olduğunu kabul ederler.
2. Her bir Taraf, tütün ürünlerinin paketlerinde ve ambalajlarında ve bu ürünlerin dış ambalajında, menşelerinin anlaşılmasına yardımcı olan işaretlerin olması ve ulusal kanunlar ve iki taraflı ya da çok taraflı anlaşmalar doğrultusunda tütün ürünlerinin dağıtım noktalarının belirlenmesi, yasal durumları ve dolaşımlarının denetlenmesi, belgelenmesi ve kontrolünün sağlanması için etkin yasal, icrai, idari ve diğer önlemleri alacak ve uygulayacaklardır. Bunlara ek olarak her bir Taraf:
 - (a) İç pazarda perakende veya toptan satılan her bir tütün ürünü paketi veya ambalajında; "Sadece belirli bir bölgede satışına izin verilmiştir" (ülkenin, bölgenin ya da federal birimin ismi belirtilecek) ibaresi taşımasını veya gönderilecek nihai ülkeyi gösteren ya da yetkililere ürünün iç pazarda yasal olarak satılıp satılmadığını belirlemelerine yardımcı olacak başka etkili işaretler taşımasını sağlayacaktır.
 - (b) Gerekirse, dağıtım sistemini daha da güvence altına alacak ve yasa dışı ticaretin soruşturulmasına yardımcı olacak pratik bir takip ve izleme rejimi geliştirmeyi göz önünde bulunduracaktır.
3. Her bir Taraf, bu maddenin 2. fıkrasında belirtilen ambalaj bilgilerinin veya işaretleme nin, resmi dil veya dillerde ve okunabilir olmasını sağlayacaktır.
4. Tütün ürünlerinin yasa dışı ticaretinin önlenmesi amacıyla her bir Taraf:
 - (a) Yasadışı ticaret dahil, tütün ürünlerinin sınır ötesi ticaretini denetleyecek ve bu konuda veri toplayacak, ulusal kanunlar ve ilgili iki taraflı veya çok taraflı anlaşmalar doğrultusunda, gerektiğinde, gümrük ve vergi makamları ile diğer makamlar arasında bilgi alışverişinde bulunacaktır;

(b) Kaçak ve sahte sigaraları da içeren tütün ürünlerinin yasa dışı ticaretine karşı, uygun cezalar ve yaptırımlar içeren yasalar çıkaracak veya mevcut yasaları güçlendirecektir;

(c) El konulan tüm imalat malzemelerinin, kaçak ve sahte sigaraların ve diğer tütün ürünlerinin, mümkünse çevreye zarar vermeyen yöntemlerle yok edilmesini veya ulusal kanunlar uyarınca, ortadan kaldırılmasını sağlayacak uygun önlemleri alacaktır;

(d) Egemenlik alanı dahilinde vergi ve gümrüğe tabi olarak bulunan veya dolaşımında olan tütün ürünlerinin depolanma ve dağıtımlarının denetlenmesi, belgelenmesi ve kontrolü için gerekli önlemleri alacak ve uygulayacaktır;

(e) Gerekirse, tütün ürünlerinin yasa dışı ticaretinden kaynaklanan gelirin hacz edilmesini sağlayacak önlemler alacaktır.

5. Taraflar, işbu maddenin 4 (a) ve 4 (b) bentleri uyarınca toplanan bilgileri, 21. Madde'ye uygun olarak Taraflar Konferansı'na periyodik raporlar halinde toplu halde sunacaklardır.
6. Taraflar, ulusal kanunları çerçevesinde ve gerektiğinde, tütün ürünlerinin yasa dışı ticaretinin önlenmesi amacıyla, bu hususta soruşturma, kovuşturma ve yargılama ile ilgilenen ulusal kuruluşlar ve ilgili bölgesel ve uluslararası örgütler arasında işbirliğini destekleyeceklerdir. Tütün ürünlerinin yasadışı ticaretiyle mücadele etmek için bölgesel ve altbölge düzeylerinde işbirliğine özel önem verilecektir.
7. Her bir Taraf, yasa dışı ticaretin önlenmesi için tütün ürünlerinin üretiminin ve dağıtımının düzenlenmesine veya kontrolüne yönelik, lisanslama dahil, diğer önlemleri de almaya ve uygulamaya çalışacaktır.

Madde 16

Çocuklara ve çocuklar aracılığıyla satış yapılması

1. Her bir Taraf, 18 yaşından küçüklere veya ulusal kanunlarla belirlenen yaşın altındakilere tütün ürünlerinin satılmasını önleyecek yasal, icrai, idari veya uygun resmi düzeyde diğer önlemleri alacak ve uygulayacaktır. Bu önlemler aşağıdaki hususları içerebilir:
 - (a) Tütün ürünü satıcılarının, satış noktalarına, küçüklere tütün satışının yasak olduğunu gösteren açık ve belirgin bir işaret koymalarının ve kuşku durumlarda satın alan kişiye kimlik sorulmasının sağlanması;

(b) Tütün ürünlerinin, market rafları gibi doğrudan ulaşılabilir yerlerde satılmasının yasaklanması;

(c) Küçüklere hitap eden şeker, çerez, oyuncak veya başka nesnelerin tütün ürünleri şeklinde üretilmesinin ve satılmasının yasaklanması;

(d) Otomatik tütün satış makinelerine çocuklar tarafından ulaşılmasının ve çocuklara tütün ürünleri satışının özendirilmemesinin sağlanması.

2. Taraflar, topluma ve özellikle de çocuklara ücretsiz tütün ürünü dağıtılmasını yasaklayacaklar ya da yasaklanmasını teşvik edeceklerdir.
3. Taraflar, sigaraların çocuklar tarafından satın alınmasını mümkün kılacak şekilde tek olarak veya küçük paketler halinde satılmasını yasaklamak için gayret sarf edeceklerdir.
4. Taraflar, küçüklere tütün ürünü satılmasını önleyecek önlemlerin etkilerinin artırılması için, bu önlemlerin, gerektiğinde Sözleşme'de yer alan diğer hükümlerle birlikte uygulanması gerektiğini kabul ederler.
5. Taraflar Sözleşme'yi imzalar, onaylar, kabul eder, uygun bulur ve resmen teyid eder ya da katılırken, veya sonraki herhangi bir zamanda, bağlayıcı bir yazılı bildirim yapmak suretiyle, egemenlik alanı içerisinde otomatik tütün satış makinelerinin girişini yasaklama, ya da gerekirse, bu makinelere tam bir yasak getirme taahhüdünde bulunabilirler. İşbu maddeye uygun olarak yapılan bildirim, Depoziter tarafından Sözleşme'ye taraf ülkelere iletilmelidir.
6. Taraflar işbu maddenin 1. ve 5. fıkraları arasında belirtilen yükümlülüklere uyulmasını sağlamak için satıcı ve dağıtıcılara karşı cezalandırmayı da içeren etkili yasal, icrai, idari veya diğer önlemleri alacak ve uygulayacaklardır.
7. Taraflar, gerekirse, 18 yaşın ya da ulusal kanunlarla belirlenen yaşın altındaki tütün ürünlerinin satılmasını önleyecek yasal, icrai, idari veya diğer önlemleri almalı ve uygulamalıdır.

Madde 17

Ekonomik açıdan uygun alternatif faaliyetler için destek sağlanması

Taraflar, gerekirse, birbirleriyle ve uluslararası ve bölgesel uzmanlık kuruluşlarıyla işbirliği içinde, tütün işçileri ve yetiştiricileri, eğer varsa bireysel satıcılar için ekonomik olarak varlıklarını sürdürebilecekleri alternatifler geliştireceklerdir.

BÖLÜM V :

ÇEVRENİN KORUNMASI

Madde 18

Çevrenin ve insan sağlığının korunması

Taraflar, İşbu Sözleşme'nin yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde, kendi topraklarında tütün yetiştirilmesi ve imalatı bakımından çevrenin ve çevreyle ilgili insan sağlığının korunmasına gerekli dikkati göstermeyi kabul ederler.

BÖLÜM VI : SORUMLULUKLARA İLİŞKİN KONULAR

Madde 19

Yükümlülükler

1. Taraflar, tütün kontrolü amacıyla, gerekirse tazminatı da içeren cezai veya hukuki sorumlulukları düzenleyecek yasaları çıkarmayı veya mevcut yasaları geliştirmeyi göz önünde bulunduracaklardır.
2. Taraflar birbirleriyle, 21. Madde uyarınca, Taraflar Konferansı aracılığıyla aşağıdaki hususlarda bilgi alışverişi sağlamak için işbirliği yapacaklardır:
 - (a) Madde 20.3 (a) uyarınca tütün ürünleri tüketiminin ve tütün dumanına maruz kalmanın sağlığa etkileri hakkındaki bilgiler,
 - (b) Yürürlükteki yasalar, yönetmelikler ve bununla ilgili hukuki uygulamaya dair bilgiler.
3. Taraflar, gerekirse ve karşılıklı olarak anlaşmaya varılması halinde, ulusal kanunlar, politikalar, yasal uygulamalar ve uygulanabilir mevcut antlaşmaların getirdiği sınırlar içerisinde, işbu Sözleşme doğrultusunda, hukuki ve cezai sorumluluğa ilişkin dava muamelelerinde birbirlerine yardımcı olacaklardır.
4. Sözleşme, böyle bir hakları varsa, tarafların birbirlerinin yargılama sürecine katılma hakkını hiçbir şekilde etkilemeyecek veya sınırlamayacaktır.
5. Taraflar Konferansı, mümkün olduğu takdirde, erken bir dönemde, Taraflara işbu madde uyarınca yapacakları yasal ve diğer faaliyetleri açısından, talepleri üzerine, sorumluluklarla ilgili konularda uluslararası alanda yapılan çalışmalarını göz önünde bulundurarak, destek vermeyi değerlendirebilir.

BÖLÜM VII : BİLİMSEL VE TEKNİK İŞBİRLİĞİ VE BİLGİ İLETİŞİMİ

Madde 20

Araştırma, izleme ve bilgi alışverişi

1. Taraflar, tütün kontrolü alanında ulusal araştırmayı geliştirmeli ve desteklemeli, bölgesel ve uluslararası düzeylerdeki araştırma programlarının eşgüdümünü sağlamalıdır. Bu bağlamda her bir Taraf:
 - (a) Doğrudan ya da ilgili uluslararası ve bölgesel uzmanlık kuruluşları ve diğer kurumlar aracılığıyla araştırma ve bilimsel değerlendirmeler yapılması için girişimde bulunacak ve bunun için işbirliğinde bulunacak ve böylelikle, tütün kullanımının ve tütün dumanına maruz kalmanın nedenleri ve sonuçlarını incelemeye yönelik araştırmaları, ayrıca tütüne alternatif ürünleri belirlemeye yönelik araştırmaları geliştirecek ve teşvik edecektir;
 - (b) İlgili uluslararası, bölgesel ve hükümetlerarası kuruluşların ve diğer kurumların desteğiyle, araştırma, uygulama ve değerlendirme dahil tütün kontrolü faaliyetlerinde bulunan herkes için eğitim ve desteği teşvik edecek ve güçlendirecektir.
2. Taraflar, gerekirse, tütün kullanımı ve tütün dumanına maruz kalmanın türleri, boyutları, yöntemleri, neden ve sonuçlarına ilişkin ulusal, bölgesel ve küresel izleme programları hazırlayacaklardır. Taraflar, bu amaçla, gerektiğinde verilerin bölgesel ve uluslararası düzeylerde karşılaştırılması ve analiz edilebilmesi için, tütün izleme programlarını ulusal, bölgesel ve küresel sağlık izleme programlarına entegre etmelidirler.
3. Taraflar, uluslararası ve bölgesel hükümetlerarası örgütlerle diğer kuruluşların maddi ve teknik desteklerinin önemini kabul etmektedirler. Her bir Taraf aşağıdaki şartları yerine getirmeye çalışacaktır:
 - (a) Tütün tüketiminin salgın hastalıklar açısından izlenmesi ve sosyal, ekonomik ve sağlıkla ilgili göstergeler için tedricen bir ulusal sistem oluşturulması;
 - (b) Uluslararası ve bölgesel hükümetlerarası örgütlerle ve resmi ve sivil toplum

kuruluşları dahil diğer kurumlarla, bu maddenin 3(a) bendinde belirtilen göstergelere ilişkin bilgi alışverişinde ve bölgesel ve küresel tütün izleme konularında işbirliği yapılması;

(c) Tütünle ilgili izleme verilerinin toplanması, analizi ve paylaşımının belirlenmesiyle ilgili genel rehber ilke ve usüllerin geliştirilmesinde Dünya Sağlık Örgütü ile işbirliği yapılması.

4. Taraflar, ulusal kanunları çerçevesinde, herkesçe ulaşılabilir mevcut bilimsel, teknik, sosyoekonomik, ticari ve yasal bilgilerin, ayrıca işbu Sözleşme'yle bağlantılı tütün endüstrisinin uygulamaları ve tütün yetiştiriciliğine ilişkin bilgi alışverişini teşvik edecekler ve kolaylaştıracaklardır. Böylece, gelişmekte olan tarafların ve ekonomisi geçiş sürecinde olan tarafların özel ihtiyaçlarını göz önüne alması olacaktır. Her bir Taraf, aşağıdaki hususlarda çaba gösterecektir:

(a) Tütün kontrolü ile ilgili kanun ve düzenlemeleri ve bunların yürürlüğüne ilişkin hukuki bilgileri içeren güncel bir veri tabanının tedricen oluşturulması ve sürdürülmesi, ayrıca bölgesel ve küresel tütün kontrolü için programlar geliştirilmesinde işbirliği yapılması;

(b) Bu maddenin 3 (a) bendi uyarınca, ulusal izleme programlarından güncel verilerin tedricen oluşturulması ve sürdürülmesi;

(c) Tütün üretimi, imalatı hususunda ve Sözleşme'ye ya da ulusal tütün kontrol faaliyetlerine etki yapacak tütün endüstrilerinin faaliyetleriyle ilgili, düzenli olarak bilgi toplayacak ve yayınlayacak küresel bir sistem kurulması ve sürdürülmesi için ilgili uluslararası organizasyonlarla işbirliği yapılması.

5. Taraflar, gelişmekte olan ülke taraflarına ve ekonomileri geçiş sürecinde olan taraflara, araştırma, izleme ve bilgi paylaşımında yükümlülüklerini yerine getirmelerine yardımcı olmak üzere Sekreteryaya teknik ve finansal kaynak sağlanmasını geliştirmek ve teşvik etmek amacıyla bölgesel ve uluslararası hükümetlerarası kuruluşlarla ve üyesi oldukları finans ve kalkınma kuruluşlarıyla işbirliği yapmalıdırlar.

Madde 21

Bilgi verme ve bilgi alışverişi

1. Her bir Taraf, Sekreteryaya aracılığıyla, Taraflar Konferansı'na Sözleşme'nin uygulanmasıyla ilgili aşağıdaki hususları içeren düzenli raporlar sunacaklardır:
 - (a) Sözleşme'nin uygulanması için alınan yasal, icrai, idari ve diğer önlemlerle ilgili bilgiler;

- (b) Gerekirse, Sözleşme'nin uygulanmasında karşılaşılan zorluk ve engeller ve bu engelleri aşmak için alınan önlemlerle ilgili bilgiler;
 - (c) Gerekirse, tütün kontrol faaliyetleri için verilen veya alınan mali ve teknik desteğe ilişkin bilgiler;
 - (d) 20. maddede belirtilen, izleme ve araştırmalar hakkındaki bilgiler;
 - (e) 6.3., 13.2., 13.3., 13.4(d), 15.5. ve 19.2. maddelerde belirtilen bilgiler.
2. Taraflarca bildirilecek bu tip raporların sıklığı ve şekli, Taraflar Konferansı tarafından belirlenecektir. Her bir Taraf Sözleşme'nin kendi açısından yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde ilk raporunu sunacaktır.
 3. Taraflar Konferansı, 22. ve 26. madde uyarınca, gelişmekte olan ve ekonomisi geçiş sürecinde olan taraf devletlere, talepleri üzerine, bu madde ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmelerinde yardımcı olacak düzenlemeleri göz önünde bulunduracaktır.
 4. Sözleşme çerçevesinde bilgilerin yayınlanması ve paylaşılması, gizlilik ve mahremiyetle ilgili ulusal yasalara tabidir. Taraflar, karşılıklı olarak mutabakata varıldığı takdirde, paylaşılan gizli bilgileri saklayacaklardır.

Madde 22

Bilimsel, teknik ve yasal alanlarda işbirliği ve uzman desteği sağlanması

1. Taraflar İşbu Sözleşme'nin gereklerini yerine getirme kapasitelerini güçlendirmek amacıyla, gelişmekte olan ve ekonomisi geçiş sürecinde olan taraf devletlerin ihtiyaçları da göz önüne alınarak, doğrudan ya da ilgili uluslararası kuruluşlar aracılığıyla işbirliği yapacaklardır. Bu işbirliği, ulusal tütün kontrol stratejilerini, planlarını ve programlarını oluşturmak ve güçlendirmek için, karşılıklı olarak anlaşıldığı şekilde, diğerlerinin yanısıra aşağıdaki hususları da amaçlayan, teknik, bilimsel ve yasal uzmanlık ve teknolojinin transferini teşvik edecektir:
 - (a) Tütün kontrolüyle ilgili teknoloji, bilgi, yetenek, kapasite ve uzmanlığın geliştirilmesi, transferi ve ulaşılabilirliğinin kolaylaştırılması;
 - (b) Sözleşme'nin, diğerlerinin yanısıra, aşağıdaki hususlar aracılığıyla uygulanması amacıyla ulusal tütün kontrolü stratejileri, plan ve programlarının oluşturulması ve güçlendirilmesi için teknik, bilimsel, yasal ve diğer alanlarda uzmanlık sağlanması:

- i. Talep üzerine, sigaraya başlamanın önlenmesini, sigarayı bırakmanın özendirilmesini ve tütün dumanına maruz kalmaktan korunmayı da içeren teknik programların ve güçlü bir yasal oluşumun geliştirilmesine yardım edilmesi;
 - ii. Tütün işçilerine, gerektiğinde, ekonomik ve yasal açıdan sürdürülebilir alternatif geçim yollarının geliştirilmesinde yardımcı olunması;
 - iii. Tütün yetiştiricilerine, gerektiğinde, ekonomik olarak sürdürülebilir alternatif tarım ürünleri üretimine geçmelerinde yardımcı olunması;
- (c) 12. madde uyarınca uygun personel için uygun eğitim ve duyarlılaştırma programları için destek sağlanması;
- (d) Tütün kontrol stratejileri, planları ve programları doğrultusunda, lojistik desteğin yanı sıra gerekli donanım, araç gereç desteğinin de sağlanması;
- (e) Tütün kontrolü için nikotin bağımlılığının tedavisini de içeren tütün kontrolü yöntemlerinin belirlenmesi;
- (f) Kapsamlı nikotin bağımlılığı tedavisinin etkinliğini artırıcı araştırmaların desteklenmesi.
2. Taraflar Konferansı, 26. madde uyarınca sağlanan mali destekle teknik, bilimsel ve yasal uzmanlık ve teknoloji transferini teşvik edecek ve kolaylaştıracaktır.

BÖLÜM VIII :

KURUMSAL DÜZENLEMELER VE

MALİ KAYNAKLAR

Madde 23

Taraflar Konferansı

1. İşbu Sözleşme'yle bir Taraflar Konferansı oluşturulmuştur. Konferansın birinci toplantısı, işbu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinin üzerinden bir yıl geçmeden, Dünya Sağlık Örgütü tarafından düzenlenecektir. Konferans, bu ilk toplantısında, sonraki olağan toplantıların yerini ve tarihini belirleyecektir.
2. Taraflar Konferansı'nın olağanüstü toplantıları, Konferans tarafından gerekli görüldüğü zamanlarda ya da Taraflardan birinin yazılı talebi üzerine, bu talebin Taraflara Sekretarya tarafından iletileceği altı ay içinde, Tarafların en az üçte birinin de kabul etmesi durumunda, toplanabilir.
3. Taraflar Konferansı, ilk toplantısında, oybirliği ile görüşme kurallarını kabul edecektir.
4. Taraflar Konferansı, kendisi için ve kurulabilecek yan organlar ile Sekretarya faaliyetlerinde uyulacak mali kuralları oy birliği ile kabul edecektir. Her olağan toplantıda, bir sonraki olağan toplantıya kadar olan mali dönem için bir bütçe kabul edecektir.
5. Taraflar Konferansı, Sözleşme'nin uygulanmasını düzenli olarak gözden geçirecek ve uygulamada etkinliğin sağlanması için gerekli kararları alacaktır; Sözleşme'nin 28., 29. ve 33. maddeleri gereğince Sözleşme'ye protokoller, ekler ve değişiklikler kabul edebilecektir. Bu amaçla:
 - (a) 20. ve 21. maddeler uyarınca bilgi alışverişini teşvik edecek ve kolaylaştıracaktır;
 - (b) Sözleşme'nin uygulanması için 20. maddede belirtilenlere ek olarak, veri toplanması ve karşılaştırmalı araştırma metodolojilerinin geliştirilmesi ve düzenli olarak iyileştirilmesi için destek sağlayacak ve yol gösterecektir;
 - (c) Gerektiğinde, stratejilerin, planların, programların, politikaların, yasaların ve

diğer önlemlerin geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesini teşvik edecektir;

(d) 21. madde uyarınca, taraflarca sunulan raporları değerlendirecek ve Sözleşme'nin uygulanmasıyla ilgili olağan raporları kabul edecektir;

(e) 26. madde uyarınca, Sözleşme'nin uygulanması için mali kaynakların mobilizasyonunu teşvik edecek ve kolaylaştıracaktır;

(f) Sözleşmenin amaçlarının gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyulan alt organları oluşturacaktır;

(g) Sözleşme'nin uygulanmasının güçlendirilmesi açısından, gerektiğinde, ilgili uzmanlık kuruluşlarından, Birleşmiş Milletler sistemi kurumlarından, diğer uluslararası, bölgesel ve hükümetlerarası kuruluşlardan ve sivil toplum örgütlerinden, hizmet ve işbirliği talebinde bulunacaktır;

(h) Bu sözleşme'nin amaçlarına ulaşılması için, yapılan uygulamalardan elde edilen deneyimlerin ışığında, gerektiğinde, başka etkinlikleri değerlendirecektir.

6. Taraflar Konferansı, görüşmelere gözlemci olarak katılımı ilgili ölçütleri belirleyecektir.

Madde 24

Sekretarya

1. Taraflar Konferansı, daimi bir sekretarya oluşturacak ve işleyişi ile ilgili düzenlemeleri yapacaktır. Taraflar Konferansı, bunları ilk toplantısında belirlemeye çalışacaktır.

2. Daimi bir sekretarya kurulana kadar, işbu Sözleşme'nin gerektirdiği sekretarya hizmetleri, Dünya Sağlık Örgütü tarafından sürdürülecektir.

3. Sekretarya hizmetleri aşağıdaki hususlardan oluşmaktadır:

(a) Taraflar Konferansı ve alt organların toplantılarını düzenlemek ve bu toplantılar için gerekli hizmetleri sunmak;

(b) Sözleşme gereği hazırlanan raporları iletmek;

(c) Özellikle gelişmekte olan ve ekonomisi geçiş sürecinde olan taraf devletlere, talep etmeleri halinde, işbu Sözleşme'den kaynaklanan yükümlülükler uyarınca yapılması gereken, bilgi toplanması ve paylaşımı konusunda destek sağlamak;

(d) Taraflar Konferansı'nın rehberliğinde, Sözleşme'den kaynaklanan hizmetle-

riyle ilgili rapor hazırlamak ve bunları Taraflar Konferansı'na sunmak;

(e) Taraflar Konferansı'nın rehberliğinde, ilgili uluslararası ve bölgesel hükümetlerarası kuruluşlar ve diğer kurumlarla gerekli koordinasyonu sağlamak;

(f) Taraflar Konferansı'nın rehberliğinde, görevlerini etkin biçimde yerine getirmesi için gerekli olabilecek idari ve akdi düzenlemeleri yapmak;

(g) Sözleşme ve protokollerinde belirlenen diğer sekretarya görevlerini ve Taraflar Konferansı tarafından belirlenebilecek bu tür diğer fonksiyonları yerine getirtmek.

Madde 25

Taraflar Konferansı ile hükümetlerarası kuruluşlar arasındaki ilişkiler

İşbu Sözleşme'nin amaçlarına ulaşılmasında gerekli teknik ve maddi işbirliğinin sağlanması için Taraflar Konferansı, ilgili uluslararası ve bölgesel hükümetlerarası kuruluşların ve yanı sıra mali ve kalkınma kurumlarının işbirliğini isteyebilir.

Madde 26

Mali kaynaklar

1. Taraflar, Sözleşme'nin amaçlarına ulaşılmasında mali kaynakların oynadığı rolün önemini kabul etmektedirler.
2. Her bir Taraf, ulusal planları, öncelikleri ve programları uyarınca, Sözleşme'nin amaçlarına ulaşılmasına yönelik ulusal faaliyetleri doğrultusunda finansal destek sağlayacaklardır.
3. Taraflar, gelişmekte olan taraf devletlerin ve ekonomisi geçiş sürecinde olan tarafların çok sektörlü ve kapsamlı tütün kontrol programlarının geliştirilmesine ve güçlendirilmesine kaynak sağlanması için, iki taraflı, bölgesel, altbölgesel ve diğer çok taraflı kanalların kullanılmasını destekleyeceklerdir. Ulusal sürdürülebilir kalkınma stratejileri çerçevesinde, tütün üretimine, ürün çeşitliliği dahil ekonomik açıdan sürdürülebilir alternatifler aranmalı ve desteklenmelidir.
4. İlgili uluslararası ve bölgesel hükümetlerarası kuruluşlarda temsil edilen taraflar ve finansman ve kalkınma kuruluşları, gelişmekte olan taraf devletlere ve ekonomisi geçiş sürecinde olan taraflara, söz konusu kuruluşlara katılma haklarını kısıtlamadan, Sözleşme'den kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmelerinde maddi destek sağlamaları için bahsekonu kurumları teşvik edeceklerdir.
5. Taraflar aşağıdaki hususları kabul ederler:
 - (a) Sözleşme'den kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmelerinde yardım-

cı olmak üzere, tütün kontrol faaliyetleri için tüm ilgili mevcut ve potansiyel kaynaklar, finansal, teknik veya kamusal ve özel tüm kaynaklar bütün tarafların, özellikle gelişmekte olan taraf devletlerin ve ekonomileri geçiş sürecinde olan tarafların yararlanması için kullanılmalı ve seferber edilmelidir;

(b) Sekretarya, gelişmekte olan ve ekonomisi geçiş sürecinde olan Taraflara, talepleri halinde, Sözleşme'den kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmelerini kolaylaştıracak mevcut fon kaynakları hakkında önerilerde bulunacaktır;

(c) Taraflar Konferansı, ilk toplantısında, Sekretarya'nın yürüttüğü bir çalışmaya ve ilgili diğer bilgilere istinaden mevcut ve potansiyel yardım kaynaklarını ve mekanizmalarını gözden geçirecek ve yeterliliklerini değerlendirecektir.

(d) Taraflar Konferansı, söz konusu gözden geçirmenin sonuçlarını, gelişmekte olan taraf devletlere ve ekonomisi geçiş sürecinde olan taraflara Sözleşme'nin amaçlarının gerçekleştirilmesinde yardımcı olmak için, gerektiğinde mevcut mekanizmaların güçlendirilmesi veya ilave finansal kaynaklar için global bir gönüllü fonun ya da diğer uygun finansal mekanizmaların oluşturulması ihtiyacının belirlenmesinde, göz önünde bulunduracaktır.

BÖLÜM IX :

UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜLMESİ

Madde 27

Uyuşmazlıkların çözülmesi

1. İki ya da daha fazla taraf arasında işbu Sözleşme'nin yorumu ya da uygulanmasıyla ilgili bir anlaşmazlık durumunda ilgili taraflar, diplomatik kanallardan, müzakereler yoluyla veya iyi niyet, arabuluculuk ya da uzlaşma dahil kendi belirleyecekleri öteki barışçı çözüm yollarından biriyle uyuşmazlıklara çözüm arayacaklardır.
2. Sözleşme'nin onayı, kabul edilmesi, uygun bulunması, resmen teyidi veya katılım sırasında ya da daha sonraki bir zamanda bir devlet ya da bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşu, işbu maddenin 1. fıkrasında belirtilen yolla çözülemeyen bir uyuşmazlığın, Taraflar Konferansı tarafından oybirliğiyle kabul edilecek yöntem çerçevesinde çalışacak ad hoc hakemlik yoluyla zorunlu olarak çözülmesini kabul ettiği yönünde Depoziter'e yazılı bildirimde bulunabilir.
3. İşbu maddenin hükümleri, herhangi bir protokol açısından, aksi sözkonusu protokolda belirtilmedikçe, protokolün tarafları arasında da uygulanacaktır.

BÖLÜM X : SÖZLEŞME'NİN GELİŞTİRİLMESİ

Madde 28

Sözleşme'de yapılacak değişiklikler

1. Herhangi bir Taraf, Sözleşme'yle ilgili değişiklik önerebilir. Bu değişiklikler, Taraflar Konferansı tarafından değerlendirilecektir.
2. Sözleşme'yle ilgili değişiklikler Taraflar Konferansı tarafından kabul edilecektir. Sözleşmeye getirilen tüm değişiklik önerileri Taraflara, görüşüleceği toplantıdan en az altı ay önce Sekretarya tarafından iletilecektir. Sekretarya değişiklik önerilerini ayrıca, Sözleşme'nin imzacılarına ve bilgi için Depoziter'e iletilecektir.
3. Taraflar, Sözleşme'yle ilgili değişiklik önerileri üzerinde oybirliği ile anlaşmaya varmak için gerekli tüm çabayı göstereceklerdir. Tüm seçenekler denenir ve anlaşma sağlanamazsa, değişiklik, son çare olarak, toplantıda mevcut olan ve oy kullanan tarafların dörtte üç çoğunluğuyla kabul edilecektir. Bu maddede geçen, "mevcut olan ve oy kullanan" toplantıda bulunan ve lehte veya aleyhte oy veren taraflar anlamına gelir. Kabul edilen değişiklikler, Sekretarya tarafından, tüm taraflara iletmesi için, Depoziter'e bildirilir.
4. Bir değişikliğe ilişkin kabul belgeleri, Depoziter tarafından saklanacaktır. İşbu maddenin 3. fıkrası uyarınca kabul edilen bir değişiklik, değişikliği kabul eden taraflar açısından, Sözleşme'ye taraf devletlerin en az üçte ikisinin kabul belgesinin Depoziter tarafından teslim alındığı tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.
5. Değişiklik, diğer herhangi bir Taraf açısından, söz konusu Tarafın değişikliğe ilişkin kabul belgesinin Depoziter tarafından teslim alındığı tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.

Madde 29

Sözleşme eklerinin kabulü ve değişikliği

1. İşbu Sözleşme'ye yapılacak ekler ve bu ekler üzerindeki değişiklikler, 28. maddede belirtilen yöntemle önerilerek kabul edilecek ve yürürlüğe girecektir.
2. Sözleşmeye yapılacak ekler Sözleşme'nin ayrılmaz bir parçasını oluşturur ve aksi belirtilmediği takdirde, Sözleşme'ye yapılacak bir atıf eklerine de yapılmış sayılır.
3. Ekler, yönetime ilişkin, bilimsel, teknik ya da idari konularla ilgili listeler, formlar ve diğer herhangi tanımlayıcı malzemeyle sınırlı olacaktır.

BÖLÜM XI : SON HÜKÜMLER

Madde 30

Çekinceler

İşbu Sözleşme'ye çekince konulamaz.

Madde 31

Çekilme

1. Bir Taraf için işbu Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarihten iki yıl sonra herhangi bir zamanda, söz konusu Taraf, Depoziter'e yazılı bildirimde bulunarak Sözleşme'den çekilebilir.
2. Bu tür bir çekilme, Depoziter'in çekilme bildirimini aldığı tarihten bir yıl sonra veya çekilme bildiriminde belirtilen daha sonraki bir tarihte yürürlüğe girecektir.
3. Sözleşme'den çekilen bir Taraf, taraf olduğu protokollerden de geri çekilmiş sayılacaktır.

Madde 32

Oy kullanma hakkı

1. Sözleşme'nin taraflarından her biri, işbu maddenin 2. fıkrasında belirtilen durumlar hariç, bir oya sahiptir.
2. Bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşları, yetki alanlarına giren konularda, Sözleşme'ye taraf olan üye devletlerin sayısına eşit sayıda oy kullanma hakkına sahiptir. Bu tür bir kuruluş, herhangi bir üye devlet oy kullandığı takdirde, oy kullanmayacaktır, ya da aksi olacaktır.

Madde 33

Protokoller

1. Her bir Taraf protokoller önerebilir. Bu öneriler Taraflar Konferansı tarafından değerlendirilecektir.
2. Taraflar Konferansı, işbu Sözleşme'ye ek protokoller kabul edebilir. Protokollerin kabul edilmesinde oydaşmaya varılması için gerekli tüm çaba gösterilecektir. Harcanan tüm çabalara rağmen anlaşmaya varılamazsa, protokol, son çare olarak toplantıda mevcut olan ve oy kullanan Tarafların dörtte üç çoğunluk

oyuyla kabul edilecektir. Bu maddede geçen "mevcut olan ve oy kullanan", toplantıda bulunan ve lehte ya da aleyhte bir oy veren taraf anlamına gelir.

3. Önerilen protokollerin metinleri Sekreteryaya tarafından, taraflara, görüşüleceği toplantıdan en az altı ay önce iletilir.
4. Sadece Sözleşme'ye taraf olanlar, protokollere taraf olabilir.
5. Sözleşme'ye ek herhangi bir protokol sadece o protokole taraf olanlar açısından bağlayıcı olacaktır. Sadece protokole taraf olanlar, münhasıran söz konusu protokolle ilgili konularda karar alabileceklerdir.
6. Herhangi bir protokolün yürürlüğe girmesine ilişkin koşullar, söz konusu protokolle düzenlenecektir.

Madde 34

İmzalar

İşbu Sözleşme, 16 Haziran 2003 ile 22 Haziran 2003 tarihleri arasında Dünya Sağlık Örgütü'nün Cenevre'deki genel merkezinde, daha sonra 30 Haziran 2003 ile 29 Haziran 2004 tarihleri arasında New York'taki Birleşmiş Milletler genel merkezinde, Dünya Sağlık Örgütü'nün tüm üyelerinin ve Dünya Sağlık Örgütü üyesi olmayan ancak Birleşmiş Milletler üyesi olan devletlerin ve bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşlarının imzalarına açık olacaktır.

Madde 35

Onay, kabul, uygun bulma, resmi teyid veya katılma

1. İşbu Sözleşme, devletlerin onayı, kabulü, uygun bulma ya da katılmalarına ve bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşlarının da resmi teyid veya katılmalarına tabi olacaktır. Sözleşme, imzaya kapandıktan sonraki günden itibaren katılma açık olacaktır. Onay, kabul, uygun bulma, resmi teyid veya katılma belgeleri Depoziter tarafından hıfzedilecektir.
2. Üye devletleri taraf olmayan fakat kendisi Sözleşme'ye taraf olan herhangi bir bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşu, Sözleşme'nin getirdiği tüm yükümlülüklerle bağlı olacaktır. Bu kuruluşların bir ya da daha fazla üyesi devletin Sözleşme'ye taraf olduğu durumlarda, söz konusu kuruluş ve üye devletleri, Sözleşme'den kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesi için üstlenecekleri sorumlulukları kararlaştıracaklardır. Bu gibi durumlarda, bahsekonu kuruluş ve üye devletler, Sözleşme'den kaynaklanan haklarını aynı anda birlikte kullanamazlar.
3. Bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşları, resmi teyid veya katılma belgelerinde, Sözleşme'de bulunan konularla ilgili yetkilerinin kapsamını belirtecekler-

dir. Bu kuruluşlar, ayrıca, yetki kapsamlarında özlü bir değişiklik olması halinde, taraflara iletilmesini teminen, Depoziter'e bilgi vereceklerdir.

Madde 36

Yürürlüğe girme

1. İşbu Sözleşme, kırkıncı onay, kabul, uygun bulma, resmi teyid veya katılma belgesinin Depoziter'e teslim edildiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.
2. Sözleşme'nin yürürlüğe girmesi için işbu maddenin birinci fıkrasında belirtilen şartların yerine getirilmesinden sonra Sözleşme'yi onaylayan, kabul eden veya uygun bulan ya da katılan bir Devlet açısından Sözleşme; onay, kabul, uygun bulma veya katılma belgesinin teslim tarihinden sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.
3. Sözleşme'nin yürürlüğe girmesi için işbu maddenin birinci fıkrasında belirtilen şartların yerine getirilmesinden sonra resmi teyid veya katılma belgelerini teslim eden bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşları açısından Sözleşme; resmi teyid veya katılma belgesinin teslim tarihinden sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.
4. İşbu maddenin amaçları bakımından, bir bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşu tarafından teslim edilen herhangi bir belge, söz konusu kuruluşun üye devletleri tarafından teslim edilen belgelere ek sayılmayacaktır.

Madde 37

Depoziter

İşbu Sözleşme'nin ve 28., 29. ve 33. maddeler uyarınca kabul edilen değişikliklerin, protokollerin ve eklerin Depoziter'i, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri olacaktır.

Madde 38

Orijinal metinler

İşbu Sözleşme'nin Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca orijinal metinleri aynı değerde geçerlidir ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından hıfzedilecektir.

İşbu Sözleşme aşağıda imzası bulunan tam yetkili temsilciler tarafından imzalanmıştır.

CENEVRE'DE yirmi bir Mayıs iki bin üç tarihinde düzenlenmiştir.

TÜTÜN MAMULLERİNİN ZARARLARININ ÖNLENMESİNE DAİR KANUN

Kanun Numarası	: 4207
Kabul Tarihi	: 7/11/1996
Yayımlandığı R.Gazete	: Tarih : 26/11/1996 Sayı : 22829
Yayımlandığı Düstur	: Tertip : 5 Cilt : 36 Sayfa :

Amaç

Madde 1 – Bu Kanunun amacı, kişileri tütün ve tütün mamullerinin zararlarından, bunların alışkanlıklarını özendirici reklam, tanıtım ve teşvik kampanyalarından koruyucu tertip ve tedbirler almaktır.

Tütün ve tütün mamullerinin içilmesi yasaklanan yerler

Madde 2 – Sağlık, eğitim-öğretim ve kültür hizmeti veren yerler ile kapalı spor salonlarında ve toplu taşımacılık yapılan her türlü nakil vasıtaları ve bunların bekleme salonlarında, kamu hizmeti yapan kurum ve kuruluşlardan beş veya beşten fazla kişinin görev yaptığı kapalı mekanlarda tütün ve tütün mamullerinin içilmesi yasaktır.

Bu gibi mahallerde tütün ve tütün mamullerinin içilebilmesi için ayrı yerler tahsis edilir. Tahsis edilen yerden, sigara içilmeyen mahallere duman gidişini engelleyecek, havalandırma, tecrit etme gibi tedbirler alınır.

Diğer yasaklar

Madde 3 – Tütün ve tütün mamullerinin isim, marka veya alametler kullanılarak her ne suretle olursa olsun reklam ve tanıtımının yapılması veya bunların kullanılmasını teşvik ve özendirici kampanyalar düzenlenmesi yasaktır.

Onsekiz yaşından küçüklere tütün ve tütün mamulleri satışı yapılamaz.

Uyarılar

Madde 4 – Tütün ve tütün mamullerinin içilmesinin yasaklandığı yerlerde, yanlış ve buna uymamanın sonuçlarını belirten uyarılar asgari on santimetrelik puntolarla herkes tarafından görülebilir yerlere asılır veya yazılır. Bu uyarıların yapılmasından ilgili yerlerin yetkili veya amiri durumundaki kişi veya kişiler sorumludur.

Türkiye'de üretilen veya ithal edilen tütün ve tütün mamulleri paketinin üzerinde açıkça görülebilir ve rahatça okunabilir şekilde, "Yasal uyarı: Sağlığa zararlıdır" ibaresi konulur. Bu ibareyi taşımayan tütün ve tütün mamulleri ithal edilemez ve satışa çıkarılamaz.

Gümrük hattı dışı eşya satış mağazalarında satılan veya yolcu beraberinde yurda sokulan tütün ve tütün mamulleri hakkında ikinci fıkra hükmü uygulanmaz.

Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ve özel televizyon kurumları ayda en az doksan dakika tütün ve tütün mamulleri alışkanlığının zararları konusunda uyarıcı ve eğitici mahiyette yayınlar yapmak zorundadır.

Yasağa uymayanlar hakkında işlem

Madde 5 – Tütün ve tütün mamullerinin içilmesinin yasaklandığı ve yasağa ilişkin yazılı uyarıların bulunduğu yerlerde tütün ve tütün mamulleri içenlere, ilgili yerin yetkilisi veya amiri durumundaki kişi tarafından yazılı uyarı gösterilmek suretiyle yasağa uyması, aksi takdirde o yeri terk etmesi gerektiği bildirilir. Bu bildirimle rağmen tütün ve tütün mamulleri içenler genel zabıta marifetiyle o yerden uzaklaştırılır.

İdari para cezası

Madde 6 – Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki zorunluluğu yerine getirmeyen tütün veya tütün mamullerinin içilmesinin yasaklandığı yerin memur olmayan yetkilisi veya amiri hakkında on milyon lira para cezası verilir.

Bu Kanunun 5 inci maddesine göre uyarıda bulunmayan tütün ve tütün mamullerinin içilmesinin yasaklandığı yerin memur olmayan yetkilisi veya amiri hakkında on milyon lira para cezası verilir. Uyarıya rağmen tütün veya tütün mamulü içen kişi hakkında da aynı ceza uygulanır.

Bu Kanuna göre sorumluluğu yerine getirmeyen memurlar hakkında ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

Adli para cezası

Madde 7 – Bu Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrası ile 4 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükümlerine aykırı hareket edenlere on milyon liradan beşyüz milyon liraya kadar ağır para cezası verilir. Tekerrür halinde bu cezanın yukarı haddine hükmolunur.

Para cezasına ilişkin hükümler

Madde 8 – 6 ncı maddede yazılı para cezaları o yerin en büyük mülki amiri

tarafından verilir. Para cezalarına dair kararlar ilgililere Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre mahallin en büyük mal memurluğunca tahsil edilir. İdari para cezalarına karşı yedi gün içinde sulh ceza mahkemesine itiraz edilebilir.

Geçici Madde 1 – Bu Kanunun yayımı tarihinden önce Türkiye'de üretilen veya ithal edilen tütün ve tütün mamullerinin bir yıl süreyle 4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen şart aranmaksızın satışlarına devam olunur.

Geçici Madde 2 – Bu Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrası gereğince ayrı yer tahsisi, 3 üncü maddede yasaklanan reklam panolarının kaldırılması ve 4 üncü maddesinin birinci fıkrası gereğince yapılması gereken işler Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde yerine getirilir.

Yürürlük

Madde 9 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 10 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜTÜN MAMULLERİNİN ZARARLARININ ÖNLENMESİNE DAİR KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN

Kanun No. 5727

Kabul Tarihi: 3/1/2008

MADDE 1- 7/11/1996 tarihli ve 4207 sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunun adı "Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 4207 sayılı Kanunun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; kişileri ve gelecek nesilleri tütün ürünlerinin zararlarından, bunların alışkanlıklarını özendirici reklam, tanıtım ve teşvik kampanyalarından koruyucu tertip ve tedbirleri almak ve herkesin temiz hava soluyabilmesinin sağlanması yönünde düzenlemeler yapmaktır.”

MADDE 3- 4207 sayılı Kanunun 2 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Tütün ürünlerinin yasaklanması

MADDE 2- (1) Tütün ürünleri;

- a) Kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında,
- b) Koridorları dahil olmak üzere her türlü eğitim, sağlık, üretim, ticaret, sosyal, kültürel, spor, eğlence ve benzeri amaçlı özel hukuk kişilerine ait olan ve birden çok kişinin girebileceği (ikamete mahsus konutlar hariç) binaların kapalı alanlarında,
- c) Taksi hizmeti verenler dahil olmak üzere karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu toplu taşıma araçlarında,
- ç) Okul öncesi eğitim kurumlarının, dershaneler, özel eğitim ve öğretim kurumları dahil olmak üzere ilk ve orta öğrenim kurumlarının, kültür ve sosyal hizmet binalarının kapalı ve açık alanlarında,
- d) Özel hukuk kişilerine ait olan lokantalar ile kahvehane, kafeterya, birahane gibi eğlence hizmeti verilen işletmelerde, tüketilemez.

(2) Ancak;

a) Yaşlı bakım evlerinde, ruh ve sinir hastalıkları hastanelerinde, cezaevlerinde,

b) Şehirlerarası veya uluslararası güzergâhlarda yolcu taşıyan denizyolu araçlarının güvertelerinde,

tütün ürünleri tüketilmesine mahsus alanlar oluşturulabilir. Bu alanlara onsekiz yaşını doldurmamış kişiler giremez.

(3) Otelcilik hizmeti verilen işletmelerde, tütün ürünleri tüketen müşterilerin konaklamasına tahsis edilmiş odalar oluşturulabilir.

(4) Açık havada yapılan her türlü spor, kültür, sanat ve eğlence faaliyetlerinin yapıldığı yerler ile bunların seyir yerlerinde tütün ürünleri kullanılamaz. Ancak bu tesislerde, tütün ürünlerinin tüketilmesine mahsus alanlar oluşturulabilir.

(5) Bu Kanunun tütün ürünleri tüketilmesine tahsis edilen kapalı alanlarının koku ve duman geçişini önleyecek şekilde tecrit edilmesi ve havalandırma tertibatı ile donatılması gerekir.

(6) Bu Kanunun uygulanmasında "tütün ürünü" ibaresi tüttürme, emme, çiğneme ya da buruna çekerek kullanılmak üzere üretilmiş, hammadde olarak tamamen veya kısmen tütün yaprağından imal edilmiş maddeyi ifade eder.”

MADDE 4- 4207 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Diğer koruyucu önlemler

MADDE 3- (1) Tütün ürünlerinin ve üretici firmaların isim, marka veya alâmetleri kullanılarak her ne suretle olursa olsun reklam ve tanıtımı yapılamaz. Bu ürünlerin kullanılmasını özendiren veya teşvik eden kampanyalar düzenlenemez. Tütün ürünleri üreten ve pazarlamasını yapan firmalar, her ne surette olursa olsun hiçbir etkinliğe isimlerini, amblemlerini veya ürünlerinin marka ya da işaretlerini kullanarak destek olamazlar.

(2) Tütün ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmaların isimleri, amblemleri veya ürünlerinin marka ya da işaretleri veya bunları çağrıştıracak alâmetleri kıyafet, takı ve aksesuar olarak taşınamaz.

(3) Tütün ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmalara ait araçlarda bu ürünlere ilişkin markaların tanınmasını sağlayacak bir uygulamaya gidilemez.

(4) Firmalar her ne amaçla olursa olsun üretilen ve pazarlaması yapılan tütün ürünlerini bayilere veya tüketicilere, teşvik, hediye, eşantıyon, promosyon,

bedelsiz veya yardım olarak dağıtamazlar.

- (5) Her ne amaçla olursa olsun, tütün ürünlerinin isim, logo veya amblemleri kullanılarak bildirim yapılamaz, basın-yayın organlarına ilân verilemez.
- (6) Televizyonda yayınlanan programlarda, filmlerde, dizilerde, müzik kliplerinde, reklam ve tanıtım filmlerinde tütün ürünleri kullanılamaz, görüntülerine yer verilemez.
- (7) Sağlık, eğitim ve öğretim, kültür ve spor hizmeti verilen yerlerde tütün ürünlerinin satışı yapılamaz.
- (8) Tütün ürünleri onsekiz yaşını doldurmamış kişilere satılamaz ve tüketimlerine sunulamaz.
- (9) Onsekiz yaşını doldurmamış kişiler, tütün ürünü işletmelerinde, pazarlanmasında ve satışında istihdam edilemez.
- (10) Tütün ürünleri, paket açılarak adet şeklinde veya daha küçük paketlere bölünerek satılamaz.
- (11) Tütün ürünleri, yetkili satıcı olan yerlerin dışında; otomatik makinelerle, telefon, televizyon ve internet gibi elektronik ortamlarla satılamaz ve satış amacıyla kargo yoluyla taşınmaz.
- (12) Tütün ürünleriyle ilgili izmarit, paket, ağızlık, kağıt ve benzeri atıklar çevreye atılamaz.
- (13) Tütün ürünleri, onsekiz yaşını doldurmamış kişilerin doğrudan ulaşacağı ve işletme dışından görülecek şekilde satışa arz edilemez. Tütün ürünleri satış belgesi olmaksızın ve satış belgesinde belirtilen yerin dışında satışa sunulamaz.
- (14) Her türlü sakız, şeker, çerez, oyuncak, kıyafet, takı, aksesuar ve benzeri ürünler tütün ürünlerine benzeyecek veya markasını çağrıştıracak şekilde üretilemez, dağıtılamaz ve satılamaz."

MADDE 5- 4207 sayılı Kanununun 4 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kontrolün sağlanması

MADDE 4- (1) Tütün ürünlerinin içilmesinin yasaklandığı yerlerde, yasal düzenleme ve buna uymamanın cezai sonuçlarını belirten uyarılar; salonlarda asgari on santimetrelik puntolarla, toplu taşıma araçlarında üç santimetrelik puntolarla herkes tarafından görülebilir yerlere asılır. Ayrıca, tütün ürünlerinin tüketilmesine tahsis edilen alanlarda tütün ürünleri kullanımının tehlikelerini anlatan sağlık uyarıları herkes tarafından görülebilir yerlere asılır.

- (2) Tütün ürünlerinin satışının serbest olduğu yerlere en az beş santimetrelik puntolarla, beyaz zemin üzerine büyük harfler ve siyah yazı rengi ile, "Yasal Uyarı: 18 yaşını doldurmayanlara sigara ve diğer tütün ürünleri satılamaz; satanlar hakkında yasal işlem yapılır." ibaresi yazılarak, rahatlıkla görülebilen ve okunabilen yerlere asılır.
- (3) Türkiye'de üretilen veya ithal edilen tütün ürünleri paketlerinin üzerine, en geniş iki yüzünden, bir yüzüne toplam alanın yüzde kırkıdan, diğer yüzüne yüzde otuzundan az olmamak üzere özel çerçeve içinde tütün ürünlerinin zararlarını belirten Türkçe yazılı uyarılar veya mesajlar konulur. Bu uyarı yazılarının aynı şekilde, birden fazla paketi bir arada bulunduran tütün ürünleri kutuları üzerine de yazılması zorunludur. Uyarı mesajları resim, şekil veya grafik biçimlerinde de olabilir. Uyarı mesajlarını taşımayan tütün ürünleri ithal edilemez veya satışa çıkarılamaz.
- (4) Tütün ürünlerinin paketlerinde ve etiketlerinde, bu ürünlerin özellikleri, sağlığa etkileri, tehlikeleri veya emisyonları ile ilgili yanlış ve eksik bilgi verilemez, aldatıcı tanımlama, marka, renk, figür veya işaret kullanılamaz.
- (5) Bu Kanunda sözü edilen yasal uyarı yazıları, resim, şekil veya grafik mesajlarıyla ilgili hususlar yönetmelikle düzenlenir. Bu yönetmelik Sağlık Bakanlığının uygun görüşü alınarak Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından çıkarılır.
- (6) Tütün ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmalar, ürün, üretim, pazarlama ve diğer aktiviteleri ile ilgili her türlü bilgiyi istenildiği takdirde onbeş gün içerisinde Sağlık Bakanlığına ve Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumuna vermek zorundadır.
- (7) Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolar, ayda en az doksan dakika tütün ürünleri ve sağlığa zararlı diğer alışkanlıkların zararları konusunda uyarıcı, eğitici mahiyette yayınlar yapmak zorundadır. Bu yayınlar, asgari otuz dakikasını 17:00-22:00 saatleri arasında olmak üzere 08:00-22:00 saatleri arasında yapılır ve yayınların kopyaları her ay düzenli olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna teslim edilir. Bu saatler dışında yapılan yayınlar, aylık doksan dakikalık süreye dahil edilmez. Bu süreler, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından denetlenir. Bu programlar, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu, bilimsel kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri tarafından hazırlanır veya hazırlattırılır. Hazırlanan programlar, Sağlık Bakanlığının

olumlu görüşü alındıktan sonra Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından yayınlanması sağlanır.

- (8) Tütün ürünleri tüketiminin ve tütün dumanına maruz kalmanın oluşturduğu sağlık riskleri konusunda çocukları ve gençleri bilinçlendirmek üzere ilgili kuruluşlar ve sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bir müfredat hazırlanır.
- (9) Tütün ürünleri alışkanlığının bırakılmasını özendirici programlar ve tütün bağımlılığının ilaç ile tedavisinin ulaşılabilir olması için gerekli çalışmalar Sağlık Bakanlığı tarafından yapılır.
- (10) Bu maddenin yedinci, sekizinci ve dokuzuncu fıkralarında yer alan programların finansmanına yönelik olarak her yıl Millî Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı bütçesine yeterli ödenek konulur.
- (11) 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (7) numaralı bendinde belirtilen ilan ve reklam giderleri gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak gösterilemez."

MADDE 6- 4207 sayılı Kanunun 5 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ceza hükümleri

MADDE 5- (1) Bu Kanunun 2 nci maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarında belirtilen alanlarda tütün ürünleri tüketenler ile 3 üncü maddenin ikinci fıkrasına aykırı hareket edenler, 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 39 uncu maddesi hükümlerine göre; 3 üncü maddenin onikinci fıkrasına aykırı hareket edenler Kabahatler Kanununun 41 inci maddesi hükümlerine göre cezalandırılır.

- (2) 2 nci maddenin (a) bendi hariç birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen yasakların uygulanması ve tedbirlerin alınması ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyen işletme sorumluları, işletme iznini veren kurum yetkilileri tarafından önce yazılı olarak uyarılır. Bu uyarı yazısı, ilgili işletme sorumlusuna tebliğ edilir. Bu uyarıya rağmen, verilen sürede yükümlülüklerini yerine getirmeyenler, belediye sınırları içinde belediye encümeni, belediye sınırları dışında mahalli mülki amir tarafından beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır.
- (3) 3 üncü maddenin birinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve onbirinci fıkralarındaki yasakların her birine aykırı hareket edenler, ellibin Türk Lirasından ikiyüzellibin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır. Bu cezaya karar vermeye

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulu yetkilidir.

- (4) 3 üncü maddenin altıncı fıkrasındaki yasağın görsel yayın yoluyla ihlal edilmesi halinde; yerel yayın yapan kuruluşlar, bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar, bölgesel yayın yapan kuruluşlar, beşbin Türk Lirasından onbin Türk Lirasına kadar, ulusal yayın yapan kuruluşlar, ellibin Türk Lirasından yüzbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır. Bu cezaya karar vermeye Radyo ve Televizyon Üst Kurulu yetkilidir.
- (5) 3 üncü maddenin yedinci fıkrasındaki yasağa aykırı hareket edenler, belediye sınırları içinde belediye encümeni, belediye sınırları dışında genel kolluk tarafından bin Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır.
- (6) 3 üncü maddenin sekizinci fıkrasındaki yasaklara aykırı hareket edenler, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun "Sağlık için tehlikeli madde temini" başlıklı 194 üncü maddesi hükmüne göre cezalandırılır.
- (7) 3 üncü maddenin dokuzuncu fıkrasındaki yasağa aykırı hareket edenler, mahalli mülki amir tarafından her bir kişiyle ilgili olarak bin Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır.
- (8) 3 üncü maddenin onuncu fıkrasındaki yasağa aykırı hareket edenler, belediye zabıtası tarafından ikiyüzelli Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır. Belediye sınırları dışında bu yetki genel kolluk tarafından kullanılır.
- (9) 3 üncü maddenin onüçüncü fıkrasındaki yasaklara aykırı hareket edenler, mahalli mülki amir tarafından bin Türk Lirasından onbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır. Tütün ürünlerinin satış belgesiz olarak satışının yapıldığı veya satışa hazır tutulduğu yerlerdeki tütün ürünlerine el konulur ve nereden temin edildiğine dair belge ibraz edilememesi halinde, mahallî mülkî amir tarafından bunların mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.
- (10) 3 üncü maddenin ondördüncü fıkrasındaki ürünleri üretenler, belediye sınırları içinde belediye encümeni, belediye sınırları dışında mahalli mülki amir tarafından yirmibin Türk Lirasından yüzbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır.
- (11) 4 üncü maddenin birinci ve ikinci fıkrasındaki yükümlülüklerin her birine aykırı hareket edenler, mahallî mülkî amir tarafından bin Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır.
- (12) 4 üncü maddenin üçüncü ve dördüncü fıkrasındaki yükümlülüklerin her birine aykırı hareket eden üretici firmalar, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü

İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından bu yükümlülüklerle aykırı olarak piyasaya sürülen malların piyasa değeri kadar idarî para cezası ile cezalandırılır. Ancak, verilecek idarî para cezasının miktarı ikiyüzellibin Türk Lirasından az olamaz.

- (13) 4 üncü maddenin altıncı fıkrasındaki yükümlülüğe aykırı hareket eden firmalar Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından ellibin Türk Lirasından yüzbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır.
- (14) 4 üncü maddenin yedinci fıkrasındaki yükümlülüklerle aykırı hareket edilmesi halinde; yerel yayın yapan televizyon kuruluşları bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar, bölgesel yayın yapan televizyon kuruluşları beşbin Türk Lirasından onbin Türk Lirasına kadar, ulusal yayın yapan televizyon kuruluşları ellibin Türk Lirasından ikiyüzellibin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır. Bu cezalar, radyo yayını yapan kuruluşlar hakkında ondabir oranında uygulanır. Bu cezaya karar vermeye Radyo ve Televizyon Üst Kurulu yetkilidir.
- (15) Bu Kanunla kendilerine yüklenen görevleri yerine getirmeyen memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında, ceza hukuku sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, tâbi oldukları mevzuatta yer alan disiplin hükümleri uygulanır."

MADDE 7- 4207 sayılı Kanunun 7 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Mülkiyetin kamuya geçirilmesi

MADDE 7- (1) Bu Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci, dördüncü ve ondördüncü fıkralarındaki yasakların konusunu oluşturan her türlü eşya ile 4 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarının konusunu oluşturan tütün ürünlerinin mülkiyetinin kamuya geçirilmesine mahallî mülkî amir tarafından karar verilir."

MADDE 8- 4207 sayılı Kanunun 8 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 9- 4207 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde çıkarılır."

MADDE 10- Bu Kanunun; 3 üncü maddesi ile değiştirilen 4207 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi hükmü yayımı tarihinden 18 ay, diğer hükümleri ise yayımı tarihinden 4 ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 11- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamullerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Kanun No. 4733

Kabul Tarihi : 3.1.2002

Amaç ve tanımlar

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı; Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün yeniden yapılandırılması ile Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumunun kurulmasına, bu Kurumun görev ve yetkilerinin düzenlenmesine ve tütün ve tütün mamullerinin Türkiye'de üretimine, iç ve dış alım ve satımına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) Bakan : Kurumun ilişkilendirildiği Devlet Bakanını,
 - b) Kurul : Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulunu,
 - c) Kurum : Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumunu,
 - d) Genel Müdürlük: Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünü,
 - e) Açık artırma başlangıç fiyatı: Her kalite grad-randıman tütün için son beş yılda Kurulca seçilecek üç yılın ihraç fiyat ortalamasının yüzde elli eksliğini,
- İfade eder.

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu ve Kurulu

MADDE 2. — Bu Kanunla ve diğer kanunlarla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu kurulmuştur. Kurumun merkezi Ankara'dadır. Kurum gerekli gördüğü yerlerde irtibat büroları kurabilir. Kurumun organları, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulu ve hizmet birimleridir. Kurum, Başbakanın görevlendirileceği bir Devlet Bakanı ile ilişkilendirilir.

Kurul, Kurumun karar organıdır. Kurul, biri Başkan ve biri Başkan vekili olmak üzere toplam yedi üyeden oluşur. Kurul Başkan ve üyeleri; Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve Genel Müdürlüğün ilgilendirildiği Bakanlığın önereceği ikişer aday arasından Bakanlar Kurulunca atanır.

Kurul üyeleri; hukuk, iktisat, işletme, uluslararası ilişkiler, kamu yönetimi, maliye, tıp, mühendislik ve tütün eksperliği alanlarında yurt içinde ya da yurt dışında en az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş, mesleki açıdan yeterli bilgi ve deneyime sahip bulunan ve meslekleri ile ilgili olarak kamuda veya özel sektörde en az on yıl çalışmış kişiler arasından seçilir. Üyelerde ayrıca, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) fıkrasının (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı bentlerinde belirtilen şartlar aranır.

Kurul üyelerinin görev süresi beş yıldır. Görev süresi biten üye yeniden seçilebilir. Herhangi bir nedenle üyelikleri sona erenlerin yerlerine Bakanlar Kurulu tarafından bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen usule göre en geç bir ay içinde yeni bir üye atanır. Bu şekilde atananlar, yerine atandıkları üyelerin sürelerini tamamlar. Arka arkaya dört toplantıya veya bir yıl içinde toplam on toplantıya mazeretsiz olarak katılmayan üyeler istifa etmiş sayılırlar.

Kurul üyelerinin görev süreleri dolmadan görevlerine son verilemez. Ancak, bu Kanundaki yasakları ihlal ettiği veya bu Kanun ile kendilerine verilen görevler ile ilgili olarak işlediği suçlardan dolayı haklarında mahkumiyet kararı kesinleşen Kurul Başkan ve üyeleri, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca Devlet memuru olmak için aranan şartları kaybettikleri tespit edilen veya üç aydan fazla bir süre ile hastalık, kaza veya başka bir nedenle görevlerini yapamaz durumda olan veya görev süresinin kalan kısmında görevine devam edemeyeceği, üç aylık süre beklenmeksizin tam teşekküllü bir hastaneden alınacak heyet raporu ile tevsik edilen Kurul üyeleri, süreleri dolmadan Bakanlar Kurulu tarafından görevden alınır.

Kurulun çalışma esasları, görev ve yetkileri

MADDE 3. — Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Bu Kanun gereğince Kurum tarafından yürütülecek görevler ile ilgili düzenlemeleri yapmak.
- b) Bu Kanunda öngörülen idari para cezalarının tahsil edilmesine ilişkin işlemleri yürütmek.
- c) Satış ve uygunluk belgesi başına alınacak tutarların tespiti ile tescil, izin ve ruh-

sat harçlarının Kurum tarafından tahsiline ilişkin işlemleri yürütmek.

- d) 4207 sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunda yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla, tütün ve alkol tüketiminden kaynaklanan kamusal, toplumsal ya da tıbbi nitelikteki her türlü zararlı etkileri önleyecek düzenlemeleri yapmak, bunlarla ilgili kararları almak.
- e) Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili sektörel düzenlemeler yapmak.
- f) Yurt içinde ve yurt dışında konusuyla ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak, gerektiğinde bu kuruluşlara Kurumun üye olmasına karar vermek.
- g) Personel atamaları da dahil olmak üzere Kurumun personel politikasını oluşturmak.
- h) Kuruma taşınır ve taşınmaz mal veya hizmet alınması, satılması ve kiralanması konularında karar vermek.
- ı) Kurumun alacak, hak ve borçları hakkında karar vermek.
- j) Kuruma bağlı akredite laboratuvarlarının tesis edilmesine ve işletilmesine ilişkin şartları tespit etmek.
- k) 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun, 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İhisarı Kanunu, 492 sayılı Harçlar Kanunu ve diğer kanunlar ile Genel Müdürlüğe verilmiş olan görevleri yürütmek.
- l) Görev alanı ile ilgili konularda gerekli gördüğü her türlü bilgiyi, tütün, tütün mamulleri ve alkollü içkiler piyasasında mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bunların her türlü birliklerinden istemek.
- m) Kanunlarla verilen diğer görevleri yürütmek.

Kurul üyeleri, Kurulun para, para hükmündeki evrak, senet ve diğer mevcutlarına karşı işledikleri suçlar ile bilanço, tutanak, rapor ve benzeri her türlü belge ve defterler üzerinde işledikleri suçlardan dolayı memur sayılırlar. Kurul üyelerinin, görevlerini yaptıkları sırada öğrendikleri gizli bilgileri açıklamaları halinde, haklarında 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 229 uncu maddesi hükmü uygulanır ve Kuruldaki görevlerine son verilir. Bu kişiler Kurul üyeliğine tekrar seçilemezler.

Kurumun hizmet birimleri, Kurum personelinin statüsü, atanma usulü ve özlük hakları

MADDE 4. — Kurul Başkanı Kurumun en üst amiri olup, Kurumun genel yönetim ve temsilinden sorumludur. Kuruma, Kurul kararıyla iki başkan yardımcısı atanır.

Kurum hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, idari hizmet sözleşmesiyle sözleşmeli olarak istihdam edilen personel eliyle yürütülür. Kurum personeli ücret ve mali haklar dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabidir.

Kurul Başkanı ve üyeleri ile Kurum personeli 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tabidir. Emeklilik açısından Kurul Başkanı bakanlık müsteşarına, Kurul üyeleri bakanlık müsteşar yardımcısına denk statüde olduğu kabul edilir.

Kurul Başkan ve üyeliklerine atananlardan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu veya özel mevzuatla düzenlenmiş personel rejimine tabi olanlar, Kuruldaki görevleri sona erdikten sonra başvurmaları halinde ilgili Bakan tarafından, mükteseplerine uygun bir kadroya atanırlar. Akademik unvanların kazanılması için gerekli şartlar saklıdır.

Kurul Başkan ve üyelerinin aylık net ücretleri, en yüksek Devlet memurunun her türlü ödemeler dahil aylık net ücretinin iki katını geçmemek üzere Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından tespit edilir.

Kurul üyeleri göreve başlama ve görevden ayrılma tarihlerinden itibaren bir ay içinde ve görevleri devam ettiği sürece her iki yılda bir mal beyanında bulunmak zorundadır.

Kurum personelinin ücret ve diğer mali hakları, Bakanlar Kurulunca belirlenecek esaslar çerçevesinde Kurulca tespit olunur.

Kurumun gelir ve giderleri ile denetimi

MADDE 5. — Kurumun gelirleri şunlardır:

- a) Yurt içinde üretilen veya ithal edilen tütün mamulleri ile alkol ve alkollü içkilerin yurt içinde yapılacak ilk teslimlerinde satış fiyatının binde dördü.
- b) Mamul üretimi, satışı ve uygunluk belgesi başına alınacak tutar.
- c) Tescil, izin ve ruhsat harçları.
- d) Bu Kanunda yer alan idari para cezalarının yüzde yirmibeşi.

Gerektiğinde (a) bendinde belirtilen oranı yüzde elliye kadar azaltmaya, ödeme usul ve esaslarını tespite Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bu tutar hiçbir vergiye matrah teşkil etmez.

Kurumun giderleri şunlardır:

- a) İdari giderler.

b) Sektörle ilgili araştırma-geliştirme faaliyetleri ile tütün ve alkol tüketiminden kaynaklanan kamusal, toplumsal ya da tıbbi nitelikteki her türlü zararlı etkileri önleyecek çalışmaları yönlendirerek organizasyonu sağlamak üzere gerekli gördüğü faaliyetlerin desteklenmesinden doğan giderler.

Kurumun giderleri Kurul kararıyla yürürlüğe giren yıllık bütçeye göre yapılır. Kurumun bütçe yılı takvim yılıdır. Yıllık gelir ve gider arasındaki fark Maliye Bakanlığınca belirlenecek esaslar dahilinde genel bütçeye aktarılır. Kurumun mal ve varlıkları Devlet malı sayılır, haczedilemez, rehnedilemez.

Kurum Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun denetimine tabidir.

Üretici tütünlerinin alımı ve satımı, tütün mamulleri üretimi, tütün ve tütün mamulleri ticareti

MADDE 6. — Üretici tütünleri yazılı sözleşme esaslı veya açık artırma yöntemiyle alınır ve satılır. Sözleşmeli üretim esasına göre üretilen tütünlerin fiyatları, tütün mamulleri üreticileri ve/veya tüccarlar ile üreticiler ve/veya temsilcileri arasında varılan mutabakata göre belirlenir. Yazılı sözleşme yapılarak üretilen tütünler dışında kalan üretici tütünleri, açık artırma merkezlerinde açık artırma yöntemiyle alınır ve satılır. Açık artırmaya başlangıç fiyatlarından başlanır ve satışa konu tütünler en yüksek fiyatı veren alıcıya satılarak tescil edilir.

Türkiye’de tütün mamulleri üretmek isteyenlerin; yıllık üretim kapasitesi tek vardiya, sigara için iki milyar adet, diğer tütün mamulleri için ise onbeş tondan az olmayan, tütün hazırlama bölümleri dahil tam ve yeni teknoloji ile tesisler kurmaları şarttır.

Bu şartları yerine getirenler, ürettikleri tütün mamullerini serbestçe satabilir, fiyatlandırabilir ve dağıtabilirler. Türkiye’de tütün mamullerini üretmek ve satmak isteyenler, Kurumdan üretim, satış ve/veya uygunluk belgesi almak zorundadırlar.

Üreticiden alınan tütünlerin tütün satış merkezlerine veya Kuruma tescilli kaydıyla, dahilde alınıp, satılması, nakledilmesi ile standartlara uygun olan tütünlerin ihracı serbesttir. Kırık ve döküntü tütünlerin gerektiğinde ihracatı Kurumdan izin alınarak yapılır.

İşlendikten sonra ihraç amacıyla olsa dahi tütün ithali ancak, üretim ihtiyaçlarıyla sınırlı olarak bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen tütün mamulleri üretenler tarafından yapılabilir.

Firmaların Ülke genelinde kuruluş yeri nerede olursa olsun her satıcının sipariş verdikleri ürünleri yerinde teslim etmeleri şarttır. Türkiye’de üretilen tütün mamullerinin ihracı serbesttir.

Türkiye’de, marka bazında sigara için yıllık en az iki milyar adet, diğer tütün mamulleri için yıllık en az onbeş ton üretenler, aynı markadan olmak üzere serbestçe ithalat yapabilirler, fiyatlandırabilirler ve satabilirler. Bu fıkrada belirtilen üretim miktarlarına ilişkin şartları yerine getirmeyenlerce yapılacak sigara ve diğer tütün mamullerinin ithalatı, ithal edilen tütün mamullerinin fiyatının belirlenmesi ve yurt içinde pazarlamasına ilişkin usul ve esaslar Kurumun önerisi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir. Bu maddede belirtilen şartlarla ilgili işlemlerin tespit ve takibi Kurum tarafından yürütülür.

Tütün ve tütün mamullerinin ithalatında Kurumdan uygunluk belgesi alınır.

Türkiye’de tütün eksperliği yapmak için, tütün eksperliği yüksek okullarından veya muadili yerli ve yabancı okullardan lisans düzeyinde yüksek öğrenim diploması olarak mezun olmak şarttır. Tütün eksperleri unvanına sahip olmayanlar, tütün alım ve satım muayenelerini, tütün vasfı, değer ve nevelerinin belirlenmesini ve tütün işleme, bakım, fabrikasyon eksperliği yapamazlar, tütün işlerinde bilirkişi ve hakem olamazlar. Tütün eksperlerinin görev, yetki ve mesleki sorumlulukları Kurul tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Tarımsal destekleme

MADDE 7. — Tarımsal destekleme politikaları çerçevesinde doğrudan bütçeden veya uluslar arası kuruluşlardan sağlanan kaynaklardan, doğrudan ve/veya dolaylı olarak yapılacak her türlü ödemelere ilişkin usul ve esasları belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Cezai hükümler

MADDE 8. — Kuruluş ve faaliyet iznini almadan tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içkiler üretmek üzere fabrika, tesis veya imalathane kuran ve işletenlere; işyerleri veya ikametgâhlarında söz konusu maddeleri üretenlere bir yıldan üç yıla kadar hapis ve ikiyüzyirmibeş milyon liradan az olmamak üzere üretilmiş tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içkiler piyasa değerinin on katı tutarında ağır para cezası verilir. Bu hüküm 6 ncı maddenin ikinci ve üçüncü fıkrasına aykırı hareket edenler hakkında da uygulanır.

Satış belgesi almadan satış yapanlar, ellerindeki mamulâta el konulmakla birlikte ruhsat harcının on katı tutarında ağır para cezası ile cezalandırılır.

Belirtilen suçları işleyenlere yardım edenler hakkında asıl faillere verilecek cezaların yarısı hükmolunur. Bu fiillere katılan memur ve görevliler de asıl failler gibi ceza görürler.

Yönetmelikler

MADDE 9. — A) 1) Kurulun çalışma usul ve esasları ile Kurul üyeleri, Kurum personeli ile bunların yakınlarının yapamayacakları işler,

2) Kurumun hizmet birimleri ile bunların görev ve sorumlulukları, kadro unvanları, sayıları ve Kurum personelinin emeklilik statülerinin belirtilmesi açısından durumu,

Kurulun önerisi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle,

B) Tütün ve tütün mamulleri ile alkol ve alkollü içkilerin iç ve dış ticareti, sigara fabrikalarının kurulmasının izin ve şartları, üretilecek tütün mamullerinin teknik özelliklerinin belirlenmesi, üretim şartını karşılamayan firma mamullerinin fiyatlandırılması, dağıtılması, satışı ve kontrolü ile bayilikler verilmesi, üretici tütünlerinin yazılı sözleşme esası veya açık artırma yöntemi ile alınıp satılması, açık artırma başlangıç fiyatının teknik olarak saptanması, Dünyada ve Türkiye'deki gelişmeler dikkate alınarak açık artırma başlangıç fiyatını tespitite kullanılan oranın yüzde elliye kadar artırılması ve 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu ile bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili diğer usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle,

Düzenlenir.

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 10. — A) 8.6.1984 tarihli ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ekindeki "(B) Kamu İktisadi Kuruluşları (KİK)" bölümünde yer alan "Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğü" bu bölümden çıkarılmış ve aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin ekindeki "(A) İktisadi Devlet Teşekkülleri (İDT)" bölümüne eklenmiştir.

B) 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 20 nci maddesinin (C) bendinin sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

Özelleştirme programında bulunan ve sermayesinin tamamı Devlete ait olan anonim şirket statüsündeki kuruluşlarda, Türk Ticaret Kanununun genel kurul toplantılarına ilişkin hükümleri uygulanmaz.

C) 4046 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin başlığı "Muafiyet" olarak değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki bent eklenmiştir.

c) Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda ticaret siciline tescil işlemleri ve Sermaye Piyasası Kurulu kayıt işlemlerinden ücret alınmaz.

D) 2.1.1961 tarihli ve 196 sayılı Ekici Tütünleri Satış Piyasalarının Desteklenmesine Dair Kanun, 9.5.1969 tarihli ve 1177 sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu ile 28.5.1986 tarihli ve 3291 sayılı 1211 Sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu, 3182 Sayılı Bankalar Kanunu, 2983 Sayılı Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanun, 2985 Sayılı Toplu Konut Kanunu, 7.11.1985 tarihli ve 3238 Sayılı Kanun, 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve 1177 Sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanununun Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Özelleştirilmesi Hakkında Kanunun 17 nci maddesinin birinci fıkrası hükmü ile ikinci fıkrasında yer alan "tütün ve tütün mamullerinin üretimi, ithalatı ve satışı ile ekici tütünlerin borsalarda veya yazılı sözleşme yapılarak satılabilmesine ilişkin usul ve esaslar ve" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. — A) Genel Müdürlüğün özelleştirme işlemleri tamamlandıktan sonra, bu Kanunun 2 nci maddesindeki Kurul üyeliği için Genel Müdürlüğün ilgilendirildiği Bakanlığın aday önerme yetkisi Kurula geçer.

B) 2002 ve müteakip yıllar tütün ürünü için destekleme alımı yapılmaz. Bakanlar Kurulunca 2000 ve 2001 yılı ürünü tütünlerinin Devlet nam ve hesabına alınmında bulunmak üzere bir kamu kuruluşu görevlendirilir. Bu kapsamdaki alımların masrafı ve finansmanı bütçeden tahsis edilecek ödenekle sağlanır, alımlara ilişkin denetim Yüksek Denetleme Kurulunca yapılır.

2000 ve 2001 yılı ürünleri için 1177 sayılı Kanuna ekli cetvelde isimleri yazılı tütün tarımı serbest olan ilçeler dışında kalan yerler ile bu ilçelerin tespit edilmiş ve kesinleşmiş tütün üretim alanlarının dışında kalan yerlerde ekilen tütün fideleri veya dikilen tütünler sökülüp yok edilir. Failleri hakkında üç aydan bir seneye kadar hapis cezası ve ekilmiş olan fideliklerin metrekare veya artığı için beşyüz bin lira, dikilmiş olan tarlaların her bir dekar veya artığı için yüz bin lira idari para cezası verilir. Tütünler toplanmışsa el konulmakla birlikte her bir kilo ve artığından bir milyon lira idari para cezası alınır.

Yaprak tütün üretim bölgelerinde ekim belgesi almadan veya belge almasına rağmen belgesinde belirtilen alandan fazla veya ekim belgesinde kayıtlı yerden başka yerde ekim yapanların tütünlerine el konulmakla birlikte haklarında iki aydan bir seneye kadar hapis ve el konulmakla birlikte el konulan tütünlerin her bir kilo ve artığı için beş milyon lira idari para cezasına hükümlenir.

Ekim belgesinde tespit edilen miktarların kabul edilebilir bir sebep olmaksızın yüzde onundan fazla veya az tütün teslim eden üreticiler hakkında fazla veya eksik teslim edilen miktarların her kilo ve artığı için beşyüz bin lira idari para cezasına hükmolunur. Ürettikleri tütünün tamamını teslim etmeyenler hakkında yukarıdaki cezaların iki katı uygulanır.

Ekim ve ticaret belgesi olmadan ellerinde tütün bulunduran, nakleden veya satan kimselerin tütünlerine ve nakil vasıtalarına el konulur ve her bir kilo ve artığından bir milyon lira idari para cezası alınır.

1177 sayılı Kanuna göre kendilerine verilecek kontrol görevlerini yerine getirmeyen muhtarlar ve diğer kolluk kuvvetleri hakkında on milyon lira idari para cezasına hükmolunur.

Bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 1177 sayılı Kanunun bu fıkrada belirtilen hükümlerinin uygulanmasına 2001 yılı ürünü kampanya döneminin bitimine kadar devam edilir.

- C) Kurumun teşkili aşamasında Kurumda istihdam edilecek personel kadrolarının ve vasfının tespitini sağlamak üzere, Maliye Bakanlığı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Devlet Personel Başkanlığı ve Genel Müdürlükten birer temsilcinin katılımı ile bir komisyon kurulur. Komisyon bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip bir ay içinde toplanır. Komisyonca belirlenecek kadroların tamamı istekleri halinde Genel Müdürlüğün ilgili birimlerinde çalışan personelden karşılanır.
- D) Kurum bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip en geç üç ay içinde görev yapmaya başlar. Bu süre içerisinde bu Kanunla Kuruma verilen görevler Genel Müdürlük tarafından yürütülür.
- E) Kurumun, Genel Müdürlükten devralacağı taşınır, taşınmaz mallar ile her türlü araç-gereç ve cihazların aidiyeti ile devre ilişkin işlemler, Kurum ve Genel Müdürlük arasında yapılacak protokoller ile belirlenir. Devre tabi mallar bedelsiz olup, devir ile ilgili işlemler her türlü vergi, resim ve harçtan muafır.
- F) Bu Kanunun yayımlandığı tarihte tütün eksperleri olarak çalıştıklarını belgeleyenlerin hakları saklıdır.
- G) 6 ncı maddenin yedinci fıkrasında yer alan marka bazında sigara için en az iki milyar adet fiili üretim miktarı ölçüsü, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi izleyen; birinci takvim yılı sonuna kadar iki milyar adet, ikinci takvim yılı sonuna kadar bir milyar sekiz yüz milyon adet, üçüncü takvim yılı sonuna kadar bir mil-

yar altı yüz milyon adet, dördüncü takvim yılı sonuna kadar bir milyar dört yüz milyon adet, beşinci takvim yılı sonuna kadar bir milyar iki yüz milyon adet olarak uygulanır.

Diğer tütün mamulleri için en az onbeş ton fiili üretim miktarı ölçüsü bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi izleyen; birinci takvim yılı sonuna kadar onbeş ton, ikinci takvim yılı sonuna kadar ondört ton, üçüncü takvim yılı sonuna kadar onüç ton, dördüncü takvim yılı sonuna kadar oniki ton, beşinci takvim yılı sonuna kadar onbir ton olarak uygulanır.

Altıncı yıldan itibaren uygulanacak olan bu ölçüleri sıfıra kadar indirmeye ve tütün, tütün mamulleri, alkol ve alkollü içkilerin dış ticaretine ilişkin usul ve esasları belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

MADDE 11. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 12. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

KONU : İllerde Tütün Kontrol Kurulu

Kurulması

24/05/07 - 11083

..... VALİLİĞİNE

(İl Sağlık Müdürlüğü)

GENELGE

2007/38

Tütün kullanımı, çok yaygın bir bağımlılık çeşidi olmasının yanı sıra tütün ve dumanında bulunan maddelerin insan sağlığı üzerine yaptığı olumsuz etkiler nedeniyle dünyanın ve ülkemizin en önemli ve önlenebilir halk sağlığı sorunlarından biridir. Sigara kullanımı pek çok öldürücü hastalığın meydana gelmesine yol açmaktadır. 2005 yılında ülkemizde sigaraya bağlı hastalıklardan yaklaşık 100.000 kişi hayatını kaybederken, gerekli tedbirler alınmadığı takdirde bu sayının 2030 yılına kadar artarak yılda 240.000 kişiye yükseleceği tahmin edilmektedir. Tütün kullanımındaki bu hızlı artış küresel olarak da insan sağlığını tehdit eden boyutlara ulaşmıştır. Buna karşılık 07.11.1996 da T.B.M.M.'de kabul edilerek 26/11/1996 tarih ve 22829 sayılı resmî gazetede yayınlanan 4207 sayılı "Tütün ve Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanun" çıkarılmıştır. Ayrıca, tütün şirketleri tarafından pazar oluşturma stratejilerine karşı geliştirilen ve bu konudaki ilk uluslararası anlaşma özelliğini taşıyan "Tütün Kontrol Çerçeve Sözleşmesi", 21 Mayıs 2003 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü'nün 56. Dünya Sağlık Asamblesinde kabul edilmiştir. Mezkûr Sözleşme, 5261 sayılı Kanun ile ülkemiz tarafından da kabul edilmiş ve 30 Kasım 2004 tarihli ve 25656 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

"Tütün Kontrol Çerçeve Sözleşmesi" kapsamında yapılacak çalışmaların planlanması ve ülkemizde sigara tüketiminin kontrol altına alınarak vatandaşlarımızın, özellikle gençlerimizin korunması amacıyla Bakanlığımızca 2006 - 2010 yıllarını kapsayacak şekilde bir "Ulusal Tütün Kontrol Programı" hazırlanmıştır. 7 Ekim 2006 tarih ve 26312 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 2006/29 sayılı Başbakanlık Genelgesi ekinde yer alan Programın temel hedefi, 2010 yılına kadar ülkemizde 15 yaş üzerinde sigara içmeyenlerin oranını % 80'in üzerine çıkarmak, 15 yaş altında ise % 100'e yakın olmasını sağlamaktır. İlgili bakanlıklar, üniversiteler ve sivil toplum örgütlerinin işbirliği ile hazırlanmış olan Ulusal Tütün Kontrol Programında yer alan hedef ve stratejiler ile bunların yerine getirilmesinden sorumlu olan kamu kurum ve kuruluşları belirlenmiştir. Mezkûr program doğrultusunda, kamu kurum ve

kuruluşlarınca yerine getirilmesi gereken görevler ile Programın uygulanması konusunda ihtiyaç duyulacak her türlü katkı Bakanlığımızca sağlanmaktadır. Bütün kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum örgütlerinin bilgilendirilmesi amacıyla Bakanlığımız tarafından bilgilendirme ve işbirliği toplantıları düzenlenmekte olup, uygulamalar Bakanlığımızca yakından takip edilmektedir.

Ulusal Tütün Kontrol Programının uygulanması ve planda yer alan görevlerin yerine getirilmesinin koordinasyonu ve takibi ile tütün ve tütün ürünlerinin zararları ile mücadele ve kontrol faaliyetlerini yürütmek üzere illerde;

**KONU : İllerde Tütün Kontrol Kurulu
Kurulması**

- 1- İl Hıfzısıhha Meclisi kararı ile “İl Tütün Kontrol Kurulu” oluşturularak sigara ve diğer tütün mamulleri ile ilde yapılan ve yapılacak olan mücadelenin bu kurul koordinesinde yürütülmesi,
- 2- İlde bulunan tüm kamu kurum ve kuruluşları ile üniversite ve sivil toplum örgütlerinin bu kurula katılımı ile mümkün olduğunca geniş tabanlı bir mücadelenin sağlanması,
- 3- Öncelikle kamu kurum ve kuruluşları ile kamu görevi yürüten kurumlarda sigara içme yerlerinin ayrılarak, buralar dışındaki kapalı mekanlarda sigara içilmesinin engellenmesi,
- 4- 4207 sayılı Kanun gereği 18 yaşından küçüklere sigara satışı ile okul önleri ve çevresinde sigara satılmaması konusunda gerekli tedbirlerin alınması,
- 5- Sigaranın insan sağlığına zararlı etkileri, dumansız çalışma ortamlarının oluşturulmasının gereği ve önemi gibi konularda toplum bilincini artıracak panel, konferans vb. faaliyetlerin düzenlenmesi,
- 6- Ulusal Tütün Kontrol Programının uygulanması ve koordinasyonu amacıyla, İl Sağlık Müdürlüklerinde konuyla ilgili sağlık Müdür yardımcılarının birinin görevlendirilerek, iletişim bilgilerinin Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bildirilmesi,
- 7- Bu kapsamda yürütülen çalışmalarla ilgili çalışma raporlarının üçer aylık periyodlarla Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğüne gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Prof. Dr. Recep AKDAĞ
Bakan

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Hukuk Müşavirliği

Sayı: B.10.0.HKM.0.00.00.00-9290/

Konu: Tütün kontrol önlemleri

GENELGE

2006/....

.....VALİLİĞİNE

Tütün kullanımı, halk sağlığı için ciddi sonuçları olan küresel bir sorundur. Bütün dünyada sigara ve diğer tütün mamullerinin tüketimi ve üretimindeki artış, aileler, yoksullar ve ulusal sağlık sistemleri üzerine ciddi yük getirmektedir. Tütün tüketiminin ve tütün dumanına maruz kalmanın ölüme, hastalıklara ve sakatlıklara neden olduğu, bağımlılık yapan yüksek düzeyde işlenmiş sigara ve tütün içeren diğer ürünlerin farmakolojik olarak aktif, zehirli ve kanserojen olduğu herkesçe bilinmekte olan bilimsel bir gerçektir.

Sigaradan aktif içici olarak etkilenenler dışında, içmedikleri halde kapalı yerlerde içenlerin verdiği zarara maruz kalan milyonlarca insanın pasif içici olarak kansere ve benzeri hastalıklara yakalanma riski yüzde 40 olarak ifade edilmektedir. Sigara içen ile, sigara dumanıyla kirletilmiş havayı teneffüs eden kişi arasında gördüğü zarar bakımından fazla bir fark bulunmamaktadır.

1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanununun 1 inci maddesinde, memleketin sıhhi şartlarını ıslah e milletin sıhhatine zarar veren bütün hastalıklar veya sair muzır amillerle mücadele etmek ve müstakbel neslin sıhhatli olarak yetişmesini temin eylemek umumi Devlet hizmetlerinden sayılmış, Kanunun 2 inci maddesinde ise bu görevlerin Sağlık Bakanlığınca ifa edileceği belirtilmiştir. 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede de, Bakanlığa aynı mahiyette görevler verilmiştir.

4207 sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanun ile, kişileri tütün ve tütün mamullerinin zararlarından korumak amacıyla, sağlık, eğitim-öğretim ve kültür hizmeti veren yerler ile kapalı spor salonlarında ve toplu taşımacılık

yapılan her türlü nakil vasıtaları ve bunların bekleme salonlarında, kamu hizmeti yapan kurum ve kuruluşların kapalı mekanlarında tütün ve tütün mamullerinin içilmesi yasaklanmıştır; aynı şekilde 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 39 uncu maddesinde de, kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında, toplu taşıma araçlarında özel hukuk kişilerine ait olan ve herkesin girebileceği binaların kapalı alanlarında tütün mamulü tüketimi, idari para cezasını gerektiren kabahat olarak düzenlenmiştir.

Toplumu ve kişileri tütün ürünlerinin zararlarından korumak, dünya kamu oyunun gündeminde de yerini almış ve bu bağlamda; dünyada tütün kontrolüne yönelik ilk uluslararası anlaşma olan “Tütün Kontrol Çerçeve Sözleşmesi” 21 Mayıs 2003 tarihinde Dünya Sağlık Örgütünün 56. Dünya Sağlık Asamblesinde kabul edilmiştir. 28 Nisan 2004 tarihinde imzaladığımız ve 25/11/2004 tarihli ve 5261 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Sözleşme, 30 Kasım 2004 tarihinde yayımlanmış ve 27 Şubat 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Sözleşme'nin amacı, mevcut ve gelecek nesilleri, tütün tüketimi ve tütün dumanına maruz kalmanın yıkıcı sağlık, sosyal, çevresel ve ekonomik sonuçlarından korumaktır. Sözleşmede taraflara, kapsamlı, çok sektörlü ulusal tütün kontrolü stratejilerini, plan ve programlarını geliştirmek, uygulamak, tütün tüketimini ve tütün dumanına maruz kalmayı önlemeye ve azaltmaya yönelik uygun politikalar geliştirmede, etkin yasal, icrai, idari ve/veya diğer önlemleri almak ve uygulamak konusunda genel yükümlülükler öngörülmüştür. Bu Sözleşme gereğince yapılacak çalışmaların planlanması ve ülkemizde sigara salgınının kontrol altına alınabilmesi amacıyla Bakanlığımızca bir “Ulusal Tütün Kontrol Programı” hazırlanmıştır. Ayrıca, bu Sözleşme ile üstlenilen yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve Sözleşme hükümlerinin iç hukukumuzda dercedilmesi amacıyla verilmiş olan kanun teklifi de Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu gündeminde bulunmaktadır.

Görüldüğü üzere; tütün mamullerinin zararlarının önlenmesine yönelik mevzuat ve uluslararası sözleşme hükümlerinde, genel olarak kapalı alanlarda ve özellikle kamu kuruluşlarına ait olan yerlerde tütün kullanımının yasaklanması gerekliliği vurgulanmış ve diğer kamu kurumlarına nazaran sağlık, eğitim-öğretim ve kültür hizmeti veren yerlerde tütün kullanımının önlenmesine özel bir önem verilmiştir.

Bakanlık teşkilatı ile tüm sağlık kurum ve kuruluşları, tütün kullanımının bırakılmasını ve tütün kullanımına başlanmamasını sağlayıcı etkin programların oluşturulup uygulanacağı yerlerdir. Sağlık çalışanları ve sağlık meslek mensupları da, bu hizmetleri sunan ve tütün kontrolü konusunda duyarlılık kazandırma ve bilinçlendirme programlarında görev alan kamu görevlileridir.

Ayrıca, değerli çalışanlarımızın sağlığı ve ruhsal, bedensel ve sosyal yönden tam bir iyilik hali Bakanlık olarak bizim için son derece önemli ve önceliklidir. Bu anlamda çalışanlarımızı tütün ürünlerinin zararlarından korumak ve bilhassa sigara içmeyen personelimizi tütün dumanına maruz bırakmamak büyük önem arz etmektedir.

Bu itibarla; Bakanlık teşkilatı ile tüm sağlık kurum ve kuruluşlarının kapalı alanlarında –imkanlar dahilinde- tütün ürünlerinin kullanılmasına mahsus, havalandırma tertibatı ile donatılmış, koku ve duman geçişini önleyecek şekilde tecrit edilmiş kapalı mekanlar oluşturulması; bu mekanlar dışında tütün ürünleri kullanımının yasak olduğu uygun yollarla duyurularak kullanımına kesinlikle müsaade edilmemesi, aksi yönde hareket edenlerin 4207 sayılı Kanun ile 5326 sayılı Kanun hükümlerinde öngörülen müeyyidelere maruz kalacakları yolunda ikaz edilmeleri,

Hususlarında gereğini önemle rica ederim.

Prof. Dr. Recep AKDAĞ
Bakan

Kanun

Kabahatler Kanunu

Kanun No. 5326

Kabul Tarihi : 30.3.2005

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç ve Kapsam, Tanım, Kanunîlik İlkesi ve Kanunun Uygulama Alanı

Amaç ve kapsam

MADDE 1.- (1) Bu Kanunda; toplum düzenini, genel ahlâkı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla;

- Kabahatlere ilişkin genel ilkeler,
 - Kabahatler karşılığında uygulanabilecek olan idarî yaptırımların türleri ve sonuçları,
 - Kabahatler dolayısıyla karar alma süreci,
 - İdarî yaptırıma ilişkin kararlara karşı kanun yolu,
 - İdarî yaptırım kararlarının yerine getirilmesine ilişkin esaslar,
- Belirlenmiş ve çeşitli kabahatler tanımlanmıştır.

Tanım

MADDE 2.- (1) Kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idarî yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır.

Genel kanun niteliği

MADDE 3.- (1) Bu Kanunun genel hükümleri diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanır.

Kanunîlik ilkesi

MADDE 4.- (1) Hangi fiillerin kabahat oluşturduğu, kanunda açıkça tanımlanabileceği gibi; kanunun kapsam ve koşulları bakımından belirlediği çerçeve hükmün içeriği, idarenin genel ve düzenleyici işlemleriyle de doldurulabilir.

(2) Kabahat karşılığı olan yaptırımların türü, süresi ve miktarı, ancak kanunla belirlenebilir.

Zaman bakımından uygulama

MADDE 5.- (1) 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun zaman bakımından uygulamaya ilişkin hükümleri kabahatler bakımından da uygulanır. Ancak, kabahatler karşılığında öngörülen idarî yaptırımlara ilişkin kararların yerine getirilmesi bakımından derhal uygulama kuralı geçerlidir.

(2) Kabahat, failin icraî veya ihmali davranışı gerçekleştirdiği zaman işlenmiş sayılır. Neticenin olduğu zaman, bu bakımdan dikkate alınmaz.

Yer bakımından uygulama

MADDE 6.- (1) 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun yer bakımından uygulamaya ilişkin 8 inci maddesi hükümleri, kabahatler bakımından da uygulanır. Ancak, kanunlarda aksine hüküm bulunan haller saklıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kabahatten Dolayı Sorumluluğun Esasları

Kabahatin ihmali davranışla işlenmesi

MADDE 7.- (1) Kabahat, icraî veya ihmali davranışla işlenebilir. İhmali davranışla işlenmiş kabahatin varlığı için kişi açısından belli bir icraî davranışta bulunma hususunda hukukî yükümlülüğün varlığı gereklidir.

Organ veya temsilcinin davranışından dolayı sorumluluk

MADDE 8.- (1) Organ veya temsilcilik görevi yapan ya da organ veya temsilci olmamakla birlikte, tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde görev üstlenen kişinin bu görevi kapsamında işlemiş bulunduğu kabahatten dolayı tüzel kişi hakkında da idarî yaptırım uygulanabilir.

(2) Temsilci sıfatıyla hareket eden kişinin bu sıfatla bağlantılı olarak işlemiş bulunduğu kabahatten dolayı temsil edilen gerçek kişi hakkında da idarî yaptırım uygulanabilir. Gerçek kişiye ait bir işte çalışan kişinin bu faaliyeti çerçevesinde işlemiş bulunduğu kabahatten dolayı, iş sahibi kişi hakkında da idarî yaptırım uygulanabilir.

(3) Kanunun, organ veya temsilcide ya da temsil edilen kişide özel nitelikler aradığı hallerde de yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır.

(4) Birinci ve ikinci fıkra hükümleri, organ veya temsilcilik ya da hizmet ilişkisinin dayanağını oluşturan işlemin hukuken geçerli olmaması halinde de uygulanır.

Kast veya taksir

MADDE 9.- (1) Kabahatler, kanunda açıkça hüküm bulunmayan hallerde, hem kasten hem de taksirle işlenebilir.

Hata

MADDE 10.- (1) Türk Ceza Kanununun hata hallerine ilişkin hükümleri, ancak kasten işlenen kabahatler bakımından uygulanır.

Sorumluluk

MADDE 11.- (1) Fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmamış çocuk hakkında idarî para cezası uygulanamaz.

(2) Akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişi hakkında idarî para cezası uygulanmaz.

Hukuka uygunluk nedenleri ile kusurluluğu ortadan kaldıran nedenler

MADDE 12.- (1) Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, Türk Ceza Kanununun hukuka uygunluk nedenleri ile kusurluluğu ortadan kaldıran nedenlere ilişkin hükümleri, kabahatler bakımından da uygulanır.

Teşebbüs

MADDE 13.-(1) Kabahate teşebbüs cezalandırılmaz. Ancak, teşebbüsün de cezalandırılabilmesine dair ilgili kanunda hüküm bulunan haller saklıdır. Bu durumda, Türk Ceza Kanununun suça teşebbüse ve gönüllü vazgeçmeye ilişkin hükümleri, kabahatler bakımından da uygulanır.

İştirak

MADDE 14.- (1) Kabahatin işlenişine birden fazla kişinin iştirak etmesi halinde bu kişilerin her biri hakkında, fail olarak idarî para cezası verilir.

(2) Özel faillik niteliğinin arandığı durumlarda, kabahate iştirak eden ve bu niteliği taşımayan kişi hakkında da fail olarak idarî para cezası verilir.

(3) Kabahate iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir. Kabahatin işlenişine iştirak eden kişi hakkında, diğerlerinin sorumlu olup olmadığı göz önünde bulundurulmaksızın idarî para cezası verilir.

(4) Kanunda özel faillik niteliğini taşıyan kişi açısından suç, diğer kişiler açısından

dan kabahat olarak tanımlanan fiilin, bu niteliği taşıyan ve taşımayan kişiler tarafından ortaklaşa işlenmesi halinde suça iştirake ilişkin hükümler uygulanır.

İçtima

MADDE 15.- (1) Bir fiil ile birden fazla kabahatin işlenmesi halinde bu kabahatlere ilişkin tanımlarda sadece idarî para cezası öngörülmüşse, en ağır idarî para cezası verilir. Bu kabahatlerle ilgili olarak kanunda idarî para cezasından başka idarî yaptırımlar da öngörülmüş ise, bu yaptırımların her birinin uygulanmasına karar verilir.

(2) Aynı kabahatin birden fazla işlenmesi halinde her bir kabahatle ilgili olarak ayrı ayrı idarî para cezası verilir. Kesintisiz fiille işlenebilen kabahatlerde, bu nedenle idarî yaptırım kararı verinceye kadar fiil tek sayılır.

(3) Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İdarî Yaptırımlar

Yaptırım türleri

MADDE 16.- (1) Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idarî yaptırımlar, idarî para cezası ve idarî tedbirlerden ibarettir.

(2) İdarî tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir.

İdarî para cezası

MADDE 17.- (1) İdarî para cezası, maktu veya nispi olabilir.

(2) İdarî para cezası, kanunda alt ve üst sınırı gösterilmek suretiyle de belirlenebilir. Bu durumda, idarî para cezasının miktarı belirlenirken işlenen kabahatin haksızlık içeriği ile failin kusuru ve ekonomik durumu birlikte göz önünde bulundurulur.

(3) İdarî para cezası, Devlet Hazinesine ödenir. Kişinin ekonomik durumunun müsait olmaması halinde idarî para cezasının, ilk taksidinin peşin ödenmesi koşuluyla, bir yıl içinde ve dört eşit taksit halinde ödenmesine karar verilebilir. Taksitlerin zamanında ve tam olarak ödenmemesi halinde idarî para cezasının kalan kısmının tamamı tahsil edilir.

- (4) Kesinleşen karar, derhal tahsil için mahallin en büyük mal memuruna verilir. İdarî para cezası, 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir. Tahsil edilen idarî para cezasının kanunla belirlenen bir oranı, ilgili kamu kurum ve kuruluşunun hesabına aktarılır.
- (5) İdarî para cezası tamamen tahsil edildikten itibaren en geç bir ay içinde durum, ilgili kamu kurum ve kuruluşuna bildirilir.
- (6) Kabahat dolayısıyla idarî para cezası veren kamu görevlisi, ilgilinin rıza göstermesi halinde bunun tahsilatını derhal kendisi gerçekleştirir. İdarî para cezasını kanun yoluna başvurmadan önce ödeyen kişiden bunun dörtte üçü tahsil edilir. Peşin ödeme, kişinin bu karara karşı kanun yoluna başvurma hakkını etkilemez.
- (7) İdarî para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Bu suretle idarî para cezasının hesabında bir Türk Lirasının küsuru dikkate alınmaz. Bu fıkra hükmü, nispi nitelikteki idarî para cezaları açısından uygulanmaz.

Mülkiyetin kamuya geçirilmesi

MADDE 18.- (1) Kabahatin konusunu oluşturan veya işlenmesi suretiyle elde edilen eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine, ancak kanunda açık hüküm bulunan hallerde karar verilebilir.

(2) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, eşyanın;

- a) Kullanılmaz hale getirilmesi,
- b) Niteliğinin değiştirilmesi,
- c) Ancak belli bir surette kullanılması,

Koşullarından birinin yerine getirilmesine bağlı olarak belli bir süre geciktirilebilir. Belirlenen süre zarfında koşulun yerine getirilmemesi halinde eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

- (3) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar kesinleşinceye kadar ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından eşyaya elkonulabileceği gibi; eşya, kişilerin muhafazasına da bırakılabilir.
- (4) Eşyanın mülkiyeti, kanunda açık hüküm bulunan hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşuna, aksi takdirde Devlete geçer.

- (5) Eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilebilmesi için fail hakkında idarî para cezası veya başka bir idarî yaptırım kararı verilmiş olması şart değildir.
- (6) Kaim değer mülkiyetinin kamuya geçirilmesine de karar verilebilir.
- (7) Mülkiyeti kamuya geçirilen eşya, başka suretle değerlendirilmesi mümkün olmazsa imha edilir.
- (8) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, kesinleşmesi halinde yerine getirilir.

Saklı tutulan hükümler

MADDE 19.- (1) Diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için;

- a) Bir meslek ve sanatın yerine getirilmemesi,
- b) İşyerinin kapatılması,
- c) Ruhsat veya ehliyetin geri alınması,
- d) Kara, deniz veya hava nakil aracının trafikten veya seyrüseferden alıkonulması,

Gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapıncaya kadar saklıdır.

Soruşturma zamanaşımı

MADDE 20.- (1) Soruşturma zamanaşımının dolması halinde kabahatten dolayı kişi hakkında idarî para cezasına karar verilemez.

(2) Soruşturma zamanaşımı süresi;

- a) Yüzbin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde beş,
- b) Ellibin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde dört,
- c) Yirmibin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde üç,
- d) Yirmibin Türk Lirasına kadar idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde iki,

Yıldır.

(3) Nispî idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde zamanaşımı süresi sekiz yıldır.

- (4) Zamanaşımı süresi, kabahate ilişkin tanımdaki fiilin işlenmesiyle veya neticenin gerçekleşmesiyle işlemeye başlar.
- (5) Kabahati oluşturan fiilin aynı zamanda suç oluşturması halinde suça ilişkin dava zamanaşımı hükümleri uygulanır.

Yerine getirme zamanaşımı

MADDE 21.- (1) Yerine getirme zamanaşımının dolması halinde idarî para cezasına veya mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar artık yerine getirilemez.

(2) Yerine getirme zamanaşımı süresi;

- a) Ellibin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde yedi,
- b) Yirmibin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde beş,
- c) Onbin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde dört,
- d) Onbin Türk Lirasından az idarî para cezasına karar verilmesi halinde üç,

Yıldır.

- (3) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin zamanaşımı süresi on yıldır.
- (4) Zamanaşımı süresi, kararın kesinleşmesi tarihinden itibaren işlemeye başlar.
- (5) Kanun hükmü gereği olarak idarî yaptırımın yerine getirilmesine başlanamaması veya yerine getirilememesi halinde zamanaşımı işlemez.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Karar Verme Yetkisi ve Kanun Yolları

İdarî yaptırım kararı verme yetkisi

MADDE 22.- (1) Kabahat dolayısıyla idarî yaptırım kararı vermeye ilgili kanunda açıkça gösterilen idarî kurul, makam veya kamu görevlileri yetkilidir.

- (2) Kanunda açık hüküm bulunmayan hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşunun en üst amiri bu konuda yetkilidir.
- (3) İdarî kurul, makam veya kamu görevlileri, ancak ilgili kamu kurum ve kuruluşunun görev alanına giren yerlerde işlenen kabahatler dolayısıyla idarî yaptırım kararı vermeye yetkilidir.

- (4) 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun yer bakımından yetki kuralları kabahatler açısından da geçerlidir.

Cumhuriyet savcısının karar verme yetkisi

MADDE 23.- (1) Cumhuriyet savcısı, kanunda açıkça hüküm bulunan hallerde bir kabahat dolayısıyla idarî yaptırım kararı vermeye yetkilidir.

- (2) Bir suç dolayısıyla başlatılan soruşturma kapsamında bir kabahatin işlendiğini öğrenmesi halinde Cumhuriyet savcısı durumu ilgili kamu kurum ve kuruluşuna bildirebileceği gibi, kendisi de idarî yaptırım kararı verebilir.
- (3) Soruşturma konusu fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde Cumhuriyet savcısı bu nedenle idarî yaptırım kararı verir. Ancak, bunun için ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından idarî yaptırım kararı verilmemiş olması gerekir.

Mahkemenin karar verme yetkisi

MADDE 24.- (1) Kovuşturma konusu fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde mahkeme tarafından idarî yaptırım kararı verilir.

İdarî yaptırım kararı

MADDE 25.- (1) İdarî yaptırım kararına ilişkin tutanakta;

- a) Hakkında idarî yaptırım kararı verilen kişinin kimlik ve adresi,
- b) İdarî yaptırım kararı verilmesini gerektiren kabahat fiili,
- c) Bu fiilin işlendiğini ispata yarayacak bütün deliller,
- d) Karar tarihi ve kararı veren kamu görevlilerinin kimliği,

Açık bir şekilde yazılır. Tutanakta, ayrıca kabahati oluşturan fiil, işlendiği yer ve zaman gösterilerek açıklanır.

Kararların tebliği

MADDE 26.- (1) İdarî yaptırım kararı, 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre ilgili kişiye tebliğ edilir. Tebligat metninde bu karara karşı başvurulabilecek kanun yolu, mercii ve süresi açık bir şekilde belirtilir.

- (2) İdarî yaptırım kararının ilgili gerçek kişinin huzurunda verilmesi halinde tutanakta bu husus açıkça belirtilir. Bu karara karşı başvurabileceği kanun yolu, mercii ve süresine ilişkin olarak bilgilendirildikten sonra kişinin karar tutanağını imzalaması istenir. İmzadan kaçınılması halinde bu durum tutanakta açıkça belirtilir. Karar tutanağının bir örneği kişiye verilir.
- (3) Tüzel kişi hakkında verilen idarî yaptırım kararları her halde ilgili tüzel kişiye tebliğ edilir.

Başvuru yolu

MADDE 27.- (1) İdarî para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idarî yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

- (2) Mücbir sebebin varlığı dolayısıyla bu sürenin geçirilmiş olması halinde bu sebebin ortadan kalktığı tarihten itibaren en geç yedi gün içinde karara karşı başvuruda bulunulabilir. Bu başvuru, kararın kesinleşmesini engellemez; ancak, mahkeme yerine getirmeyi durdurabilir.
- (3) Başvuru, bizzat kanunî temsilci veya avukat tarafından sulh ceza mahkemesine verilecek bir dilekçe ile yapılır. Başvuru dilekçesi, iki nüsha olarak verilir.
- (4) Başvuru dilekçesinde, idarî yaptırım kararına ilişkin bilgiler, bu karara karşı ileri sürülen deliller açık bir şekilde gösterilir. Dilekçede ayrıca, başvurunun süresinde yapılmasını engelleyen mücbir sebep dayanaklarıyla gösterilir.
- (5) İdarî yaptırım kararının mahkeme tarafından verilmesi halinde bu madde hükmü uygulanmaz.

Başvurunun incelenmesi

MADDE 28.- (1) Başvuru üzerine mahkemece yapılan ön inceleme sonucunda;

- a) Yetkili olmadığına anlaşıldığı halde dosyanın yetkili sulh ceza mahkemesine gönderilmesine,
- b) Başvurunun süresi içinde yapılmadığının, başvuru konusu idarî yaptırım kararının sulh ceza mahkemesinde incelenebilecek kararlardan olmadığına veya başvuranın buna hakkı bulunmadığının anlaşılması halinde, bu nedenlerle başvurunun reddine,
- c) (a) ve (b) bentlerinde sayılan nedenlerin bulunmaması halinde başvurunun usulden kabulüne,

Karar verilir.

- (2) Başvurunun usulden kabulü halinde mahkeme dilekçenin bir örneğini ilgili kamu kurum ve kuruluşuna tebliğ eder.
- (3) İlgili kamu kurum ve kuruluşu, başvuru dilekçesinin tebliği tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde mahkemeye cevap verir. Başvuru konusu idarî yaptırma ilişkin işlem dosyasının tamamının bir örneği, cevap dilekçesi ile birlikte mahkemeye verilir. Mahkeme, işlem dosyasının aslını da ilgili kamu kurum ve

kuruluşundan isteyebilir. Cevap dilekçesi, idarî yaptırım kararına karşı başvuruda bulunan kişi sayısından bir fazla nüsha olarak verilir.

- (4) Mahkeme, başvuruda bulunan kişilere cevap dilekçesinin bir örneğini tebliğ eder; talep üzerine veya re'sen tarafları çağırarak belli bir gün ve saatte dinleyebilir. Dinleme için belirlenen günle tebligatın yapılacağı gün arasında en az bir haftalık zaman olmasına dikkat edilir. Dinleme sırasında taraflar veya avukatları hazır bulunur. Mazeretsiz olarak hazır bulunmama, yokluklarında karar verilmesine engel değildir. Bu husus, tebligat yazısında açıkça belirtilir.
- (5) Ceza Muhakemesi Kanununun tanıklığa, bilirkişi incelemesine ve keşfe ilişkin hükümleri, bu başvuru ile ilgili olarak da uygulanır.
- (6) Dinlemede sırasıyla; hazır bulunan başvuru sahibi ve avukatı, ilgili kamu kurum ve kuruluşunun temsilcisi, varsa tanıklar dinlenir, bilirkişi raporu okunur, diğer deliller ortaya konulur.
- (7) Mahkeme, ilgilileri dinledikten ve bütün delilleri ortaya koyduktan sonra aleyhinde idarî yaptırım kararı verilen ve hazır bulunan tarafa son sözünü sorar. Son söz hakkı, aleyhinde idarî yaptırım kararı verilen tarafın kanunî temsilcisi veya avukatı tarafından da kullanılabilir. Mahkeme son kararını hazır bulunan tarafların huzurunda açıklar.
- (8) Mahkeme, son karar olarak idarî yaptırım kararının;
 - a) Hukuka uygun olması nedeniyle, "başvurunun reddine",
 - b) Hukuka aykırı olması nedeniyle, "idarî yaptırım kararının kaldırılmasına",Karar verir.
- (9) İki bin Türk Lirası dahil idarî para cezalarına karşı başvuru üzerine verilen kararlar kesindir.

İtiraz yolu

MADDE 29.- (1) Mahkemenin verdiği son karara karşı, yargı çevresinde yer aldığı ağır ceza mahkemesine itiraz edilebilir. Bu itiraz, kararın tebliği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde yapılır.

- (2) İtirazla ilgili karar, dosya üzerinden inceleme yapılarak verilir.
- (3) Mahkeme, her bir itirazla ilgili olarak "itirazın kabulüne" veya "itirazın reddine" karar verir.
- (4) Mahkemenin verdiği karar taraflara tebliğ edilir. Vekil olarak avukatla temsil edilme halinde ayrıca taraflara tebligat yapılmaz.

- (5) İdarî yaptırım kararının ağır ceza mahkemesi tarafından verilmesi halinde bu karara karşı itiraz mercii en yakın ağır ceza mahkemesidir.

Vazgeçme ve kabul

MADDE 30.- (1) Kanun yoluna başvuran kişi, bu konuda karar verinceye kadar başvurusundan vazgeçebilir. Vazgeçme halinde bir daha aynı konuda başvuruda bulunulamaz.

- (2) İlgili kamu kurum ve kuruluşu da mahkeme tarafından karar verinceye kadar kanun yolu başvurusunu kabul ederek idarî yaptırım kararını geri alabilir.

Masrafların ve vekalet ücretinin ödenmesi

MADDE 31.- (1) İdarî yaptırım kararına karşı kanun yoluna başvurulması harca tâbi değildir.

- (2) Kanun yoluna başvuru dolayısıyla oluşan bütün masraflar ve vekalet ücreti, başvurusu veya savunması reddedilen tarafça ödenir.

İKİNCİ KISIM

Çeşitli Kabahatler

Emre aykırı davranış

MADDE 32.- (1) Yetkili makamlar tarafından adlî işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu cezaya emri veren makam tarafından karar verilir.

- (2) Bu madde, ancak ilgili kanunda açıkça hüküm bulunan hallerde uygulanabilir.
- (3) 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 526 ncı maddesine diğer kanunlarda yapılan yollamalar, bu maddeye yapılmış sayılır.

Dilencilik

MADDE 33.- (1) Dilencilik yapan kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Ayrıca, dilencilikten elde edilen gelire elkonularak mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar verilir.

- (2) Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasına ve elkoymaya kolluk veya belediye zabıta görevlileri, mülkiyetin kamuya geçirilmesine mülkî amir veya belediye encümeni karar verir.

Kumar

MADDE 34.- (1) Kumar oynayan kişiye, yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. Ayrıca, kumardan elde edilen gelire elkonularak mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar verilir.

(2) Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasına ve elkoymaya kolluk görevlileri, mülkiyetin kamuya geçirilmesine mülkî amir karar verir.

Sarhoşluk

MADDE 35.- (1) Sarhoş olarak başkalarının huzur ve sükununu bozacak şekilde davranışlarda bulunan kişiye, kolluk görevlileri tarafından elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Kişi, ayrıca sarhoşluğun etkisi geçinceye kadar kontrol altında tutulur.

Gürültü

MADDE 36.- (1) Başkalarının huzur ve sükununu bozacak şekilde gürültüye neden olan kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

(2) Bu fiilin bir ticarî işletmenin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde işletme sahibi gerçek veya tüzel kişiye bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

(3) Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasına kolluk veya belediye zabıta görevlileri karar verir.

Rahatsız etme

MADDE 37.- (1) Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız eden kişi, elli Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezası vermeye kolluk veya belediye zabıta görevlileri yetkilidir.

İşgal

MADDE 38.- (1) Yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın meydan, cadde, sokak veya yayaların gelip geçtiği kaldırımları işgal eden veya buralarda mal satışa arz eden kişiye, belediye zabıta görevlileri tarafından elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

(2) Yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın meydan, cadde, sokak veya yayaların gelip geçtiği kaldırımlar üzerine inşaat malzemesi yığan kişiye, belediye zabıta görevlileri tarafından yüz Türk Lirasından beşyüz Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

(3) Özel kanunlardaki hükümler saklıdır.

Tütün mamullerinin tüketilmesi

MADDE 39.- (1) Kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında tütün mamulü tüketen kişiye, ilgili idarî birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlileri tarafından elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu fıkra hükmü, tütün mamulü tüketilmesine tahsis edilen alanlarda uygulanmaz.

- (2) Toplu taşıma araçlarında tütün mamulü tüketen kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Kabahatin özel hukuk kişileri tarafından işletilen toplu taşıma araçlarında işlenmesi halinde bu ceza ilk başvuru kolluk birim yetkilileri tarafından verilir. Kamuya ait toplu taşıma araçlarında işlenmesi halinde idarî para cezası verme yetkisi bakımından birinci fıkra hükmü uygulanır.
- (3) Özel hukuk kişilerine ait olan ve herkesin girebileceği binaların kapalı alanlarında, tütün mamullerinin tüketilemeyeceğini belirtir açık bir işarete yer verilmesine rağmen, bu yasağa aykırı hareket eden kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu ceza, şikâyet üzerine en yakın kolluk birimi yetkililerince verilir.

Kimliği bildirmeme

MADDE 40.- (1) Görevle bağlantılı olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği veya adresiyle ilgili bilgi vermektan kaçınan veya gerçeğe aykırı beyanda bulunan kişiye, bu görevli tarafından elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

- (2) Açıklamada bulunmaktan kaçınması veya gerçeğe aykırı beyanda bulunması dolayısıyla kimliği belirlenemeyen kişi tutularak durumdan derhal Cumhuriyet savcısı haberdar edilir. Bu kişi, kimliği açık bir şekilde anlaşılınca kadar gözaltına alınır ve gerekirse tutuklanır. Gözaltına ve tutuklamaya karar verme yetkisi ve usulü bakımından Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uygulanır.
- (3) Kişinin kimliğinin belirlenmesi durumunda, bu nedenle gözaltına alınma veya tutuklanma haline derhal son verilir.

Çevreyi kirletme

MADDE 41.- (1) Evsel atık ve artıkları, bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, yirmi Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bireysel atık ve artıkların atılması halinde de bu fıkra hükmü uygulanır.

- (2) Fiilin yemek pişirme ve servis yerlerinde işlenmesi halinde işletme sahibi gerçek veya tüzel kişiye, beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

- (3) Hayvan kesimine tahsis edilen yerler dışında hayvan kesen veya kesilen hayvan atıklarını sokağa veya kamuya ait sair bir alana bırakan kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.
- (4) İnşaat atık ve artıklarını bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, yüz Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. İnşaat faaliyetinin bir tüzel kişi adına yürütülmesi halinde bu tüzel kişi hakkında verilecek idarî para cezasının üst sınırı beşbin Türk Lirasıdır. Bu atık ve artıkların kaldırılmasına ilişkin masraf da ayrıca kişiden tahsil edilir.
- (5) Kullanılamaz hale gelen veya ihtiyaç fazlası ev eşyasını bunların toplanmasına ilişkin olarak belirlenen günün dışında sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu eşyanın toplanması hususunda belediye tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere belirlenen günler önceden uygun araçlarla ilân olunur.
- (6) Kullanılamaz hale gelen motorlu kara veya deniz nakil araçlarını ya da bunların mütemmim cüzlerini sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye ikiyüzelli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bunların kaldırılmasına ilişkin masraf da kişiden ayrıca tahsil edilir.
- (7) Bu kabahatler dolayısıyla idarî para cezasına belediye zabıta görevlileri karar verir.
- (8) Bu kabahatler dolayısıyla meydana gelen kirliliğin kişi tarafından derhal giderilmesi halinde idarî para cezasına karar verilmeyebilir.
- (9) Bu madde hükümleri, belediye sınırları içinde uygulanır.
- (10) Özel kanunlardaki hükümler saklıdır.

Afiş asma

MADDE 42.- (1) Meydanlara veya parklara, cadde veya sokak kenarlarındaki kamuya ait duvar veya alanlara, rızası olmaksızın özel kişilere ait alanlara bez, kâğıt ve benzeri afiş ve ilân asan kişiye, yüz Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. Aynı içerikteki afiş ve ilânlar, tek fiil sayılır.

- (2) Birinci fıkra hükmü, yetkili makamlardan alınan açık ve yazılı izne dayalı olarak asılan afiş ve ilânlar açısından uygulanmaz. Bu izinde, afiş ve ilânın asılacağı zaman dilimi açık bir şekilde gösterilir. Bu afiş ve ilânlar izin verilen gerçek veya tüzel kişi tarafından bu sürenin dolmasını müteakip derhal toplatılır. Toplatma yükümlülüğüne aykırı hareket edilmesi halinde birinci fıkra hükmüne göre idarî para cezası verilir.

- (3) Bu afiş ve ilânların kaldırılmasına ilişkin masraflar da ilgili kişilerden ayrıca tahsil edilir.
- (4) Bu kabahatler dolayısıyla idarî para cezasına, kolluk veya belediye zabıta görevlileri karar verir.
- (5) Özel kanunlardaki hükümler saklıdır.

Silah taşıma

MADDE 43.- (1) Yetkili makamlardan ruhsat almaksızın kanuna göre yasak olmayan silahları park, meydan, cadde veya sokaklarda görünür bir şekilde taşıyan kişiye, kolluk tarafından elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

GEÇİCİ MADDE 1.- (1) Bu Kanunda geçen "Türk Lirası" ibaresi karşılığında, uygulamada, 28.1.2004 tarihli ve 5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun hükümlerine göre ülkede tedavülde bulunan para "Yeni Türk Lirası" olarak adlandırıldığı sürece bu ibare kullanılır.

GEÇİCİ MADDE 2.- (1) Bu Kanun hükümleri, yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla idare mahkemelerinde dava açılarak iptali istenen idarî yaptırım kararları hakkında uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 3.- (1) Daha önce verilmiş olan idarî para cezasına ilişkin kararlara karşı henüz iptal davası açılmamış olmakla birlikte dava açma süresinin geçmemiş olması halinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren onbeş gün içinde 27 nci madde hükümlerine göre sulh ceza mahkemesine başvuruda bulunulabilir.

Yürürlük

MADDE 44.- (1) Bu Kanun 1 Nisan 2005 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 45.- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

30 Mart 2005

**ULUSAL TÜTÜN KONTROL PROGRAMI EYLEM PLANI
HAZIRLIKLARINA KATKI SAĞLAYANLAR**

1. Prof. Dr. Yasemin AÇIK Fırat Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı AD
2. Doç. Dr. Şule AKÇAY Başkent Üniv. Tıp Fak. Göğüs Hast.A.D.
3. Mesut AKDAMAR Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı
4. Prof. Dr. Recep AKDUR Ankara Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı AD
5. Ecz. Bilgi ALPAN İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü
6. Doç. Dr. Sedat ALTUN İstanbul Yedikule Eğitim ve Araşt. Hastanesi
7. Dr. A. Tanju ALTUNSU Sağlık Bakanlığı
8. Yücel AMİL Sağlık Bakanlığı
9. Prof. Dr. Zehra ARIKAN Gazi Üniv. Tıp Fak. Psikiyatri AD
10. Doç. Dr. Dilek ASLAN Hacettepe Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı A.D.
11. Zeynel Abidin AYDIN TEKEL Anonim Şirketi
12. Uzm. Dr. Bilal AYTAÇ Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü
13. Figen BALCI TRT
14. Dr.Hayati BAYKAN Sağlık Bakanlığı
15. Mehmet BERK Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
16. Uzm. Dr. S. Cem BİLGİÇ Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
17. Prof. Dr. Nazmi BİLİR Hacettepe Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı AD
18. Prof. Dr. Mehmet BOSTANCI Pamukkale Üniv.Tıp Fak. Halk Sağlığı AD
19. Prof. Dr. Nafiz BOZDEMİR Çukurova Üniv. Tıp Fak. Aile Hekimliği AD
20. Uzm.Şükran COŞKUN Sağlık Bakanlığı
21. Doç. Dr. Banu ÇAKIR Hacettepe Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı A.D.
22. Prof. Dr. Gamze ÇAN Karadeniz Teknik Üniv. Tıp Fak. Halk Sağ. AD.
23. Uzm.Semra ÇİZMECİ TAPDK
24. Bekir Sıtkı DAĞ İçişleri Bakanlığı
25. Prof. Dr. Elif DAĞLI Marmara Üniv. Tıp Fak.Çocuk Sağ.ve Hast.AD.
26. Doç. Dr. Nesrin DİLBAZ Ank. Numune Eğitim ve Araşt. Hast.AMATEM
27. Müh. Haşım DOĞUSAN İzmir Dr. Suat Seren Göğüs Hast. ve Cer. Eğit. ve Araşt. Hastanesi
28. Hikmet DOYDUM TAPDK
29. Prof. Dr. Salih EMRİ Hacettepe Üniv. Tıp Fak. Göğüs Hast. AD.
30. Uzm.Dr. Ayşegül ERDOĞAN Sağlık Bakanlığı
31. Prof. Dr. Gül ERGÖR Dokuz Eylül Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı A.D.
32. Dr.Toker ERGÜDER Dünya Sağlık Örgütü Türkiye İrtibat Ofisi
33. Doç. Dr. Mustafa ERTEK Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı
34. Dr. Melikşah ERTEM Dicle Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı A.D.
35. Uzm. Galip Hasan GÖRÜN TAPDK
36. Prof. Dr. Gülşen GÜNEŞ İnönü Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı AD

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

37. Dr. Alper A. HATIPOĞLU	Kanserle Savaş Dairesi Başkanlığı
38. Uzm.Dr. Kemal Macit HİSAR	Sağlık Bakanlığı
39. Uzm.Dr. Hasan IRMAK	Sağlık Bakanlığı
40. Uzm. Dr. Ahmet Fevzi İNCEÖZ	Güven Hastanesi
41. Huk.Müş.Bahaddin KARAHAN	Sağlık Bakanlığı
42. Öğr.Gör. Cengiz KARAKAYA	Sağlık Bakanlığı
43. Prof. Dr. Oğuz KARAMUSTAFALIOĞLU	Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi
44. Abdülkadir KARGIN	Gümrük Müsteşarlığı
45. Doç. Dr. Celal KARLIKAYA	Trakya Üniv. Tıp Fak. Göğ. Hast. AD
46. Uzm.Gıda Müh.Cengiz KESİCİ	Sağlık Bakanlığı
47. Doç. Dr. Oğuz KILINÇ	Dokuz Eylül Üniv. Tıp Fak. Göğüs Hast. A.D.
48. Prof. Dr. Ali KOCABAŞ	Çukurova Üniv. Tıp Fak. Göğüs Hast. AD
49. Uzm. Dr. Murat KOŞAN	Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi
50. Dr. Gül KURTULUŞ	Gazi Devlet Hastanesi
51. Prof. Dr. Tezer KUTLUK	Hacettepe Üniv. Onkoloji Hastanesi
52. Selma Bıyıklı KÜRÜN	Anadolu Ajansı
53. Kemal OKTAR	Maliye Bakanlığı
54. Prof. Dr. Ferhunde ÖKTEM	Hacettepe Üniv. Tıp Fak. Çoc. Psikiyatrisi A.D.
55. Dr. Ömer Rıfık ÖNDER	Ankara Üniv. Sağlık Bilimleri Fakültesi
56. Doç. Dr. Zeynep ÖNDER	Bilkent Üniversitesi İşletme Fakültesi
57. Uzm. Dr. Osman ÖRSEL	Ank.AtatürkGöğ.Hast.veGöğ.Cer.Eğt.Araşt. Hast.
58. Prof. Dr. Hilal ÖZCEBE	Hacettepe Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı A.D.
59. Prof. Dr. Metin ÖZENCİ	Ankara Üniv. Tıp Fak. Kardiyoloji A.D.
60. Doç. Dr. Necla ÖZER	Hacettepe Üniv. Tıp Fak. Kardiyoloji A.D.
61. Doç. Dr. Metin ÖZKAN	GATA Göğüs Hastalıkları A.D.
62. Doç. Dr. Funda ÖZTUNA	Karadeniz Tek. Üniv. Tıp Fak.Göğüs Hast. A.D.
63. Prof. Dr. Can ÖZTÜRK	Gazi Üniv. Tıp Fak. Göğüs Hast. AD
64. Nurullah ÖZTÜRK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
65. Veysi PAMUKOĞLU	Sağlık Bakanlığı
66. Halil POLAT	Milli Eğitim Bakanlığı
67. Şule SAĞLAM	Sağlık Bakanlığı
68. Prof. Dr. Remzi SAĞLAM	Balgat 100. Yıl Hastanesi
69. Ahmet SARAÇ	İçişleri Bakanlığı
70. Uzm.Mustafa SEYDİOĞULLARI	TAPDK
71. Prof. Dr. Erol SEZER	Cumhuriyet Üniv. Aile Hekimliği AD.
72. Doç. Dr. Zeynep AYTEMUR SOLAK	Ege Üniv. Tıp Fak. Göğüs Hast. A.D.
73. Prof. Dr. Kadirhan SUNGUROĞLU	Ankara Üniv. Tıp Fak. Biyokimya A.D.
74. Uzm. Dr. Tijen ŞENGEZER	Ank. Numune Eğitim ve Araşt. Hast. AMATEM
75. Doç. Dr. CebraİL ŞİMŞEK	Atatürk Sanatoryum Göğüs Hast. Hastanesi
76. Göktuğ TAMZARALIOĞLU	Türkiye İstatistik Kurumu

Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı

77. Muhammet TATAR	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
78. Prof. Dr. Murat TUNCER	Kanser Savaş Daire Başkanlığı
79. Uzm.Yrd. Seçil TUTKUN	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
80. Prof. Dr. Ayla TÜR	On Dokuz Mayıs Üniv. Tıp Fak. Anestezi AD.
81. Prof. Dr. Eyüp Sabri UÇAN	Dokuz Eylül Üniv. Tıp Fak. Göğüs Hast. AD
82. Bedrettin ULUAT	Sağlık Bakanlığı
83. Uzm. Dr. Atilla UYSAL	İstanbul Yedikule Eğitim ve Araşt. Hastanesi
84. Prof. Dr. Esra UZASLAN	Uludağ Üniv. Tıp Fak. Göğüs Hast. A.D.
85. Prof. Dr. İlhan YARGIÇ	İstanbul Üniv. Tıp Fak. Psikiyatri A.D.
86. Uzm.Refik YEL	TAPDK
87. Doç. Dr. Gonca YILMAZ	Ankara Keçiören Eğitim ve Araştırma Hastanesi
88. Prof. Dr. Arzu YORGANCIOĞLU	Celal Bayar Üniv.Tıp Fak.Göğüs Hast. A.D.